

Тактика поведінки зі зброєю

ТАКТИКА ПОВЕДІНКИ ЗІ ЗБРОЄЮ

ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ТАКТИКА ПОВЕДІНКИ ЗІ ЗБРОЄЮ

Навчальний посібник

**Ірпінь
2022**

УДК 355.54(075.8)

ББК 68.8я73

Т 15

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Університету ДФС України
(протокол № 13 від 26 листопада 2020 року)*

Рецензенти:

О. П. Рябченко, д-р юрид. наук, професор, в.о. начальника кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки Університету ДФС України; **О. А. Долгий**, д-р наук з держ. упр., професор, головний науковий співробітник НДЦ заходів цивільного захисту Українського НДІ цивільного захисту; **В. В. Бондаренко**, д-р пед. наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної фізичної підготовки Національної академії внутрішніх справ.

Автори:

В. В. Чмелюк, канд. юрид. наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції, начальник факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції, полковник податкової міліції; **В. Л. Грищук**, канд. юрид. наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, підполковник податкової міліції; **О. А. Бухтіяров**, канд. юрид. наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки; **С. П. Параниця**, канд. юрид. наук, доцент, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки; **С. М. Бадьора**, канд. пед. наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки; **А. М. Лисеюк**, канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності.

Т 15

Тактика поведінки зі зброєю : навчальний посібник / Чмелюк В. В., Грищук В. Л., Бухтіяров О. А. та ін. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2022. – 156 с.
ISBN 978-966-337-665-3

Навчальний посібник «Тактика поведінки зі зброєю» підготовлено для використання у разі поглибленого вивчення спеціальних дисциплін з урахуванням специфіки фахівців правоохоронної діяльності. Призначений для вивчення правил тактичної підготовки в системі службової підготовки правоохоронців. Структурно посібник являє собою збірку базових тактичних принципів і навчального матеріалу з означеного курсу, поданих у логічній послідовності вивчення тактичних дій зі зброєю.

Рекомендується для вивчення предмета у вищих військових закладах освіти Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, військових інститутах (факультетах) при цивільних закладах вищої освіти та відділеннях (факультетах, кафедрах) військової підготовки цивільних ЗВО, які готують здобувачів вищої освіти спеціальності «Правоохоронна діяльність».

УДК 355.54(075.8)

ББК 68.8я73

© Чмелюк В. В., Грищук В. Л.,
Бухтіяров О. А. та ін., 2022

ISBN 978-966-337-665-3

© Державний податковий університет, 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ТЕМА 1. БАЗОВІ ТАКТИЧНІ ПРИНЦИПИ	10
ТЕМА 2. ОГЛЯД БУДІВЛІ	18
2.1. Рух сходами.....	26
2.2. Використання маскувальних та захисних укриттів	29
ТЕМА 3. ОСНОВНІ КОМАНДИ І СИГНАЛИ, ЯКІ ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ПРАЦІВНИКАМИ СПЕЦПІДРОЗДІЛІВ (ТАКТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ)	38
3.1. Приклади типових команд по радіостанції	38
3.2. Приклади типових усних команд	39
3.3. Типові команди жестами (невербальна комунікація)	39
ТЕМА 4. ТАКТИКА ДІЙ ПРАЦІВНИКІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПРИ ЗАТРИМАННІ (ЛІКВІДАЦІЇ) ОЗБРОЄНИХ ЗЛОЧИНЦІВ У БУДІВЛІ	50
ТЕМА 5. ГРУПОВІ ТАКТИЧНІ ДІЇ В УМОВАХ СЛАБКОГО ОСВІТЛЕННЯ ПРИМЩЕНЬ	58
ТЕМА 6. ДІЇ ГРУПИ ЗАХОПЛЕННЯ ВСЕРЕДИНИ БУДІВЛІ	64
ТЕМА 7. ТАКТИКА ЗАРУБІЖНИХ СПЕЦПІДРОЗДІЛІВ ПРИ ЗВІЛЬНЕННІ ЗАРУЧНИКІВ В АВТОМОБІЛІ	92
ТЕМА 8. ТАКТИКА ЗАРУБІЖНИХ СПЕЦПІДРОЗДІЛІВ ПРИ ЗВІЛЬНЕННІ ЗАРУЧНИКІВ В АВТОБУСІ	101
ТЕМА 9. СУЧАСНА ТА МОДЕРНІЗОВАНА ЗБРОЯ І ТЕХНІКА	111
ТЕМА 10. РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ОКРЕМИХ ТЕРИТОРІЯХ ЗОН ООС (АТО) ДФС	134
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	149

ПЕРЕДМОВА

Навчальний посібник базується на багаторічному досвіді викладання дисципліни і літературних джерелах зарубіжних та вітчизняних дослідників, що дає змогу використовувати його у навчальному процесі закладів вищої освіти правоохоронних структур, системі службової підготовки правоохоронців.

Засвоєння запропонованого матеріалу у визначеній послідовності та обсязі надасть можливість створити якісну підготовку з тактичної та вогневої підготовки, забезпечити особисту безпеку працівників правоохоронних органів під час використання та застосування спеціальних засобів і зброї в типових та екстремальних ситуаціях, що зі свого боку приведе до зростання рівня кваліфікації та іміджу правоохоронця.

У міру засвоєння курсу вогневої підготовки особа починає усвідомлювати, що позитивний результат сутички визначається далеко не тільки влучністю стрільби і спритністю поводження зі зброєю. З часом приходить розуміння того, що навіть досвідчений знавець тактики гине, коли потрапляє в завідомо безнадійне становище. Людина починає розуміти, що від того, наскільки успішно він діє в тактичному плані, перемога або поразка у збройному протистоянні залежать не меншою мірою, ніж від якості стрільби.

Із засвоєння способів виключення критичних ситуацій, а за необхідності і виправлення їх, складається мистецтво тактики. Тактика не є точною наукою, як, скажімо, математика або фізика. У цій справі міркування за схемою «якщо А робить це, то Б робить це» не спрацьовує. Тактичне мистецтво подібне живому організму, постійно мінливому, що адаптується до умов середовища. Його успішність визначається одними лише творчими здібностями стрільця. Як не можна дати жодних гарантій з приводу результату дуелі, так і в тактиці абсолютних гарантій не існує.

Вивчення тактики починається із засвоєння ряду принципів і правил.

Знання цих принципів і правил лише допоможе мінімізувати ризик отримати кулю або нарватися на ніж у той момент, коли все обертається проти вас.

Варто також мати на увазі, що концепції, представлені як засіб вирішення конкретного тактичного завдання (зокрема, проходження кута), застосовні і до інших подібних ситуацій з перешкодами, наприклад у вигляді меблів або повороту стежки.

Володіння тактикою – це часто єдине, що відокремлює блискучу і славно перемогу від крижаного мороку смерті.

Перший крок на цьому шляху – визнання того факту, що не всі люди доброзичливо налаштовані і законослухняні. Поруч з нами живе чимало хижаків. Для них людське життя не має ніякої цінності. Вони вбивають з тією ж легкістю, з якою з'їдають бутерброд. Вони, не замислюючись, відріжуть палець жінці, тільки щоб заволодіти її кільцем. В їхніх серцях немає жалю, так що не варто розраховувати на їх жалість і свою власну приберегти для тих, хто її гідний.

Друга умова набуття потрібного настрою, відмови від психології потенційної жертви – готовність захищатися перед обличчям спрямованої агресії. Один старий боєць зазначив, що недостатньо бути швидким або влучним – необхідно бути готовим до дії. Якщо відверто, то треба бути готовими до того, щоб вбити будь-кого, хто зазіхає на наше життя, без коливання відповідати на насильство ще більшим насильством.

Подібний настрій необхідно розвивати у своїй свідомості.

Щоб реакція не була жалюгідною і неефективною, набуваємо бойові навички, через які маємо намір реалізувати нашу готовність.

Між іншим відкритим залишається питання: коли настає момент ці навички застосувати? Ми ж не можемо крокувати по життю з рукою на рукоятці пістолета і вихоплювати його всякий раз, коли нам здається, що ця людина і є наш вбивця. У повсякденному житті не можемо підозрювати когось конкретно, а тому повинні проявляти загальну пильність. Треба виховувати в собі психологічний стан загальної, фоновий настороженості, в основі якої лежить уважність до того, що відбувається навколо, і тоді раптова поява реального супротивника не застане зненацька.

Більшість людей ХХ століття зовсім не налаштовані заподіювати шкоду ближньому, навіть коли цей «ближній» проявляє по відношенню до них абсолютно явну, неприкриту агресію. Пояснення цьому феномену криється в цілому ряді особливостей культури, зокрема в нездатності повірити, що хтось, дійсно, має намір заподіяти нам шкоду. Але якщо ми готові погодитися з тим, що наше життя нітрохи не менш цінне, ніж життя запеклого негідника, подібний настрій у собі необхідно переборювати.

Бажаний ефект досягається послідовним перемиканням на все більш високі режими бойової готовності з відповідним підвищенням рівня пильності щодо ситуації, в якій ви опинилися. У результаті під час зустрічі з небезпекою ви зможете діяти рішуче і без зайвих вагань. Крім того, більш загострена увага до навколишнього дозволить уникнути ряду трагічних помилок, на які так люблять посилалися засоби масової інформації, які висловлюються на користь одностороннього роззброєння населення.

Краща з відомих технік здобуття потрібного бойового настрою і стану пильності полягає в ретельному вивченні і використанні кольорового коду готовності.

Він був запропонований ще в роки Другої світової війни експертами 82-ї повітряно-десантної дивізії. Згодом він був модифікований і через кілька років після закінчення війни став пропагуватися Джеффом Купером у контексті забезпечення особистої безпеки.

Перший рівень психологічного стану характеризується повною відстороненістю від усього, що відбувається навколо, абсолютною неготовністю реагувати на небезпеку. У цьому стані людина занурена в себе, вся увага поглинена власними думками і проблемами. За шкалою колірної коду стан (за аналогією зі світлофором) визначається як «білий колір» (у первісному варіанті – зелений). Злочинці обожають мати справу з тими, хто не готовий їм протистояти, адже вони – легка здобич.

Наступний, більш високий рівень готовності дати відсіч визначається як «жовте світло». Людина в цьому стані психологічно розслаблена, але дає собі звіт про події, що відбуваються навколо. Вона знає, що той, хто перебуває у нього за спиною, відзначає все

незвичайне, те, що вибивається із загальної динаміки середовища. Практично будь-якому конфлікту передують якісь знаки, які людина в стані «білого світла» просто не помітить.

Той, у кого в голові «горить» «жовте світло», неодмінно ці ознаки відзначить, оскільки його увага звернена на зовнішні чинники. Не виключено, що ознаки, які потривожили його, цілком нешкідливі, але якщо вони провіщають сутичку, то він буде насторожі. Людина в стані «жовтого світла» розуміє, що якщо під загрозою опиниться його життя, він повинен буде зробити все, щоб запобігти поганого для себе результату, проте він ще не знає, коли це станеться і хто стане його супротивником. Основна відмінність між двома персонажами полягає в тому, що людина в стані «жовтого світла» звертає увагу на те, що відбувається в безпосередній близькості від нього.

Далі йде стан стурбованості конкретними обставинами, позначається він «помаранчевим кольором». У цьому стані людина вже зазначила для себе якісь конкретні ознаки вірогідної сутички, і її увага сконцентрована на джерелі тривожного сигналу. Вона не тільки розуміє, що їй, можливо, доведеться застосувати зброю, але й усвідомлює ймовірну присутність конкретної мети. Стан «помаранчевого світла» на крок наближає до прийняття рішення про застосування зброї. Внутрішньо переключитися з «жовтого» на «помаранчеве світло» досить просто, чого не скажеш про перехід на «помаранчеве світло» відразу з «білого».

Наприклад, у контексті прочісування приміщень ми перемикаємось з «жовтого світла» (загальна тривога) на «помаранчеве» (підвищена тривога) у разі наближення до зон підвищеної небезпеки. Можливо, ще не бачимо перед собою конкретної живої мішені, проте момент і поле бою цілком можуть відкритися вже в наступні кілька секунд, навіть якщо противник досі ніяк себе не проявив.

Якщо в небезпечній зоні перебуває людина, робимо наступний крок сходами боєготовності і, відповідно, поріг прийняття рішення на відкриття вогню ще більше знижується. Цей вищий рівень визначається як «червоне світло» і характерний для ситуації, коли збройна сутичка досить імовірна. Ми ще не вирішили

стріляти, але локалізували конкретну людину, яка може бути налаштована відносно нас вороже і, можливо, заслуговує кулі – тепер усе залежатиме від її реакції на нашу появу.

Визначальним же фактором реакції стає внутрішній спусковий гачок, тобто оцінка намірів опонента на основі його дій. У своїй оцінці необхідно виходити з можливої наявності в руках незнайомця певної зброї, підозрілого руху в наш бік, а у виняткових випадках – постріли зі спрямованої на нас зброї.

Єдиними чинниками, що обмежують спрацьовування внутрішнього спускового гачка, є уявлення про законність та етичність застосування зброї в певних обставинах. Умови спрацьовування внутрішнього спускового гачка повинні бути визначені задовго до можливого зіткнення, щоб коли події почнуть стрімко розвиватися, не довелося відволікатися на полеміку із самим собою з приводу того, стріляти чи почекати ще. Реакція залишиться продуктом свідомого рішення, однак буде майже миттєвою і в цьому сенсі подібною умовному рефлексу.

З початком сутички увага повністю і безроздільно має бути спрямована на вирішення проблеми, що виникла. Це потребує ефективних тактичних дій, влучної стрільби і граничної концентрації на конкретному завданні моменту. Ніяких пауз і переживань з приводу промаху або неправильного тактичного ходу. Ніяких думок про наступний постріл. Повна концентрація і мобілізація всіх внутрішніх ресурсів на пострілі, який проводиться в цей момент.

Зрозуміло, що необхідно планувати наперед вирішення певного тактичного завдання, пов'язаного, наприклад, з оглядом кімнати, проходом через двері або обхідним маневром, але тільки не тоді, коли доводиться захищати своє життя. Як би там не було, а з початком сутички не повинно бути ні сумнівів, ні коливань.

Психологічний стан у ході вирішення певного тактичного завдання буде визначатися також рівнем небезпеки або характером передчуттів безпосередньо перед початком дій. Треба чітко уявляти характер майбутньої місії і те, що доведеться робити.

Розумінням того, що чекає попереду і що належить робити, буде визначатися тактика дій.

Наприклад, можна віддати перевагу пістолету, помповій рушниці або пістолет-кулемету. Можете захопити із собою ліхтар або, перш ніж будь-що зробити, заздалегідь викликати підмогу, а можете просто причаїтися в темряві і, скориставшись у разі появи противника фактором неочікуваності, нанести удар.

У ході проведення операції необхідно перебувати в стані «жовтого світла». Під час виявлення ознак цілі або переходу до дослідження небезпечної зони внутрішньо перемикається на «помаранчеве світло». У разі контакту з причиною або джерелом ознаки мети – «червоне світло», тобто коли всі системи приводяться у стан негайної готовності.

Будь-який інший психологічний стан – це просто самогубство. Рішення на відкриття вогню визначається поведінкою або очевидними намірами противника. Оцінка цих параметрів – внутрішній спусковий гачок.

Доцільність ведення вогню на поразку визначається контекстом, але в загальному і цілому противник зі зброєю в руках повинен бути знищений. Деякі скажуть, що це нечесно. І що з того? Хто хоче чесного поєдинку, нехай відправляється на боксерський турнір. Кладовища заповнені могилами тих, хто хотів чесного поєдинку. Не можна дозволяти собі відволікатися на такі дурниці, коли на кін поставлено життя. Пам'ятайте, що той, хто програв у цій грі, – небіжчик.

Існує експрес-тест на рівень психологічного настрою і ступеня готовності до застосування сили. Уявіть, що зараз, в цей самий момент, банда озброєних злочинців ломиться у ваші двері і хоче вас вбити. Де ваша зброя? Чи можете ви дістати її за дві секунди?

Якщо нічого немає, то закрийте очі і відкрийте рот – ви померли.

Думайте!

ТЕМА 1

БАЗОВІ ТАКТИЧНІ ПРИНЦИПИ

Категорично помилковою є пропонована в багатьох описах із тактики концепція, згідно з якою єдиний стрілок здатний безпечно подолати ділянку місцевості або внутрішній простір будівлі. Помилковість такого твердження очевидна вже тому, що ми не можемо одночасно дивитися в різні сторони, тоді як при діях поодиночці саме це і доводиться робити. Оглядаючи одну небезпечну зону, стрілець-одинак часто опиняється спиною до інших небезпечних зон. Тому загальне правило таке: уникайте прочісування (зачистки) поодиночці.

У офіцера поліції і члена спецпідрозділу є можливість викликати підкріплення для спільного огляду підозрілого місця. Звичайна людина, як правило, такої можливості не має. У разі вторгнення в його володіння найкраще – забарикадуватися в найбільш безпечному місці будинку і там чекати появи непроханих гостей. У підсумку він зможе скористатися фактором раптовості і діяти з укриття. Розроблені методики проведення бойових операцій у міських умовах виходять з того, що забудовані території забезпечують обороняючому безперечну перевагу перед наступаючими. Отже, план А для приватного домовласника полягає в занятті найбільш безпечної позиції і виклику поліції. Подібний порядок дій рекомендований і одиночному поліцейському: зайняти найбільш вигідну позицію поза будовою і запросити допомогу одного або двох колег.

Але що, якщо людина не впевнена в необхідності звернення до поліції? Практика показує, що той, хто кричить за найменшої підозри на присутність небезпеки, що раз у раз довшо чекає прибуття поліцейського патруля (і може зовсім його не дочекатися). Як бути, якщо дзвін розбитого скла може означати і витівки шкідливого kota, що перекинув вазу для квітів, і щось набагато більш неприємне?

Пропонуємо розглянути ряд тактичних принципів, які дозволять мінімізувати небезпеку, яка може призвести до великих неприємностей у цій ситуації. Пам'ятайте про причини вашої

тривоги, оскільки нею буде визначатися енергійність і порядок ваших дій. Якщо вам потрібно з'ясувати реальну причину дзвону скла в дальній кімнаті будинку, то немає необхідності досліджувати туалети і заглядати під меблі – принаймні поки що. Ви починаєте обережно, намагаючись не видати своєї присутності, просуватися у напрямку джерела звуку. А що робити, якщо дзвін скла, що б'ється, супроводжувався дитячим криком і звуком незнайомого голосу, грубо наказуючому дитині замовкнути? Ситуація набуває абсолютно особливого характеру, очевидно, пов'язана із захопленням заручника, і ви намагаєтесь вирішити проблему, діючи швидко і рішуче. Однак як необхідно порівнювати темп стрільби зі складністю задачі, так само необхідно регулювати рівень послідовності й агресивності дій з урахуванням тактичної обстановки, в якій ви опинилися. Залежно від типу майбутнього огляду приміщень слідування запропонованими правилами допоможе провести його максимально ефективно і безпечно.

Ази тактики

1. Мобілізуйте органи чуття на виявлення ознак цілі. Зі свого боку ви будете покладатися на свій зір і слух. Але не тільки.

До ознак цілі відносять все те, що вказує на наявність супротивника. Ознаки часто проявляються в русі, звуку, запаху, формі, візуальному контрасті, прямих і непрямих слідах. Цілком очевидні такі ознаки, як, наприклад, звук скрадливих кроків на скрипучій дерев'яній підлозі, відображення на полірованих поверхнях, тінь на підлозі чи стіні, виглядаючий із-за кутка ствол зброї. Інші менш помітні: звук тертя тканини об поверхню стіни, прочинені двері, які ви і ваші домочадці зазвичай закриваєте.

Ознаки цілі можуть виражатися в запахах. Важко не вловити запах курця в приміщеннях, де не курять. Запах збройового мастила, одеколону, людського тіла та інші супроводжуючі людину запахи також можуть попередити вас про присутність противника.

Прямі і непрямі сліди залишає після себе недбалий зловмисник. Прикладом прямих слідів можна назвати свіжі відбитки підошов брудного взуття на чистому килимі, тліючу в попільничці сигарету, відбиток долоні на спітнілому віконному склі.

Непрямі сліди з'являються, коли зловмисник за час свого перебування в приміщенні якимось змінює його інтер'єр. Прочинене в прохолодний вечір вікно, присунуті до дверей меблі, встановлена пастка. Варіантів безліч.

У разі огляду особливо тісного приміщення ви навіть можете вловити тепло, що виходить від тіла вашого супротивника.

Ці та подібні ледь вловимі і цілком виразні ознаки помітити нескладно, якщо звертати на них увагу. Досить часто вони допоможуть вам виявити таємний притулок злочинця. Вони свідчать про наявність небезпеки, яка намагається залишитися не поміченою вами і, можливо, чекає зручного моменту для атаки.

2. Не подавайте ознак власної присутності. Намагаючись виявити ознаки потенціальної цілі, робіть все можливе, щоб ніяк не виявити власної присутності, не видати свого місцезнаходження. Огляд будівлі з метою виявлення злочинця – це на 50 % полювання і на 50 % прийняття мір, щоб самому не перетворитися на здобич. А тому головне правило – скритність дій. Якщо ситуація не вимагає вашого рішучого втручання, діяти потрібно обережно і методично. Зберігайте спокій, просуваючись у будинку з усіма пересторогами, поетапно вирішуйте кожне тактичне завдання, що виникає. Якщо випадково створили якийсь шум, зупиніться, вдивіться навкруги, прислухайтеся і рухайтесь далі не раніше, ніж через хвилину.

3. Остаточо переконайтесь, що небезпека відсутня. Не давайте власних пояснень незвичайним явищам, перевірте, щоб впевнитися. Пам'ятайте: або впевнений, або мертвий.

4. Мінімізуйте власну уразливість перед джерелами потенційної небезпеки, тримайтесь від них якомога далі. Наскільки дозволяє планування приміщень або території, залишайтеся якомога далі від кутів і будь-яких інших об'єктів, простір за якими не проглядається. Не дозволяйте стволу своєї зброї або носку взуття видаватися за подібні перепони. В іншому випадку ви можете не тільки видати своє місце розташування і наміри, але зброєю можуть просто вихопити у вас із рук.

5. Рухайтесь тактично грамотно. Під час перемикання з однієї проблеми на іншу зберігайте рівновагу. Тримайте зброю так, щоб можна було негайно відкрити вогонь при появі загрози. Мета кожного тактичного маневру – наведення ствола зброї на зони потенційної небезпеки по мірі наближення до них. Дотримуйтесь принципу «трьох очей». Це означає, що зброя має бути орієнтована туди, куди спрямований ваш погляд. Куди б не подивилися очі, за ними невідступно спрямовується мушка ствола. При перетині відкритих просторів робіть це швидко, але не бігом, крім ситуацій, коли ви опинилися під вогнем супротивника. Пересувайтесь швидким кроком і уповільнюйте його лише на підході до конкретної небезпечної зони.

6. Коли приходить час відкривати вогонь, звертайтеся до основ стрілецької підготовки. Ми та наші колеги жартома називаємо їх «трыома секретамы»: наведення, прицілювання, постріл. Ці «секреты» дозволять вам наносити по противнику швидкі та ефективні удари за мінімальний час, тобто перш, ніж супротивник зробить те ж саме стосовно вас. Пам'ятайте, що немає сенсу промахуватися ще швидше. Неможливо промахнутися настільки стрімко, щоб виграти дуель. Якщо ви не можете потрапити в ціль за першою вимогою, ніяка тактика вас не врятує.

Контрольні питання до теми

1. Які саме принципи відносять до тактичних принципів?
2. Що відносять до основ стрілецької підготовки?
3. Під час чого здійснюється забезпечення особистої безпеки при поводженні зі зброєю?
4. Що таке джерела постійної небезпеки та їх класифікація?

Тестові завдання до теми

1. За видом процесуальної дії тактичні прийоми поділяються на:

а) тактичні прийоми огляду місця події; тактичні прийоми допиту; тактичні прийоми обшуку; тактичні прийоми інших процесуальних дій;

б) тактичні прийоми огляду місця події; тактичні прийоми обшуку; тактичні прийоми інших процесуальних дій;

в) тактичні прийоми огляду місця події; тактичні прийоми допиту; тактичні прийоми інших процесуальних дій;

г) тактичні прийоми допиту; тактичні прийоми обшуку; тактичні прийоми огляду місця події.

2. За діапазоном застосування тактичні прийоми поділяють на:

а) тактичні прийоми, які використовуються під час провадження тільки окремих слідчих (судових) дій (допит на місці події, орієнтація на професійні навички обшукуваного тощо; тактичні прийоми, які використовують у декількох (багатьох) процесуальних діях (постановка тих чи інших запитань, використання типових аналогів, аналіз слідів, предметів, їх ознак тощо);

б) тактичні прийоми, які використовують під час провадження тільки окремих слідчих дій; тактичні прийоми, які використовуються у декількох відразу (багатьох) процесуальних діях (постановка тих чи інших запитань, використання типових аналогів, аналіз слідів, предметів, їх ознак тощо);

в) тактичні прийоми, які використовують під час провадження тільки окремих слідчих (судових) дій (допит на місці події, орієнтація на професійні навички обшукуваного тощо);

г) тактичні прийоми, які використовують у декількох (багатьох) процесуальних діях (постановка тих чи інших запитань, використання типових аналогів, аналіз слідів, предметів, їх ознак тощо).

3. За об'єктом спрямованості (або сфери реалізації) тактичні прийоми поділяють на:

а) тактичні прийоми, спрямовані на здійснення впливу на людину (роз'яснення важливості повідомлення правдивих показань, постановка контрольних, нагадуючи, доповнюючи та інших запитань, демонстрація фотознімків, оголошення висновків експертиз або результатів слідчих дій та ін.); тактичні прийоми, спрямовані на дослідження матеріального середовища (аналіз слідів, предметів, їх ознак, розміщення, використання уявної реконструкції окремих елементів події – моделювання з метою відтворення події, що відбулась, зіставлення слідів, виявлених на місці події, та ін.);

б) тактичні прийоми, спрямовані на здійснення впливу на людину (роз'яснення важливості повідомлення правдивих показань, постановка контрольних, нагадуючи, доповнюючі та інших запитань, демонстрація фотознімків, оголошення висновків експертиз або результатів слідчих дій та ін.);

в) тактичні прийоми, спрямовані на дослідження матеріального середовища (аналіз слідів, предметів, їх ознак, розміщення, використання уявної реконструкції окремих елементів події – моделювання з метою відтворення події, що відбулась, зіставлення слідів, виявлених на місці події, та ін.);

г) тактичні прийоми, спрямовані на здійснення впливу на людину; тактичні прийоми, спрямовані на дослідження матеріального середовища приміщень.

4. За ситуаційною варіантністю тактичні прийоми поділяють на:

а) постановку контрольних запитань, пред'явлення доказів, оголошення показань інших осіб, допит на місці події тощо;

б) постановку контрольних запитань, оголошення показань інших осіб, допит на місці події тощо;

в) постановку контрольних запитань, пред'явлення доказів, допит на місці події тощо;

г) пред'явлення доказів, оголошення показань інших осіб, допит на місці події тощо.

5. За характером інформації тактичні прийоми поділяють на:

а) тактичні прийоми, які ґрунтуються на словесній інформації (бесіда на сторонню тему, роз'яснення значення щиросердного розкаяння, постановка певних запитань тощо); тактичні прийоми, які ґрунтуються на матеріалізованій інформації (демонстрація доказів, різної наочності інформації та ін.);

б) тактичні прийоми, які ґрунтуються на словесній інформації (бесіда на сторонню тему, роз'яснення значення щиросердного розкаяння, постановка певних запитань тощо);

в) тактичні прийоми, які ґрунтуються на матеріалізованій інформації (демонстрація доказів, різної наочності інформації та ін.);

г) тактичні прийоми, які ґрунтуються на мовній інформації (бесіда на сторонню тему, роз'яснення значення щиросердного розкаяння, постановка певних запитань тощо); тактичні прийоми, які ґрунтуються на мовно-матеріалізованій інформації (демонстрація доказів, різної наочної інформації та ін.).

6. Кореляційний аналіз та регресійний аналіз – це:

а) два високоефективних методи, що дозволяють проводити аналіз великих обсягів даних для вивчення можливого взаємозв'язку двох або більшої кількості показників;

б) високоефективні методи, що дозволяють проводити аналіз великих обсягів даних;

в) два особливих методи аналізу, що дозволяють проводити аналіз середніх обсягів даних для вивчення можливого взаємозв'язку двох або більшої кількості показників;

г) два високоефективних методи, що відкривають можливість взаємозв'язку двох або більшої кількості показників.

7. Загальні принципи тактичних прийомів:

а) законність, етичність, науковість, планомірність, взаємодія;

б) оперативність, вибірковість, раптовість;

в) законність, етичність, вибірковість, раптовість;

г) планомірність, взаємодія, оперативність, раптовість.

8. Тактичну сторону прийомів забезпечують окремі принципи:

а) оперативність, вибірковість, раптовість;

б) законність, етичність, науковість, планомірність, взаємодія;

в) законність, етичність, вибірковість, раптовість;

г) планомірність, взаємодія, оперативність, раптовість.

9. Принцип вибіркової трактується як:

а) найбільш доцільний добір засобів і прийомів у конкретній ситуації, які забезпечать досягнення потрібного результату;

б) вибір найбільш сприятливого моменту для застосування тактичного прийому, що характеризується елементом несподіваності для певних учасників розслідування;

в) своєчасність та невідкладність застосування тактичного прийому;

г) своєчасність та невідкладність застосування тактичного прийому та вибір найбільш сприятливого моменту для застосування тактичного прийому, що характеризується елементом несподіваності для певних учасників розслідування.

10. Принцип раптовості трактується як:

а) вибір найбільш сприятливого моменту для застосування тактичного прийому, що характеризується елементом несподіваності для певних учасників розслідування;

б) своєчасність та невідкладність застосування тактичного прийому;

в) найбільш доцільний добір засобів і прийомів у конкретній ситуації, які забезпечать досягнення потрібного результату;

г) найбільш доцільний добір засобів і прийомів у конкретній ситуації, які забезпечать досягнення потрібного результату та своєчасність і невідкладність застосування тактичного прийому.

ТЕМА 2

ОГЛЯД БУДІВЛІ

Одне з основоположних правил тактики: огинай кути на максимально можливому віддаленні. За своєю потенційною небезпекою кути поступаються тільки дверним отвором.

У попередні роки інструктори пропонували з'ясовувати ситуацію за рогом так званим «швидким поглядом», тобто впритул наблизившись до повороту, швидко заглянути за ріг і одразу голову прибрати. У підсумку людина повинна була отримати миттєву картинку ситуації за рогом.

Ця техніка суцільно складається з недоліків, і фахівці, зрештою, від неї відмовилися. По-перше, «заглядаючий» перебуває в положенні, в якому неможливо ні захищатися, ні вести вогонь. Пам'ятайте, що ваша мета полягає в тому, щоб нейтралізувати попереду небезпеку. Швидкий погляд зробити цього не дозволяє. Плюс до того сектор огляду зони за рогом буде мінімальним. Переконайтеся самі. Якщо тільки величезний чолов'яга не опиниться прямо у вас перед очима, ви можете взагалі його не помітити. А що, якщо він дійсно виявиться перед вами? Зробити щось ви все одно не зможете. Вирішивши швидко заглянути за кут, ви заздалегідь налаштуєте себе на те, щоб якнайскоріше прибрати голову із небезпечної зони.

Техніка збільшення сектору обстрілу з поступовим огинанням кута дозволяє крок за кроком, дюйм за дюймом досліджувати прихований за рогом простір.

Пристаюючи до «зачистки» простору за рогом, займіть позицію на максимально можливому в інтер'єрі вашого будинку віддаленні від зрізу стіни. Рухайтесь боком, зброю націльте на зону, зорovo безпосередньо примикаючи до ребра кута. Переміщайтесь з поступовим виходом на площину зворотної стіни кута. Рухайтесь досить повільно, щоб відразу визначити будь-які зміни у знайомому інтер'єрі, які можуть вказувати на присутність противника.

Візуально скануючи простір, що відкривається за рогом, користуйтеся методом вертикальної зміни фокусу зору. Погляд повинен переміщатися уздовж центральної поздовжньої осі, тобто вперед-назад. Поступово зміщайте поздовжню вісь зі зміною площини сканування. У підсумку ви зможете помітити ознаки цілі, які спочатку перебували поза прямої лінії візування. Око природним чином пристосоване до зміни фокусу у разі переміщення погляду з близьких об'єктів на дальні і навпаки, а не під час руху очей з боку в бік, а тому сканування краще виконувати вертикальними рухами очей.

Ви намагаєтесь вивідати щось, що вказує на присутність за рогом чужака. Це може бути край капелюха, носок взуття, нарешті, ствол зброї в його руках. Якщо там дійсно хтось є, цілком імовірно, що ви побачите його перш, ніж він побачить вас. Коли наявність за рогом противника стане очевидним, ви зможете самостійно визначати динаміку протистояння і або відступите і сховаєтесь у засідці, або просто його знищите.

Якщо вирішуєте брати простір за рогом під свій контроль, дійте швидко і максимально енергійно. При обгинанні кута зрештою настає момент, коли ваш бічний рух буде помічено противником. Якщо ви вибираєте агресивну тактику, робіть ривок до того, як потрапите в поле зору ворога. Інспекцію кута проводите до моменту, коли побачите те, що повинні були побачити (ознаки цілі), а потім стрімким рухом і в повній готовності до відкриття вогню опануйте простір за рогом.

Потенційну небезпеку являють собою також коридори, як і будь-який інший прохід з одним входом і одним виходом. У коридор, крім того, можуть виходити двері кімнат, він може мати кути на поворотах і пересічних з іншими коридорами, що також загрожує зустріччю з противником. Під час руху по коридору стрілку потрібно перевірити кожен з цих елементів внутрішнього планування. Далекий кінець коридору, де ще він вливається в інший коридор або перетинається, зазвичай під прямим кутом, з іншим коридором, повинен залишатися в полі вашої уваги весь той час, що ви витратите на дослідження інших небезпечних зон на своєму шляху.

Просуваючись по коридору (або будь-якому подібному проходу), дивіться і направляйте зброю на потенційно небезпечну зону, яку мають намір перевірити в цей момент. Втім, якщо є ще одна не досліджена вами небезпечна зона, ви не можете повністю її ігнорувати.

Я невідривно дивлюся і направляю зброю на основну зону небезпеки, яку визначив для себе як об'єкта першочергового дослідження. У міру наближення до неї починаю приділяти якусь частину своєї уваги іншій зоні, яка мене турбує, користуючись боковим зором, а також час від часу кидаючи на неї погляд і одночасно наводячи зброю. Перш ніж перейти безпосередньо до зачистки першої зони, кидаю швидкий погляд на другу, вже не змінюючи орієнтації зброї, і далі займаюся предметом моєї першочергової турботи. У тісному просторі внутрішніх приміщень перенацілювати на інший об'єкт всю «гарматну вежу» (верхню частину тіла, зброю і зір) зайняло б з боку найближчої зони надто багато часу. Ви вже цілеспрямовано просуваєтеся в обраному напрямку, а тому просто страхуєте себе від можливої загрози з іншого напрямку і продовжуєте розпочатий маневр. У підсумку ви мінімізуєте ймовірність раптової зміни ситуації у вас за спиною. Це називається розподілом уваги. Ідеальний варіант? Аж ніяк. Але коли ви один, доводиться вибирати.

Не йдіть посередині коридору, тримайтеся ближче до однієї зі стін, не торкаючись її одягом. Від однієї небезпечної зони до іншої просувайтеся обережно, але енергійно.

А що ж щодо перетину з іншим коридором? Задача не з простих, чи не так? Тут члени команди або напарник опинилися б дуже до речі. Але і одиночному стрілку завдання під силу, хоча ризик істотно зростає. Доведеться розподіляти увагу між різними небезпечними зонами всередині самого коридору та місцем перетину. Перетини бувають двох основних типів: Т-подібні (триходові) і наскрізні(хрестоподібні).

У випадку з Т-подібним перетином увагу належить розподіляти між двома кутами і, можливо, всім тим, що перебуває у вас за спиною. При наскрізному перетині доведеться до того ж візуально контролювати продовження вашого коридору.

Перетини коридорів зачищаються поступовим збільшенням сектора огляду, обмеженого одним із кутів, з пересуванням уздовж іншої стіни аж до її кута. Сприймайте Т-подібний перетин просто як два кути, розташовані один навпроти іншого. Оглядайте кожен кут окремо, не перетинаючи площини ближньої стіни ще не перевіреного коридору. Коли розумієте, що не можете заглянути далі за ріг без перетину площини стіни, то, відступивши назад, опишіть півколо з поступовим наближенням до протилежного кута із зупинкою знову ж таки у уявного продовження ближньої до вас стіни оглядаючого коридору.

Основний інтерес для вас являють обрізи стін вашого коридору в місці його перетину з іншим коридором, а також те, що перебуває далі по обидві сторони другого коридору. Ближня зона небезпеки (обріз стіни) вимагає більшої уваги, ніж зона потенційної небезпеки в глибині коридору.

Вхід у коридор бажано виконувати слабкою стороною тіла (для лівші – правою) не до кінця дослідженого коридору. Так ви зможете рухатися набагато впевненіше і швидше. Висування проводиться перетином прорізу по діагоналі в напрямку протилежного кута. Площину отвору перетинайте слабкою ногою, щоб наступний крок робити сильною ногою. Рухайтеся так, немов збираєтеся вразити ціль, притаївшись далі за кутом, який розміщений перед вами. Після перетину площини прорізу швидко озирніться, щоб переконатися у відсутності противника у вас за спиною.

Це занадто небезпечно, та до того ж суперечить принципу трьох очей. Ви двічі маєте рацію, проте для одиночного стрілка саме такий оптимальний баланс ризиків. Тактика передбачає гнучкість. Альтернативи запропонованому зажадають або набагато більше часу, або повної неувagi до одного з кутів, поки ви остаточно не подолаєте проріз. Обидва варіанти занадто небезпечні, щоб ми їх розглядали.

Ваші дії в разі зіткнення з противником прості. Якщо він знаходиться по ходу вашого діагонального руху, то погляд назад займе у вас не більше однієї десятої частки секунди і ви цілком зможете нейтралізувати загрозу спереду, перш ніж супротивник

встигне відреагувати на вашу стрімку появу. Якщо вам не пощастило і противник виявився у вас за спиною, погляд через плече попередить вас про це. Продовжуючи під дією первонаочального імпульсу рухатися вперед, ви переконаєтеся у відсутності загрози попереду. Тепер розвертайтеся на 180°, припадайте (не обов'язково з упором) на коліно сильної ноги і, направивши зброю знизу вгору, відкривайте вогонь по противнику з протилежної сторони.

Погляд назад під час перетину отвору попередить вас про присутність противника за спиною, а триваючий за інерцією рух вперед винесе вас на лінію вогню по противнику перед вами. Стріляйте в того, що попереду. На відстані прицільного пострілу – один раз. Негайно опускайтеся на коліно, розвертайтеся на 180° і стріляйте у другого противника. Які шанси на те, що ви теж зловите кулю? Що ж, така ймовірність існує завжди, проте враховуйте, що вам пропонується ініціативна техніка. Це означає, що саме ви йдете на загострення і змушуєте противника (противників) реагувати на ваші маневри. Це також означає, що противники відстають від вас у своїх діях принаймні на крок.

Вони можуть знати, що ви тут, але не знають, в який момент перед ними з'явитесь. Якщо будете рухатися швидко і рішуче, перевага буде на вашому боці.

Пам'ятайте, що тактика – не гарантія успіху, а лише страховий поліс, здатний мінімізувати ризик втрат. Якщо ж ви дієте поодиноці, ризик мінімізується не дуже.

Двері є одним із найбільш складних і небезпечних для подолання елементів планування. Незалежно від того, відкриті вони або закриті, в більшості випадків ви не можете з упевненістю судити про те, що є за ними. До того ж, двері, як правило, є єдиним входом у приміщення. Оскільки при обході будівлі вам, напевно, доведеться проникати через двері, необхідно виробити в собі відповідні навички.

Існують універсальні принципи огляду приміщень, скритих за дверима, поза залежності від типу останніх. По-перше, незважаючи на те, зачинені чи відчинені двері, не стійте прямо перед ними. Зона безпосередньо перед дверима часто іменується «тунелем смерті»,

і багато, хто затримались в цьому місці, заплатили за свою помилку життям. Пам'ятайте, що, оглядаючи зовні простір приміщення за дверима, ви повинні долати цей «тунель» якомога швидше. Коли необхідно зорovo відсканувати картину того, що відбувається всередині, це єдиний і безальтернативний порядок дій. Оптимальний баланс ризиків.

Перш ніж зламувати двері, обережно перевірте, чи зачинені вони, чи ні. Можливо, вам не доведеться «ломитися» у відчинені двері і тим самим без потреби видавати свою присутність.

Розташуйтеся біля дверей так, щоб по мірі її відчинення вами проглядався максимум простору за дверима.

Відчиняючи двері, не затуляйте корпусом дверний проріз. У іншому випадку ви не лише опинитесь у положенні, з якого неможливо вести прицільний вогонь, але й будете піддаватися серйозній небезпеці. Оптимальний баланс широти огляду і безпеки забезпечується положенням біля дверей з боку дверної ручки. Крім того, в цьому випадку ви одразу зможете охопити поглядом значну частину приміщення, якщо двері відчиняються назовні. Якщо вони відчиняються всередину, огляд буде меншим, але ситуація зміниться, коли ви приступите до секторного огляду з переміщенням до протилежного косяка.

Вирішивши відкрити двері, зігніть руку зі зброєю в лікті, наблизивши рукоятку до грудей у положення для стрільби на гранично короткій дистанції. Так ви виведете із зони ураження власним пострілом руку, якою станете відкривати двері, і зможете відкрити вогонь по ворогові, який зважиться атакувати вас в процесі відкривання дверей, одночасно лишаячи його можливості заволодіти вашою зброєю або відвести його в сторону.

З початком відкриття стулки дверей зробіть крок назад, щоб мати кращий огляд, прийняти більш зручне для стрільби положення і мати більший простір для маневру.

Енергійно відчиніть двері до упору, але без надмірного зусилля і зайвого шуму. Якщо двері відчиняються назовні, ви зможете відчинити її до кінця у процесі поступового збільшення сектору огляду. Якщо ж двері відчиняються всередину і не відчинилися так, як вам того хотілося б, скористайтесь для огляду щілиною між

дверима і косяком, на якому закріплені дверні петлі. При переході до протилежного стояка перед проникненням у приміщення до кінця відчиніть двері вільною рукою.

Якщо планування не дозволяє зайняти становище з боку дверної ручки, залишається виходити з можливого і маніпулювати дверима з боку петель. Подібне утруднення виникає, коли двері розташовані в кутку або практично дорівнює за шириною коридору. Якщо двері подпружинена, дійте так, щоб зберегти можливість у будь-який момент відкрити вогонь. Найкраще – відкрити двері у звичайній манері і далі в процесі переміщення утримувати у відкритому стані плечем, коліном або ступнею.

Перш ніж входити до приміщення, спробуйте отримати максимум відомостей про ситуацію в ньому шляхом секторного огляду. Секторний огляд передбачає просування по дузі дозованими кроками з оглядом із-за дверей дільниць кімнати, які знов відкриваються. Використовуйте найближчу до вас дверну стійку як вихідну точку огляду і точку опори лінії візуального контакту. Не забувайте оглядати внутрішній простір рухом очей вгору-вниз, а не з боку в бік. У процесі огляду сектора злегка зміщайте вертикальну площину сканування, поки не дослідите сектор у всіх подробицях.

Не затримуйтеся прямо навпроти дверного прорізу. Це той самий «тунель смерті», який тим більш небезпечний, якщо в кімнаті темно, а ви самі перебуває в освітленому коридорі. Зрозуміло, що для завершення огляду вам доведеться перетнути цю зону, однак робіть це швидко.

Зрештою вам вдасться дослідити майже всі приміщення, за винятком «мертвих» зон по обидві сторони від дверей. Можна зробити висновок, що зовні стрілок може помітити противника, який притиснувся до стіни на відстані до семи футів від дверей. На більшій відстані простір стає достатнім, щоб зловмисник міг залишатися поза увагою стрілка аж до моменту його проникнення в кімнату.

Стрімко з'явившись у приміщенні, насамперед перевірте далекі ділянки, які примикають до дверей стін. Пам'ятайте, що ви не можете одночасно дивитися в різні сторони. Якщо працюєте в парі з партнером, ризик знижується вдвічі.

Головна проблема полягає в тому, що незрозуміло, з якої сторони причаївся злочинець, праворуч або ліворуч. Оскільки приймати це доводиться як дань, вибирайте на свій смак. Завдання вирішується в тій же манері, що і у випадку з перетинанням коридорів. Враховуйте, що ініціатива належить вам, і той, хто, можливо, причаївся у примикаючої до дверей стіни, змушений буде слідувати за вами, тобто буде в своїх діях на крок від вас відставати.

Завдання вирішується в трьох варіантах: злочинець у «мертвій зоні» праворуч; злочинець у «мертвій зоні» ліворуч; два злочинця у протилежних кутках приміщення.

Якщо злочинець перебуває в лівому кутку, ви помітите його, кинувши погляд ліворуч. Ви все також у межах часу його реакції зробите ще один крок своєю сильною ногою і минете проріз дверей, виходячи із зони, по якій він, швидше за все, відкриє вогонь («тунель смерті»). Далі, одночасно з розворотом корпусу назустріч загрози, опускайтесь на одне коліно (або на нього станьте). У результаті ви будете поза лінією вогню злочинця (навіть якщо злочинець вистрелить першим, то, швидше за все, промахнеться) і, трохи піднявши ствол своєї зброї, стріляйте.

Якщо злочинець причаївся праворуч, ви зможете відкрити вогонь, щойно переступивши поріг кімнати. На погляд назад у вас затратиться лише десята доля секунди. Цей рух також вписується в час реакції злочинця на вашу появу, навіть якщо він до неї готовий. Виграє той, хто робить крок першим.

Якщо супротивників двоє і перебувають вони по обидві сторони від дверей – обставини проти вас. І все ж ви можете вийти переможцем зі складної ситуації. Кинувши погляд вліво (там противник), продовжуйте розпочатий діагональний рух через поріг у протилежну сторону. Ви бачите ще одного супротивника попереду себе і негайно відкриваєте по ньому вогонь. Як і раніше, рухаючись за інерцією вперед, розвертаєте корпус вліво в протилежну сторону і, ставши на коліно, стріляєте в противника ззаду.

Успішно минувши проріз дверей, збавте темп. Уважно огляньте кімнату і переконайтесь, що нічого не пропустили. Можливо, простого огляду від дверей буде недостатньо. У кімнаті можуть бути предмети обстановки та інші закриті ділянки, де може зачаїтися злочинець. Перш ніж вийти з кімнати, ретельно проінспекуйте всі закутки. Не залишайте кімнату як «чисту», поки не оглянете всі чотири стіни, а також підлогу і стелю і не переконаєтесь, що в кімнаті справді нікого немає, крім вас.

Входячи в кімнату через двері, особливу увагу приділіть кутам та іншим зонам небезпеки, які не могли бачити, доки не переступили поріг. Коли наважуєтесь увійти, дійте швидко і без коливань. Пропонована тактика дозволить вам перемогти небезпеку.

2.1. Рух сходами

Сходи, які мають багато прольотів, являють собою особливу небезпеку. Основна складність, як і у випадку з коридорами, полягає у тому, що сходи пропонують єдиний шлях вперед. Крім того, з ними безпосередньо пов'язана наявність інших потенційно небезпечних зон. Крім самих сходових прольотів, це і кути, утворені їх поворотами, і розташовані над або під вами сходи.

Розпочинаючи прочісування зверху (просуваючись вниз по сходах), ви спочатку підставляєте під удар супротивника нижню частину свого тілі. Складно рухатися вслід за стволом зброї. Крім того, між східцями часто бувають просвіти (отвори), через які супротивник, перебуваючи прольотом нижче або під сходами, легко може контролювати ваші дії.

Зовсім неефективно пересуватися вниз по сходах на спині або повзком на животі. Ці способи пересування не тільки створюють чимало шуму (ознаки цілі), але й позбавляють вас важливої якості – мобільності.

Піднімаючись уверх по сходах, ви оглядаєте територію перед собою під захистом власної зброї. В ідеалі кожну потенційно небезпечну зону ви повинні обвести поглядом і стволом зброї, перш ніж перед цією зоною відкриються інші частини вашого тіла.

Наближатися до сходів слід так само, як і до дверного отвору або кутка, використовуючи метод секторного огляду. До підходу першої сходинки необхідно максимально, наскільки це можливо, оглянути видиму частину сходів.

Спочатку розглянемо сценарій із підйомом по сходах. Визначте розташування сходової площадки над вами. З початком підйому ви можете виявити, що, крім того, попереду вас чекає кут. Якщо з початком підйому з'ясовується, що майданчик нагорі розташований прямо над вами, забудьте про кути, повністю сконцентруйтеся на верхньому майданчику. Партнер виявився б зараз досить до речі.

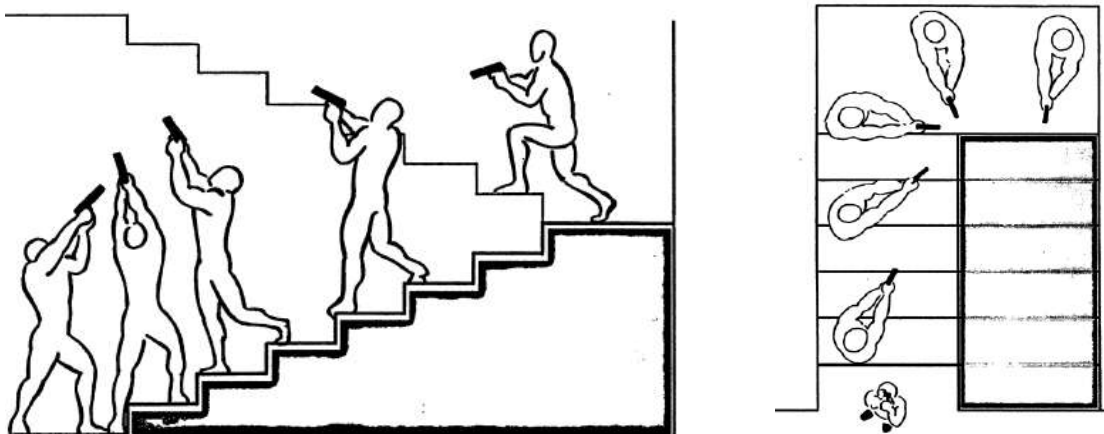
З першого ж кроку по сходах вам необхідно контролювати майданчик над головою. Найзручніше положення для цього – повернутися спиною до суцільної стіни (не торкаючись її) і знизу тримати під прицілом верхній майданчик. Скористайтеся методом секторного огляду, крок за кроком збільшуючи кут огляду.

Наприклад, час перетину коридору шириною 2 метри становить менше 1 секунди. Для ураження такої цілі на дистанції 7–10 метрів потрібна спеціально тренована навичка стрільби з упередженням. Вірогідність ураження цілі вкрай низька і мало відчутна до збільшення щільності вогню за рахунок участі додаткових одиниць стрілецької зброї.

Якщо вам доводиться прочісувати сходи наодинці, найбільш безпечний спосіб пересування – боком, спиною до стіни (не торкаючись її). Зброя повинна бути спрямована на зони потенційної небезпеки. Оскільки таких зон може бути одночасно дві й більше, ви станете почергово переводити зброю з однієї на іншу, намагаючись тримати під контролем їх усі.

У процесі підйому або спуску не перехрещуйте крок, оскільки в такому ненадійному положенні ви позбавляєте себе мобільності. У ситуації, коли розміщуватиметесь посередині прольоту з перехрещеними ногами, і в цей момент супротивник вас атакує справа, ви не зможете вчасно зреагувати. Краще рухатися боком приставним кроком, що дозволить різко повернутися і вправо, і вліво, а також укритися під прольотом або просто швидко залишити сходи.

Уникайте показуватися в наскрізному проміжку між прольотами сходів. Причаївшись зверху або знизу, супротивник зможе уразити вас своїм пострілом, а сам залишиться непоміченим. Наскрізний проміжок дозволяє проглядати всі багатпрольотні сходи зверху вниз (або знизу вгору). Просувайтесь обережно і будьте завжди напоготові відкрити вогонь.

Схеми правильного порядку зачистки багатпрольотних сходів

Для сходів характерна одночасна наявність декількох небезпечних зон. Переконавшись у безпечності першого прольоту, починайте зачищати вищерозташовані ділянки, можливо, просуваючись обличчям вперед

Сходи можуть бути різноманітних конструкцій. Необхідно ідентифікувати всі видимі зони небезпеки і відпрацювати їх по черзі, одну за одною.

Вхід у приміщення бажано виконувати слабкою стороною тіла (для лівші – правою). Так ви зможете рухатися впевненіше і швидше. Просування здійснюється перетином прорізу по діагоналі у напрямку протилежного кутка. Плоскість прорізу перетинайте слабкою ногою, щоб наступний крок робити сильною ногою. Рухайтесь так, ніби збираєтесь уразити ціль, яка причаїлася далі за кутком перед вами. Після перетину плоскості швидко озирніться, щоб переконатися у відсутності злочинця за спиною.

2.2. Використання маскувальних та захисних укриттів

Одне з основних положень, яке необхідно засвоїти співробітнику, – це різниця між маскувальними і захисними укриттями.

Захисне укриття – це щось досить надійне, щоб захистити від ураження вогнепальною зброєю, щось таке, що може захистити від куль противника. Тільки треба не забувати про вражаючу здатність зброї противника.

Маскувальне укриття здатне лише допомогти залишитися непоміченим.

Прикладом першого може служити цегляна стіна, прикладом другого – темрява. Цегляні стіни є непереборною перешкодою для більшості зарядів легкого стрілецького озброєння. Темрява дозволить зачаїтися, але захистити не зможе ні від якого заряду. Іноді захисне укриття може служити і для маскуванню. Захисне укриття можна зайняти в ході бою, щоб залишитися неушкодженим. Маскувальне укриття можна зайняти тільки до контакту з противником, щоб ввести його в оману щодо власного місця розташування. Маскувальне укриття створює умови для подальшої раптової атаки. Маскування передбачає скритність, і часом цього буває достатньо. Якщо противник не підозрює про вашу присутність у потаємному місці, він буде не готовий парировати удар. Щоб скористатися перевагами маскуванню, необхідно заздалегідь знати про наближення супротивника і бути впевненим у тому, що він вас не бачив. Зрозуміло, що якщо він знає, що ви тут, напівтемрява не допоможе. Скористатися маскувальними властивостями укриття можна за наявності достатнього часу, свободи маневру і підстав вважати, що незабаром супротивник на вас вийде. Питання, чи доцільно в разі бойового зіткнення неодмінно намагатися зайняти захисне укриття, залишається відкритим. У принципі, чим менше відстань між противниками, тим менше у них часу на роздуми і завершення сутички в свою користь. Найчастіше доводиться відповідати вогнем негайно і вирішувати проблему в прямому протистоянні. Пам'ятайте, що за своєю природою більшість перестрілок у міських умовах відрізняються

швидкоплинністю і високою інтенсивністю вогню. Якщо ви опинилися під прицілом, реагувати повинні негайно. Коли вдасться опанувати ситуацію, і ви станете тримати її під контролем, можна буде подумати і про укриття. Іноді, втім, вогонь може бути відкритий невідомо звідки або з настільки значної дистанції, що негайна відповідь з вашого боку не матиме сенсу. У подібних ситуаціях насамперед слід підшукати собі укриття. Існує залізне правило: якщо, потрапивши під обстріл, не бачите цілі для відповіді, сховайтеся. Майте на увазі, що багато з того, що більшість людей сприймають як захисне укриття, могло б згодитися лише для маскування.

Приклад: ціль за спинкою дивана, видно тільки зброю і верхню частину голови. Багато втрачають дорогоцінний час у спробах влучити в голову символічного противника, тоді як можна було б просто стріляти через спинку і встигнути за третину витраченого часу уразити ціль двічі! Такі ж властивості і більшості предметів, за якими люди намагаються сховатися, вважаючи, що знаходять надійний захист. Це стосується і кутів, дверей і стінних перегородок внутрішніх приміщень. Кулі більшості сучасних патронів при прямому влученні без зусиль проникнуть через тонке дерево, гіпс і через інші подібні матеріали. Автомобілі ж, навпаки, є досить хорошим засобом захисту від вогню з більшості видів легкої стрілецької зброї, крім гвинтівочних патронів центрального бою. І тільки бічне скло машин трохи більш стійке до пострілів, ніж аркуш паперу. Ви хочете знайти укриття з найбільш міцного матеріалу, однак майте на увазі, що від твердих і жорстких матеріалів кулі можуть рикошетити. Частіше всього рикошет трапляється при попаданні кулі в перешкоду під невеликим кутом до її поверхні, з подальшим польотом під настільки ж невеликим кутом. Якщо ви розташувалися занадто близько до укриття, зрикошетив куля може вразити вас. Оптимальною є відстань від укриття в півтора-два метри, при якому куля гарантовано вас мине. Якщо притискаєтеся до укриття впритул, то цілком ймовірно, що один із рикошетів вас вразить.

За такої стрілецької позиції можливий рикошет, безпечніше розташовуватися на відстані від укриття

Безпечніше розташовуватися на відстані від укриття

У тактиці не існує правил, тому тактика – це не наука, а мистецтво.

Іноколи вам дійсно доведеться наблизитися до захисного об'єкта ближче, ніж на два метри, зокрема, коли противник буде стріляти в вас зверху, наприклад, з вікна другого поверху. Адже якщо ви перебуваєте на відстані від свого укриття, пущена зверху куля зможе обійти укриття і потрапити прямо в вас, а перебуваючи до укриття, ви ризикуєте постраждати від рикошету, однак ризик прямого попадання ще більший. Крім того, якщо супротивників декілька, і вони атакують вас з різних напрямків, ураження ви зможете уникнути, тільки втиснувшись у рятівне укриття. Так що враховуйте положення ворога і вибирайте позицію, погодившись з конкретними обставинами.

Виглядаючи з-за укриття, щоб оглянути простір, зробіть постріл, цим ви максимально ускладнюєте завдання потенційному або реальному противнику, не показуючи йому нічого, крім ствола зброї і одного ока. Уникайте перекладати зброю в слабку руку. Пам'ятайте, що, виглядаючи зі зброєю напоготові, ви маєте намір вистрілити і нейтралізувати того, хто веде по вам вогонь. Далеко не всі однаково влучно стріляють з обох рук. Сенс пострілу – влучання в ціль. Бажаючи виглянути із-за укриття зі слабкої сторони тіла, не перекладаючи зброї, нахиліть зброю ліворуч на 90 %, немов кладете набік, у цьому випадку ви менше підставите себе противнику, ніж будете тримати зброю в стандартному положенні.

Укриття бажано мати ліворуч і обходити їх ліворуч (для лівші – праворуч), оскільки при такому переміщенні супротивнику складніше виконати прицільний постріл. Отже, під час ведення вогню ви практично повністю будете за укриттям, а супротивнику доведеться відкриватися або стріляти з лівої руки. Якщо обставини примушують обходити кути будівлі по часовій стрілці, перекладіть зброю в ліву руку (щоб забезпечити можливість стріляти без розвороту).

Більшість предметів не володіють захисними властивостями, які вберігають від ураження вогнепальною зброєю. Це стосується кутів, дверей і стінних перегородок внутрішніх приміщень, оскільки кулі більшості сучасних патронів при прямому попаданні легко проникають через тонке дерево, гіпсоліт, пластик та інші подібні матеріали. Автомобілі ж, навпаки, виявляються достатньо непоганим засобом захисту від вогню з більшості видів легкої стрілецької зброї, крім патронів центрального бою гвинтівки. Найбільш безпечно перебування за двигуном і колесами автомобіля. Однак варто мати на увазі, що від твердих і жорстких матеріалів кулі можуть рикошетити. Оптимальною є відстань від укриття в півтора-два метри, за якої куля гарантовано вас мине.

Така позиція небезпечна потраплянням у співробітника кулі супротивника, яка зрикошетила від стіни

Більш безпечно розміщуватися на певній відстані від укриття. Іноді це неможливо, але завжди краще

Ведення вогню із-за укриття

Впритул притискатися до захисного об'єкта потрібно лише у випадках, коли правопорушник буде стріляти зверху, або коли вогонь ведеться декількома супротивниками з різних боків: ризик постраждати від рикошету менший, ніж ризик прямого попадання. Тому варто враховувати положення супротивника і обирати позицію, враховуючи конкретні обставини.

Вогнева позиція з використанням укриття

Вступ у вогневий контакт, стрільба в русі до укриття

Рух до укриття

Відхід за укриття

Стрільба із-за укриття

Перебуваючи в автомобілі під час нападу, необхідно пригнутися нижче лобового скла, оскільки таке положення ускладнює прицілювання супротивника. Кулі, як правило, пробивають кузов звичайного автомобіля, однак їх траєкторія, швидкість і сила ураження зменшуються.

Після остаточного припинення збройного протистояння (наприклад, супротивник підняв руки вгору) підходити до затримуваної особи потрібно, спрямовуючи на неї зброю, бути готовим

до нападу (удару рукою, ногою, захвату, раптового застосування зброї). Якщо супротивник лежить на животі, наближатися до нього ззаду і збоку, таким способом уникаючи захвату руками ваших ніг. Якщо супротивник лежить на спині – з боку голови.

Найбільш безпечно наближатися до затримуваної особи, коли підстраховує напарник. Якщо, наприклад, поряд із пораненим знаходиться зброя чи предмет, який можна використати для удару, – відкинути його в бік. За необхідності, дотримуючись обережності: одягти наручники, провести зовнішній огляд, надати пораненому долікарняну (першу медичну) допомогу, викликати швидку допомогу.

Контрольні питання до теми

1. З яких етапів складається огляд будівлі?
2. Які види укриття існують та методика їх використання?
3. Відмінність захисного та маскувального укриття?
4. Як здійснюється затримання особи та за допомогою яких засобів?

Тестові завдання до теми

1. Під час огляду будівлі важливі фактори периметру складають:

а) сформууйте безпечний периметр, спрямовуючи підрозділи, що прибувають; зважайте на зони обстрілу, щоб уникнути перехресного вогню; двосторонній зв'язок між пошуковою групою та групою утримання периметру;

б) зважайте на зони обстрілу, щоб уникнути перехресного вогню; двосторонній зв'язок між пошуковою групою та групою утримання периметру;

в) сформууйте безпечний периметр, спрямовуючи підрозділи, що прибувають; двосторонній зв'язок між пошуковою групою та групою утримання периметру;

г) сформууйте безпечний периметр, спрямовуючи підрозділи, що прибувають.

2. З'ясувати ситуацію за рогом так званим «швидким поглядом» є:

- а) небезпечною технікою, що має велику кількість недоліків та застосування якої може стати летальним;
- б) техніка, яка необхідна для отримання інформації, зображення та будь-яких інших чинників, що допоможуть отримати миттєву картинку ситуації за рогом;
- в) техніка, використання якої обумовлено необхідністю отримання інформації, що саме знаходиться за рогом;
- г) крайня необхідність для отримання інформації за рогом та оцінки майбутніх дій.

3. Техніка збільшення обстрілу з поступовим огинанням кута дозволяє:

- а) крок за кроком, дюйм за дюймом досліджувати прихований за рогом простір;
- б) крок за кроком досліджувати ситуацію та простір за рогом;
- в) досліджувати ситуацію та простір за рогом;
- г) користувачу здійснити дослідження ситуації та простору за рогом.

4. Під час переміщення необхідно рухатися:

- а) досить повільно, щоб відразу визначити будь-які зміни в знайомому інтер'єрі, які можуть вказувати на присутність противника;
- б) швидко і непомітно, щоб поява перед противником була максимально непередбачувальною для нього;
- в) суміжним темпом, орієнтуючись на ситуацію, що склалася у даний момент;
- г) середньою швидкістю та змінюючи темп залежно від необхідності під час конкретної ситуації.

5. Під час відкриття дверей варто розташовуватися біля дверей так:

а) щоб у міру її відчинення вами проглядався максимум простору за дверима;

б) щоб у міру її відчинення кут, який є можливість бачити, був більшим, ніж у противника;

в) щоб у міру її відчинення кут, який є можливість бачити, був більшим;

г) щоб у міру її відчинення противник не мав можливості побачити вас до моменту прямого контакту з ним.

6. З початком відкриття стулки дверей зробіть крок назад, щоб:

а) мати кращий огляд, прийняти більш зручне для стрільби становище і мати більший простір для маневру;

б) мати кращий огляд, прийняти більш зручне для стрільби становище;

в) мати кращий огляд та побачити противник першим;

г) мати кращий огляд, прийняти більш зручне для стрільби становище та володіти ситуацією.

7. Захисне укриття – це:

а) щось досить надійне, щоб захистити від ураження вогнепальну зброю, щось таке, що може захистити від куль противника;

б) здатне лише допомогти залишитись непоміченим;

в) укриття, що на короткий або тривалий час залишає вас непомітним для ворогів;

г) укриття, що може захистити від ураження кулями.

8. Маскувальне укриття – це:

а) здатне лише допомогти залишитись непоміченим;

б) щось досить надійне, щоб захистити від ураження вогнепальну зброю, щось таке, що може захистити від куль противника;

в) укриття, що на короткий або тривалий час залишає вас непомітним для ворогів;

г) укриття, що може захистити від ураження кулями.

9. Впритул притискатися до захисного об'єкта потрібно лише у випадках:

- а) коли правопорушник буде стріляти зверху, або коли вогонь ведеться декількома супротивниками з різних боків;
- б) коли правопорушник буде стріляти зверху;
- в) коли вогонь ведеться декількома супротивниками з різних боків;
- г) коли правопорушник веде вогонь та змушує вас діяти у розрізі захисту свого життя.

10. Перебуваючи в автомобілі під час нападу:

- а) необхідно пригнутися нижче лобового скла, оскільки таке положення ускладнює прицілювання супротивника;
- б) необхідно пригнутися нижче лобового скла та лягти на пасажирське сидіння, якщо на момент нападу там немає іншої особи, оскільки таке положення ускладнює прицілювання супротивника;
- в) необхідно пригнутися нижче лобового скла та лягти на пасажирське сидіння, якщо на момент нападу там немає іншої особи;
- г) лягти на пасажирське сидіння, якщо на момент нападу там немає іншої особи, оскільки таке положення ускладнює прицілювання супротивника.

ТЕМА 3

ОСНОВНІ КОМАНДИ І СИГНАЛИ, ЯКІ ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ПРАЦІВНИКАМИ СПЕЦПІДРОЗДІЛІВ (ТАКТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ)

Під час проведення операції працівниками спецпідрозділів постійно використовуються різноманітні команди і сигнали як по радіостанції, так і жестами й голосом. Вони повинні бути завчасно розроблені, добре розрізнятися і зрозумілі всім співробітникам групи захоплення.

3.1. Приклади типових команд по радіостанції

Під час проведення спеціальних заходів, пов'язаних з реальним вступом у бойовий контакт зі злочинцями і звільненням заручників, необхідно дотримуватися режиму радіомовчання і користуватися лише зрозумілими співробітникам групи сигналами з метою уникнення розповсюдження інформації про майбутні дії.

«111» – елементам бойового порядку приготуватися до виконання завдання (перевірити зброю, спорядження, уточнити завдання кожному співробітнику, снайперські групи вже перебувають на бойових позиціях).

«222» – елементам бойового порядку висунутися у вихідне положення для штурму (групи висуваються у вихідне положення і перебувають у режимі очікування).

«333» – групі захоплення і прикриття зайняти безпосередні місця для штурму (група висувається безпосередньо до об'єкта, всі елементи бойового порядку на місцях для проведення спеціальної операції, сапери готують ділянки для серії відволікаючих вибухів і підриву дверей, вікон, стін, снайпери ведуть спостереження в готовності до відкриття вогню).

«444» – старший групи захоплення доповідає керівнику операції про готовність до штурму.

«555» – початок 5-секундного відліку на штурм (команда стосується насамперед саперів, які через 5 секунд здійснюють підрив, що і є командою на штурм).

3.2. Приклади типових усних команд

«*Чисто*» – в кімнаті відсутній супротивник.

«*Чисто вперед*» – сигнал черговій парі співробітників про те, що вони можуть висуватися до входу в наступну кімнату.

«*Праворуч*», «*ліворуч*», «*зверху*», «*знизу*», «*з тилу*» – сигнал партнеру про те, звідки йому загрожує небезпека.

«*Затримка*» – співробітник повідомляє напарнику про відказ своєї зброї, напарник негайно переносить вогонь у його сектор або його контролює.

«*Тримаю*» – відповідь на сигнал напарника.

«*Контроль*» – співробітник повідомляє напарнику про готовність зброї і контроль свого сектору.

«*Прикрий*» – звернення до напарника.

«*Прикриваю*» – відповідь на сигнал напарника.

«*Рухаюсь*» – попередження напарнику про свій рух вперед.

Для швидкого керування групою і чіткої взаємодії між напарниками доцільно використовувати порядкові номери співробітників у бойовому шикунанні при штурмі або ж нумерацію пар. У процесі штурму командир групи за допомогою коротких мовних повідомлень, які передаються по радіозасобах, інформує керівництво про хід операції. На підставі цих повідомлень керівник приймає необхідні рішення.

3.3. Типові команди жестами (невербальна комунікація)

Під час пересування по будівлі або місцевості у пошуках злочинця забезпечення скритності дій має першочергове значення. Перед групою, яка виконує тактичне завдання, виникає проблема взаєморозуміння і комунікації. Звичайно, у разі пошукових заходів частіше всього з метою забезпечення скритності дій групи обмін інформацією буде здійснюватися засобами невербальної комунікації.

Засобом невербальної комунікації є фізичний контакт з партнером, завдяки якому у буквальному сенсі відчувається напрям його руху і відповідно робиться висновок про те, яку зону він контролює. Якщо хтось із членів групи помічає щось підозріле, найпростіше – покласти руку на плече напарника або зупинити його, схопивши за пояс.

Для передачі сигналів використовується мова жестів. Запропоновані нижче варіанти сигналів, які подаються руками, розділені на дві частини. Перша – спрощена, що складається з базових сигнальних жестів і рекомендована для використання працівниками міліції, які не входять у склад спеціальних груп, але зустрічаються з проблемами роботи в команді. Друга – це система знаків спеціальних підрозділів SWAT*, які використовують нижченаведену мову жестів.

Спрощений варіант «УВАГА!»

Щоб повідомити членам групи про наявність конкретної небезпеки, підніміть вільну руку вгору на рівень обличчя відкритою долонею вперед, пальці зведені разом. Коли увага напарників буде звернена на вас, можете вказати на те, що викликало ваше хвилювання.

«ЧИСТО!»

Після огляду і зачистки ділянки підніміть вгору великий палець, даючи зрозуміти іншим, що все гаразд.

* SWAT [англ. *Special Weapons And Tactics* – особлива зброя і тактика, транслітерується як «СВАТ»] – спеціальні бойові підрозділи американських поліцейських департаментів, призначені для виконання небезпечних операцій, аналог російського СОБР.

«ПРИКРИЙ!»

Доторкніться маківки голови долонею вільної руки або просто протягніть руку перед собою долонею вниз. Після того, як ваш сигнал помічений, можете вказати на зону, яку потрібно взяти під приціл.

«СТОП!»

Стисніть пальці вільної руки в кулак і підніміть його на рівень шиї.

«СЛУХАЙ!»

Можливо, ви відмітили звукову ознаку цілі, яку не чули інші члени команди. Щоб поставити їх до відома про факт, можете спочатку подати сигнал «Стоп!», потім прикласти долоню до вуха, ніби до чогось прислуховуєтесь.

«СУПРОТИВНИК!»

Якщо побачили ознаку цілі, наприклад носок взуття або поле капелюха, попередьте членів групи. Вкажіть на укриття, за яким сховався правопорушник, спрямувавши на нього розведені пальці вільної руки.

Команди жестами (невербальна комунікація)

Варіант SWAT

один

два

три

чотири

п'ять

шість

сім

вісім

дев'ять

десять

Ти

Я (Мені)

Йти сюди (сюди)

Я чую (слухати)

Я бачу (дивитися)

Скоріше

Стоп

Завмри

Цей сектор

**Просуваємось
(підходимо)**

Ворог

Заручник

Снайпер

Перешкода

Беру ватажка

У колону
(бойовий порядок)

У ряд
(бойовий порядок)

У лінію
(бойовий порядок)

Клин
(бойовий порядок)

Збір
(всі до мене)

Пістолет

Гвинтівка

**Автомат
(помповик)**

**Боєприпаси
(спорядження)**

Транспорт

Зрозумів

Не зрозумів

**Пересуватися
пригнувшись
(пригнутися)**

Двері

Вікно

Місце входу (напря́м)

Для невербальної комунікації використовувати слід лише вільну від зброї руку, а ствол повинен бути завжди спрямований на небезпечну зону.

Приклади типових команд жестами старшим групи захоплення (штурмової групи)

Під час проведення спеціальних операцій може виникнути ситуація, коли штурмова група буде перебувати біля приміщення для штурму. Варто виключити будь-який штурм, і спілкуватися доведеться шляхом жестів. *Командир повинен вміти пояснити групі мовою жестів:*

1. Відомості про злочинців (кількість, склад, місцезнаходження у приміщенні, озброєння).

2. Відомості про заручників (де знаходяться, живий, поранений або вбитий, чоловік, жінка, дитина).

Означення озброєння злочинців:

Пістолет – стиснутий кулак і виставлений вперед вказівний палець.

Автомат – показ на аналогічну зброю в групі або інше означення.

Ніж – випрямлена долоня.

Граната або вибуховий пристрій – стиснутий кулак – розжата долоня – цей рух повторити декілька разів.

Показ на очі – дивись (двома пальцями показати на очі).

Для успішного засвоєння цих жестів доцільно в класі на дошці малювати модельні ситуації, а співробітники мовчки жестом повинні показати завдання, потім цю тему відпрацьовувати в бойовому порядку на тактичних заняттях до повного засвоєння.

Контрольні питання до теми

1. Для чого необхідні команди?
2. Що можна визначити за допомогою сигналів?
3. Які особливості поведінки озброєного правопорушника?
4. Які існують способи передачі команд?

Тестові завдання до теми

1. Типова команда «111» має на увазі:

а) елементи бойового порядку приготуватись до виконання завдання (перевірити зброю, спорядження, уточнити завдання кожному співробітнику, снайперські групи вже перебувають на бойових позиціях);

б) елементи бойового порядку висунитися у вихідне положення для штурму (групи висуваються у вихідне положення і перебувають у режимі очікування);

в) старший групи захоплення доповідає керівнику операції про готовність до штурму;

г) початок 5-секундного відліку на штурм (команда стосується в першу чергу саперів, які через 5 секунд здійснюють підрив, що і є командою на штурм).

2. Типова команда «222» має на увазі:

а) елементи бойового порядку висунутися у вихідне положення для штурму (групи висуваються у вихідне положення і перебувають у режимі очікування);

б) елементи бойового порядку приготуватись до виконання завдання (перевірити зброю, спорядження, уточнити завдання кожному співробітнику, снайперські групи вже перебувають на бойових позиціях);

в) початок 5-секундного відліку на штурм (команда стосується в першу чергу саперів, які через 5 секунд здійснюють підрив, що і є командою на штурм);

г) старший групи захоплення доповідає керівнику операції про готовність до штурму.

3. Типова команда «333» має на увазі:

а) групі захоплення і прикриття зайняти безпосередні місця для штурму (група висувається безпосередньо до об'єкта, всі елементи бойового порядку на місцях для проведення спеціальної операції, сапери готують ділянки для серії відволікаючих вибухів і підриву дверей, вікон, стін, снайпери ведуть спостереження в готовності до відкриття вогню);

б) старший групи захоплення доповідає керівнику операції про готовність до штурму;

в) елементи бойового порядку висунутися у вихідне положення для штурму (групи висуваються у вихідне положення і перебувають у режимі очікування);

г) початок 5-секундного відліку на штурм (команда стосується в першу чергу саперів, які через 5 секунд здійснюють підрив, що і є командою на штурм).

4. Типова команда «444» має на увазі:

а) старший групи захоплення доповідає керівнику операції про готовність до штурму;

б) початок 5-секундного відліку на штурм (команда стосується насамперед саперів, які через 5 секунд здійснюють підрив, що і є командою на штурм);

в) елементи бойового порядку висунутися у вихідне положення для штурму (групи висуваються у вихідне положення і перебувають у режимі очікування);

г) елементи бойового порядку приготуватись до виконання завдання (перевірити зброю, спорядження, уточнити завдання кожному співробітнику, снайперські групи вже перебувають на бойових позиціях).

5. Типова команда «555» має на увазі:

а) початок 5-секундного відліку на штурм (команда стосується в першу чергу саперів, які через 5 секунд здійснюють підрив, що і є командою на штурм);

б) старший групи захоплення доповідає керівнику операції про готовність до штурму;

в) елементи бойового порядку висунутися у вихідне положення для штурму (групи висуваються у вихідне положення і перебувають у режимі очікування);

г) елементи бойового порядку приготуватись до виконання завдання (перевірити зброю, спорядження, уточнити завдання кожному співробітнику, снайперські групи вже перебувають на бойових позиціях).

6. До типових усних команд відносять:

а) «чисто», «затримка», «тримаю», «контроль», «прикрий», «рухаюсь»;

б) «стоп», «вперед», «назад», «стрій», «рушай»;

в) «вперед», «назад», «стій», «затримка», «тримаю»;

г) «навколо», «позаду», «біля», «поруч».

7. Першочерговим засобом невербальної комунікації є:

а) фізичний контакт з партнером, завдяки якому у буквальному смислі відчувається напрям його руху і відповідно робиться висновок про те, яку зону він контролює;

б) типові команди, які використовуються під час тактичних дій за для зручності контакту між працівниками підрозділу;

в) типові сигнали, які використовуються під час тактичних дій задля зручності контакту між працівниками підрозділу;

г) типові команди та сигнали, які використовуються під час тактичних дій для зручності контакту між працівниками підрозділу.

8. Для передачі сигналів використовуються:

а) мова жестів;

б) усна мова;

в) усна мова із застосуванням радіотехніки;

г) мова жестів та усна мова із застосуванням радіотехніки.

9. Щоб повідомити членам групи про наявність конкретної небезпеки, підніміть вільну руку вгору на рівень обличчя відкритою долонею вперед, пальці зведені разом – цей жест називається:

а) УВАГА!;

б) ЧИСТО!;

в) СЛУХАЙ!;

г) СУПРОТИВНИК!.

10. Якщо побачили ознаку цілі, наприклад носок взуття або поле капелюха, попередьте членів групи жестом:

а) СУПРОТИВНИК!;

б) УВАГА!;

в) ПРИКРИЙ!;

г) СТОП!

ТЕМА 4

ТАКТИКА ДІЙ ПРАЦІВНИКІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ЗАТРИМАННЯ (ЛІКВІДАЦІЇ) ОЗБРОЄНИХ ЗЛОЧИНЦІВ У БУДІВЛІ

Підхід до дверей і їх відчинення

У практиці як вітчизняних, так і зарубіжних спецпідрозділів існують універсальні принципи огляду приміщень, скритих за дверима, поза залежності від типу останніх. По-перше, незважаючи на те, зачинені чи відчинені двері, не стійте прямо перед ними. Зона безпосередньо перед дверима часто іменується «тунелем смерті».

Перш ніж зламувати двері, обережно перевірте, чи зачинені вони, чи ні. Можливо вам не доведеться «ломитися» у відчинені двері і тим самим без потреби видавати свою присутність.

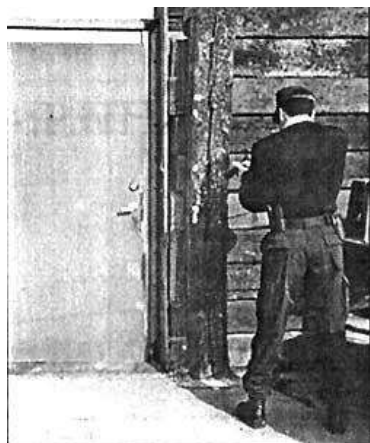
Розташуйтеся біля дверей так, щоб під час її відчинення вами проглядався максимум простору за дверима.

Відчиняючи двері, не затуляйте корпусом дверний проріз. У іншому випадку ви не лише опинитесь у положенні, з якого неможливо вести прицільний вогонь, але й будете піддаватися серйозній небезпеці. Оптимальний баланс широти огляду і безпеки забезпечується положенням біля дверей з боку дверної ручки. Крім того, в цьому випадку ви одразу зможете охопити поглядом значну частину приміщення, якщо двері відчиняються назовні. Якщо вони відчиняються всередину, огляд буде меншим, але ситуація зміниться, коли ви приступите до секторного огляду з переміщенням до протилежного косяка.

З початком відкривання стулки дверей зробіть крок назад, щоб забезпечити кращий огляд, більш зручне положення для стрільби і більший простір для маневру.

Енергійно відчиніть двері до упору, але без надмірного зусилля і зайвого шуму. Якщо двері відчиняються назовні, ви зможете відчинити її до кінця у процесі поступового збільшення

сектору огляду. Якщо ж двері відчиняються всередину і не відчинилися так, як вам того хотілося б, скористуйтеся для огляду щілиною між дверима і косяком, на якому закріплені дверні петлі. Під час переходу до протилежного стояка перед проникненням у приміщення до кінця відчиніть двері вільною рукою.

Правильне розташування перед дверима

Маніпулювання ручкою з метою перевірки зачинені двері, чи ні

Різде відчинення і відступ вбік на випадок негайного контакту із супротивником

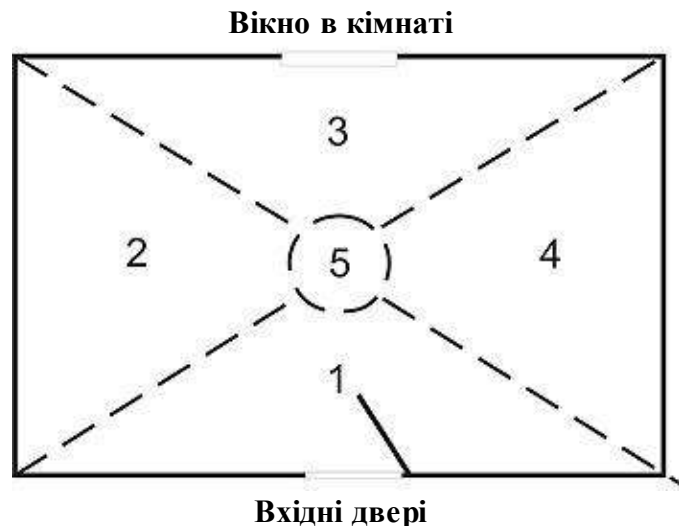
Огляд приміщення

Перш ніж входити до приміщення, спробуйте отримати максимум відомостей про ситуацію в ньому шляхом секторного огляду.

Будь-яка кімната ділиться на сектори. Нумерація сектору починається від вікон або дверей за годинниковою стрілкою, кожна група обирає для себе найбільш оптимальний спосіб визначення секторів. Якщо задіяні снайпери і спостерігачі, і є можливість бачити, що відбувається у приміщенні, то доцільно рахувати сектори від вікна. У випадку, якщо снайпери і спостерігачі не можуть надати таку інформацію, рахунок секторів здійснюється від дверей.

Під час постановки завдань старший групи захоплення обов'язково повинен чітко вказати, звідки розпочинається нумерація секторів.

сектор № 1 – центральна частина від дверей;
сектор № 2 – ліва частина від центру кімнати;
сектор № 3 – дальня частина кімнати;
сектор № 4 – права частина від центру кімнати;
сектор № 5 – центр кімнати.

Секторний огляд передбачає просування по дузі дозованими кроками з оглядом із-за дверей ділянок кімнати, які знов відкриваються. Використовуйте найближчу до вас дверну стійку вихідну точку огляду і точку опори лінії візуального контакту. Не забувайте оглядати внутрішній простір рухом очей вверх-вниз, а не з боку в бік.

Секторний огляд приміщення за дверима з метою максимального огляду внутрішнього простору

Не затримуйтесь прямо навпроти дверного прорізу. Це той самий «тунель смерті», який тим більш небезпечний, якщо в кімнаті темно, а ви самі перебуваєте в освітленому коридорі.

Отже, ви огляньте майже всі приміщення, за винятком «мертвих зон» по обидва боки від дверей. Назовні можна помітити притиснену до стіни людину на відстані до двох метрів від дверей. На великій відстані простір, який не проглядається, збільшується і людину можна помітити лише після проникнення в кімнату.

Вхід з високим ступенем ризику

Основна проблема полягає в тому, що незрозуміло, з якого боку причаївся злочинець – праворуч або ліворуч. Завдання вирішується в трьох варіантах:

- злочинець у «мертвій зоні» праворуч;
- злочинець у «мертвій зоні» ліворуч;
- два злочинця у протилежних кутках приміщення.

Вхід у приміщення бажано виконувати слабкою стороною тіла (для лівші – правою). Так ви зможете рухатися впевненіше і швидше. Просування здійснюється перетином прорізу по діагоналі у напрямку протилежного кутка. Плоскість прорізу перетинайте слабкою ногою, щоб наступний крок робити сильною ногою. Рухайтесь так, ніби збираєтесь уразити ціль, яка причаїлася далі за кутком перед вами. Після перетину плоскості швидко озирніться, щоб переконатися у відсутності злочинця за спиною.

**Вхід до приміщення
«слабкою» ногою з
одночасним оглядом тилу**

**Продовження руху
«сильною» ногою**

**Момент появи співробітника у приміщенні
(вид зсередини кімнати) – швидкий погляд назад, не більше
десятої доли секунди і повернення у вихідне положення**

Вхід до приміщення

Якщо злочинець перебуває в лівому кутку, ви помітите його, кинувши погляд ліворуч. Ви у межах часу його реакції зробите ще один крок своєю сильною ногою і минете проріз дверей, виходячи із зони, по якій він, швидше за все, відкриє вогонь («тунель смерті»). Далі, одночасно з розворотом корпусу назустріч загрози, опускайтесь на одне коліно (або просто на нього припадіть). У результаті ви будете поза лінією вогню злочинця (навіть якщо злочинець вистрелить першим, то передусім промахнеться) і, трохи піднявши ствол своєї зброї, стріляйте.

Якщо злочинець причаївся праворуч, ви зможете відкрити вогонь, щойно переступивши поріг кімнати. На погляд назад у вас затратиться лише десята доля секунди. Цей рух також вписується в час реакції злочинця на вашу появу, навіть якщо він до неї готовий.

Якщо злочинців двоє і перебувають вони по обидві сторони від дверей, то, кинувши погляд ліворуч (там злочинець), продовжуйте розпочатий діагональний рух через поріг у протилежну сторону. Ви бачите ще одного злочинця попереду себе і негайно відкриваєте по ньому вогонь. Як і раніше, рухаючись за інерцією вперед, розвертаєте корпус тіла ліворуч у протилежну сторону, припадаєте на коліно і стріляєте у злочинця ззаду.

Рух і ведення вогню у приміщенні

**Крок сильною ногою,
якщо загроза – постріл**

**Загроза позаду – розворот,
відхід у середній рівень,
постріл**

Успішно минувши проріз дверей, збавте темп. Уважно огляньте кімнату і переконайтесь, що нічого не пропустили. Можливо, простого огляду від дверей буде недостатньо. У кімнаті можуть бути предмети обстановки та інші закриті дільниці, де може зачаїтися злочинець.

Перш ніж вийти з кімнати, ретельно проінспекуйте всі закутки. Не залишайте кімнату як «чисту», поки не оглянете всі чотири стіни, а також підлогу і стелю і не переконаєтесь, що в кімнаті справді нікого немає, крім вас.

Вам пропонується ініціативна техніка. Це означає, що саме співробітник йде на загострення і примушує злочинця (злочинців) реагувати на свої маневри. Це також означає, що злочинці відстають від нього у своїх діях як мінімум на крок. Вони можуть знати, що співробітник тут, але не знають, в який момент він перед ними з'явиться.

Підбиваючи підсумок, зазначимо, що тактика – це не гарантія повного успіху, а лише мінімізація ризику втрат. Якщо співробітник діє наодинці, ризик поранення чи загибелі збільшується.

Контрольні питання до теми

1. Які підстави використання і застосування вогнепальної зброї під час затримання?
2. Які підстави застосування спеціальних засобів та заходів фізичного впливу під час затримання?
3. Які межі правомірності застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу під час затримання?

Тестові завдання до теми

- 1. Зона безпосередньо перед дверима часто називається:**
 - а) «тунелем смерті»;
 - б) «сліпа зона»;
 - в) «тунелем»;
 - г) «чорною точкою».
- 2. Перш ніж входити до приміщення, спробуйте отримати максимум відомостей про ситуацію в ньому шляхом:**

- а) секторного огляду;
- б) детального огляду;
- в) оперативного огляду;
- г) тактичної перевірки.

3. Будь-як кімната ділиться на:

- а) сектори;
- б) розділи;
- в) половини;
- г) позиції.

4. Нумерація сектору починається від:

- а) вікон або дверей за годинниковою стрілкою;
- б) вікон за годинниковою стрілкою;
- в) дверей за годинниковою стрілкою;
- г) вікон або дверей проти годинникової стрілки.

5. У разі постановки завдань старший групи захоплення обов'язково повинен чітко вказати, звідки розпочинається:

- а) нумерація секторів;
- б) здійснення операції;
- в) рух групи;
- г) рух групи та початок операції.

6. Під час заходу до кімнати існують точки, огляд яких є неважливим, – це:

- а) «мертві зони»;
- б) «тунель смерті»;
- в) «сліпа зона»;
- г) «чорна точка».

7. Вхід у приміщення бажано виконувати:

- а) слабкою стороною тіла;
- б) слабкою стороною із застосуванням різких рухів;
- в) сильною стороною тіла;
- г) сильною стороною із застосуванням різких рухів.

8. Якщо задіяні снайпери і спостерігачі та є можливість бачити, що відбувається у приміщенні, то доцільно рахувати сектори:

- а) від вікна за годинниковою стрілкою;
- б) від вікна проти годинникової стрілки;
- в) від дверей за годинниковою стрілкою;
- г) від дверей проти годинникової стрілки.

9. Секторний огляд передбачає:

- а) просування по дузі дозованими кроками з оглядом із-за дверей дільниць кімнати, які знов відкриваються;
- б) просування проти дуги дозованими кроками з оглядом із-за дверей дільниць кімнати, які знов відкриваються;
- в) просування дозованими кроками з оглядом із-за дверей дільниць кімнати, які знов відкриваються;
- г) просування по дузі швидкими кроками з оглядом із-за дверей дільниць кімнати, які знов відкриваються.

10. Типовою ситуацією під час входу є те, що злочинець (ці):

- а) перебуває (ють) у правій та лівій частині;
- б) перебуває у лівій частині;
- в) перебуває у правій частині;
- г) розташований у центрі кімнати.

ТЕМА 5

ГРУПОВІ ТАКТИЧНІ ДІЇ В УМОВАХ СЛАБКОГО ОСВІТЛЕННЯ ПРИМІЩЕНЬ

Робота в групі. Пульсуючий ліхтар

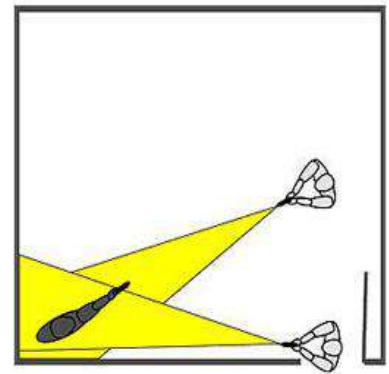
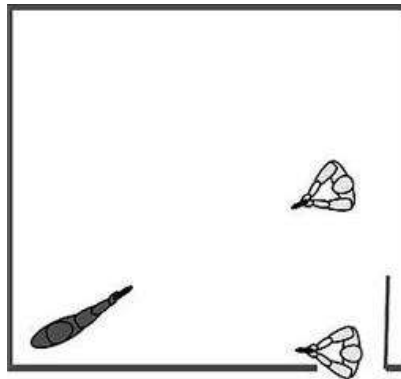
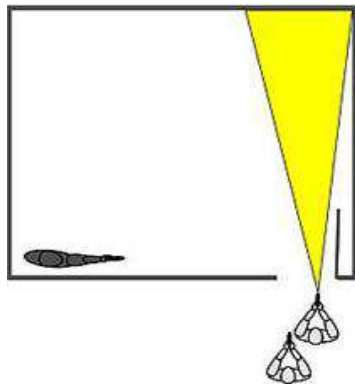
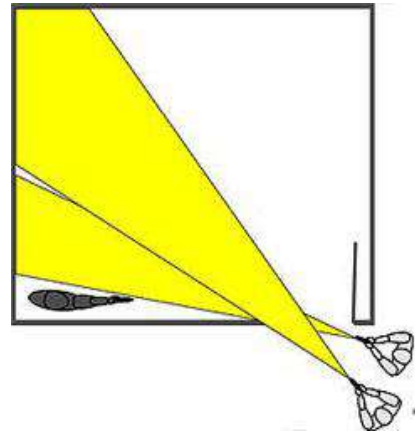
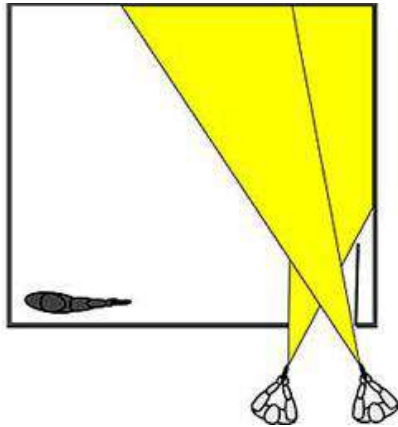
Під час проведення спеціальних заходів з виявлення і нейтралізації злочинця в темряві робота в групі суттєво підвищує шанси на успіх. З появою додаткової кількості співробітників розширюється спектр можливих тактичних рішень.

Для збереження у темряві групи як єдиного організму дистанція між учасниками окремого маневру, порівняно з дистанцією при діях вдень, як правило, скорочується.

У разі проникнення в будь-яке приміщення першочерговою проблемою є дверний отвір. Злочинець розуміє, що працівникам міліції доведеться перетнути цю зону, а тому точно знає, куди йому цілитися. У процесі достатньої фонові освітленості краще, що можна зробити, це відволікти увагу злочинця і якомога швидше минути дверний отвір.

При слабкій освітленості шанси на успішну зачистку приміщення підвищуються застосуванням тактичного освітлення. По-перше, користуючись променем ручного або бойового ліхтаря для систематичного сканування значної площі приміщення, не входячи в нього, співробітник оглядає і бере під контроль всі ділянки кімнати, які видні із-за дверей. Освітлювальні прибори необхідно застосовувати так, щоб злочинцю, який перебуває всередині, поява і рух світла уявлялись хаотичними. У результаті такої зачистки єдиною недослідженою ділянкою приміщення – в зображеному на малюнках випадку – залишиться непроглядна «мертва зона» уздовж стіни, яка примикає до дверей.

Робота в групі в умовах слабого освітлення і використання ліхтаря

У певний момент старший групи ще раз перевіряє наявність безперешкодного (відсутність фізичних перешкод) проходу всередину, проводячи променем по підлозі від дверей вглиб кімнати

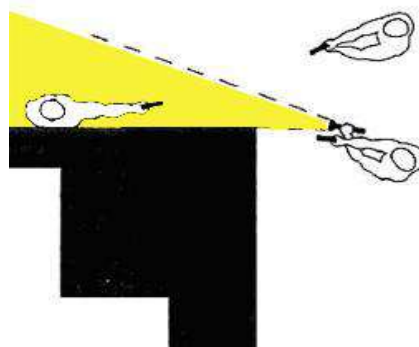
Безпосередньо перед проникненням світло гаситься, після чого перший номер у темряві рухається в кімнату

Другий номер одразу за ним і після перетину дверного отвору спрямовує промінь на неперевірений кут приміщення. Тепер і перший номер може скористатися ліхтарем для більш ретельної зачистки кімнати

Злочинець, як правило, втискується в стіну поблизу кутка, який знаходиться в «мертвій зоні», розташованій практично в одній площині з плоскістю дверного отвору. Його зброя спрямована на двері, і він готовий відкрити вогонь по всіх, хто спробує проникнути в кімнату (пам'ятайте, що решта простору кімнати вже зачищена із-за дверей). Якщо члени групи скористаються описаною вище технікою динамічного проникнення у приміщення, злочинець, швидше за все, помітить силует ведучого. Максимум, що він зможе зробити у темряві, це спробувати уразити ледь означену мішень (першого номера). Другий номер групи повинен встигнути навести на злочинця зброю (і ліхтар) до того, як злочинець відкриє вогонь. Гарантій, що йому вдасться це зробити, немає ніяких, однак шансів у членів групи більше, ніж за гарних умов освітленості.

Огляд кутка в умовах слабого освітлення за допомогою ліхтаря

Працівник міліції освітлює зону, яка оглядається, а його напарник зачищає небезпечний простір. Поза світлового конусу увесь той час, поки включений ліхтар, співробітник, який зачищає, не видний для злочинця.

«Стіна світла»

Наступна тактика використання світла полягає у створенні частиною членів групи «стіни світла», під прикриттям якої інші можуть маневрувати, залишаючись невидимими для злочинця. У разі достатньої інтенсивності тактичного світла, тобто при роботі декількох ручних чи бойових ліхтарів, або великого за розміром прожектора (прожекторів), можна лишити злочинця здатності бачити не тільки тих, хто переміщується позаду джерел світла, але й тих, хто перебуває попереду і нижче снопів світла. Оскільки промінь має форму конусу, тримати ліхтарі потрібно достатньо високо і за наявності укриття світлити із-за нього. Члени групи, які

перебувають перед джерелом світла, повинні переміщуватися пригнувшись, можливо навіть повзком або навприсядки, щоб залишатися поза світлового потоку. З'ясувати точні межі безпечної зони під променями світла треба завчасно у процесі тренувань.

Перевагою кімнатних дій в умовах слабкої освітленості є підвищений рівень відповідальності, яку відчуває кожний член групи. У темряві для людини характерний загальний стан тривоги і хвилювання. Усвідомлення того, що ти не один, значною мірою допомагає справитися з відчуттям дискомфорту.

Контрольні питання до теми

1. Назвіть види групових тактичних дій.
2. Що розуміється під тактикою нападу?
3. Яка сукупність тактичних дій під час огляду приміщень?

Тестові завдання до теми

1. Під час слабкої освітленості шанси на успішну зачистку приміщення підвищуються застосуванням:

- а) тактичного освітлення;
- б) освітлення, що можливо використати у ситуації, що склалася;
- в) природного світла від сонця та інших джерел світла;
- г) освітлення, що можливо використовувати у ситуації, що склалася, світла від сонця та інших джерел світла.

2. Освітлювальні прибори необхідно застосовувати так:

- а) щоб злочинцю, який перебуває всередині, поява і рух світла уявлялися хаотичними;
- б) щоб злочинцю, який перебуває всередині, можлива поява і рух світла були менш помітні;
- в) щоб злочинцю, який перебуває всередині, рух світла уявлявся майже непомітним;
- г) щоб злочинцю, який перебуває всередині, поява уявлялася хаотично.

3. Тактика, під час якої використовується джерело світла для створення умов маневрування та здійснення будь-яких дій проти злочинця, називається:

- а) «стіна світла»;
- б) «світлячок»;
- в) «ліхтар»;
- г) «маяк».

4. Нумерація сектору починається від:

- а) вікон або дверей за годинниковою стрілкою;
- б) вікон за годинниковою стрілкою;
- в) дверей за годинниковою стрілкою;
- г) вікон або дверей проти годинникової стрілки.

5. Огляд кутка в умовах слабкого освітлення здійснюється за допомогою ліхтаря для:

- а) того, щоб створити світловий конус, поза яким співробітник буде невидний для злочинця;
- б) створення умов, щоб ліквідувати загрозу у вигляді злочинця;
- в) необхідності ввести злочинця в оману та здійснити ліквідацію загрози;
- г) створення умов подальших дій співробітниками.

6. Під час заходу до кімнати зі слабким освітленням приміщення існують точки, огляд яких є неможливим, – це:

- а) «мертві зони»;
- б) «тунель смерті»;
- в) «сліпа зона»;
- г) «чорна точка».

7. Вхід у приміщення бажано виконувати:

- а) слабкою стороною тіла;
- б) слабкою стороною із застосуванням різких рухів;
- в) сильною стороною тіла;
- г) сильною стороною із застосуванням різких рухів.

8. Якщо задіяні снайпери і спостерігачі та є можливість бачити, що відбувається у приміщенні, то доцільно рахувати сектори від:

- а) у приміщенні з недостатнім рівнем освітлення неможливо здійснювати дані дії;
- б) від вікна проти годинникової стрілки;
- в) від дверей за годинниковою стрілкою;
- г) від дверей проти годинникової стрілки.

9. Секторний огляд із застосуванням тактичного освітлення передбачає:

- а) просування по дузі дозованими кроками з оглядом із-за дверей ділянок кімнати, які знов відкриваються;
- б) просування проти дуги дозованими кроками з оглядом із-за дверей ділянок кімнати, які знов відкриваються;
- в) просування дозованими кроками з оглядом із-за дверей ділянок кімнати, які знов відкриваються;
- г) просування по дузі швидкими кроками з оглядом із-за дверей ділянок кімнати, які знов відкриваються.

10. Типовою ситуацією під час входу до приміщення з недостатнім рівнем освітлення є те, що злочинець:

- а) перебуває на позиції, де найбільш мертва зона для працівників правоохоронних органів, щоб виконати постріл першим;
- б) перебуває у лівій частині;
- в) перебуває у правій частині;
- г) розташований у центрі кімнати.

ТЕМА 6

ДІЇ ГРУПИ ЗАХОПЛЕННЯ ВСЕРЕДИНИ БУДІВЛІ

Проводити огляд і зачистку будівлі значно простіше і безпечніше, коли працює група. Члени групи розташовуються у зручному для входу місці. За встановленою командою першою входить група, яка бере під контроль коридори і східні прольоти до другого поверху, тим самим забезпечуючи другій, яка займається оглядом всіх приміщень, надійне прикриття. Для зручності: група № 1 – захват поверху, група № 2 – зачистка кімнат.

Як тільки перший поверх буде під контролем, за командою старшого друга група входить всередину і починає оглядати всі приміщення. Після закінчення огляду кімнат другою групою перша група бере під контроль другий поверх. У цей час друга група на першому поверсі перебуває в готовності для дій поверхом вище, одночасно здійснюючи спостереження за обстановкою. За рішенням командира і головне за наявності сил і засобів на кожному поверсі після зачистки залишаються співробітники групи прикриття для контролю приміщення.

Вхід у приміщення

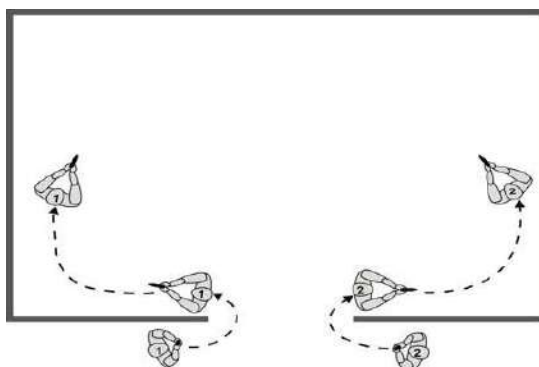
Існує декілька способів входу у приміщення через двері – співробітники групи забезпечення вибивають двері, а співробітники групи захоплення входять: «гачком» або «хрест навхрест».

Спосіб «гачок»

Цей спосіб застосовується у тому випадку, якщо співробітники озброєні короткоствольною зброєю і дозволяє ширина дверей. Австрійська «Кобра» і німецька поліція застосовують саме цей спосіб у роботі з пістолетами.

Співробітники, які перебувають біля дверей, після її зламу одночасно стають на коліно, однією рукою утримуються за косяк дверей, іншу руку зі зброєю виводять вперед у напрямі кімнати. Після цього одночасно входять у приміщення пригнувшись і контролюють кожний свій напрям або затримують підозрюваних.

Недолік цього способу полягає в тому, що увійти у приміщення можна буде тільки через достатньо широкі двері, оскільки два співробітники у вузькі двері увійти одночасно не зможуть. Водночас вхід може бути здійснений послідовно, один за одним, що, при певному напрацюванні, може бути ефективним.

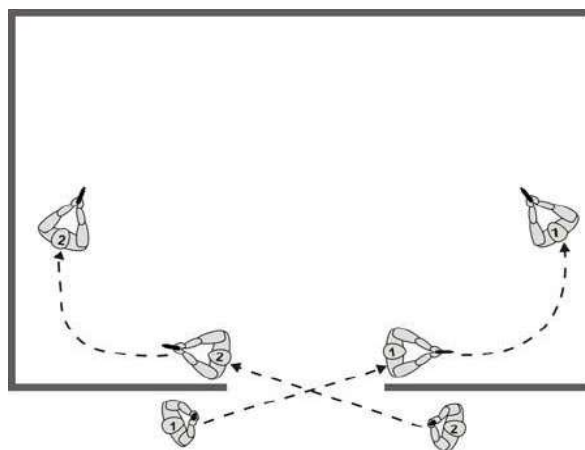
Вхід у приміщення бійців способом «гачок»

Спосіб «хрест» або «хрест навхрест»

Цей спосіб застосовується у тому випадку, коли ширина дверей не має значення, оскільки співробітники входять один за одним. Цим способом користуються практично всі спеціальні підрозділи Росії, які виконують бойові завдання із захоплення озброєних злочинців.

Завдяки цьому способу співробітник встигає ще до входу у приміщення побачити свій сектор, за виключенням 15 градусів біля стіни, і прийняти для себе рішення, тобто, перебуваючи в укритті, вже виграє в оцінці обстановки у своєму секторі і прийнятті рішення.

Рух через плоскість отвору починає № 1. Зі свого боку № 2 координує свої дії з діями № 1. Останній в низькій стійці проникає у кімнату, рухаючись через отвір по діагоналі, і негайно перевіряє «мертву зону» прямо по ходу свого руху. № 2 також по діагоналі перетинає отвір практично одночасно з № 1 і рухається в бік, протилежний «мертвій зоні». На відміну від № 1, він тримається прямо, а тому проникає в кімнату, буквально нависаючи над № 1. У результаті обидві «мертві зони» зачищаються майже одночасно. Кожний із цих двох номерів насамперед вглядається в дальній кутток вздовж ближньої стіни, а потім проводить зброєю і поглядом по прилеглій стіні до зони, розташованої по осі отвору.

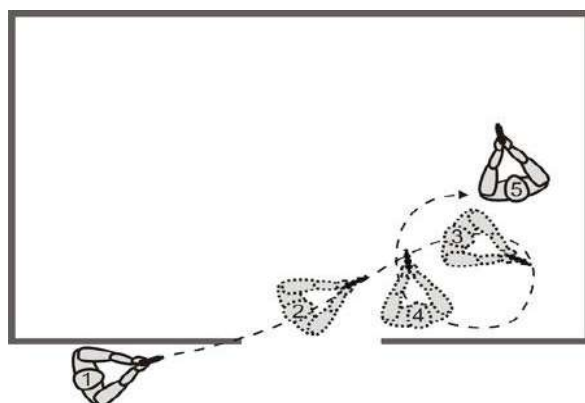
Вхід у приміщення бійців способом «хрест»

Практика показує, що не завжди співробітники можуть увійти в кімнату удвох. Тут чимало різних чинників: вузькі сходи, двостулкові двері, а відчиняється, наприклад, лише одна половина шириною 50 см тощо. З огляду на це нерідко співробітнику доводиться деякий час оглядати кімнату одному. Тому в момент входу у приміщення співробітник, визначивши свій напрямок руху і використовуючи звичайні укриття (шафу, стіл, куток кімнати тощо), може зробити круговий обертальний рух (рух – «дзига»).

Особливості обертального руху

У момент руху у приміщення співробітник входить у низькій або середній бойовій стійці, руки зі зброєю витягнуті вперед на рівні очей. Закручування починається так, як зручно співробітнику – з права наліво або зліва направо.

У момент закручування (кругового руху) особливу увагу звернути на невидиму пряму, яка проходить через ваші очі, руки, зброю. В якій би стійці ви не перебували, пам'ятайте: очі, руки, зброя на одній лінії. Куди дивляться ваші очі – туди спрямована і ваша зброя.

Кругові рухи у приміщенні

Характерні помилки, які допускаються у процесі кругового руху:

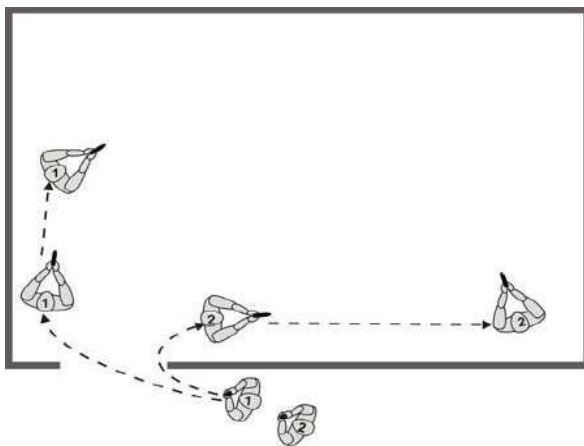
- у момент входу мимовільне опускання зброї в нижній рівень;
- сильнозакручений рух – можливий «прольот» мимо виявленого злочинця. Чітко контролюйте швидкість кругового руху;
- зброя спрямована в один бік – очі в інший.

Намагайтесь не виходити на центр кімнати, після кругового руху розташуйтеся спиною до стіни.

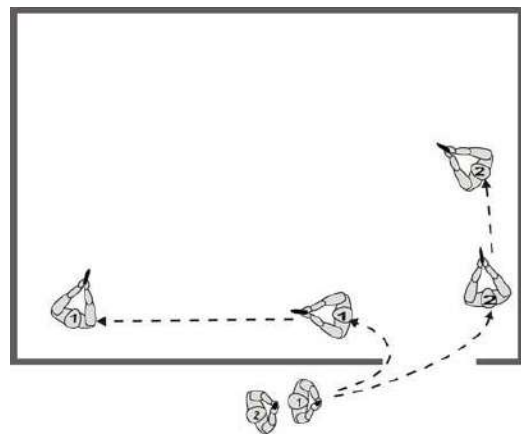
Необхідно відпрацьовувати декілька способів входу у приміщення до повного автоматизму, і потім, враховуючи всі особливості (ширина дверей, вид зброї, габарити співробітників тощо), визначайтесь у способі проникнення. Особливу увагу зверніть на те, що при проведенні спеціальної операції, як правило, не враховується людський фактор, тобто: страх, хвилювання, викид адреналіну в кров, спітнілі руки – всі чинники, які впливають на морально-психологічний стан співробітника.

Способи «кут» і «діагональ»

Спосіб «кут» доцільний, коли двері розміщуються біля стіни і бійцям доводиться розпочинати рух з протилежних від стіни сторони дверей, але можливий до застосування і в інших ситуаціях. Під час виконання цього прийому можливі два варіанти. Який з них обрати, вирішує № 1, оскільки заходить у приміщення першим, а № 2 прилаштовується під дії № 1.

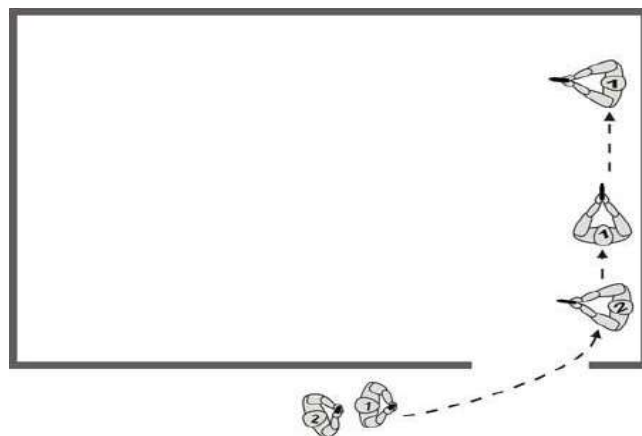

Спосіб «кут» (варіант № 1)

Спосіб «кут» (варіант № 2)

Спосіб «діагональ» запозичений з тактики підрозділів ФБР і в цілому подібний на спосіб «кут», але № 1 і № 2 стають спиною до однієї зі стін, контролюючи все приміщення кожний у своєму секторі. Такий спосіб може бути застосований тоді, коли приміщення, яке зачищається, останнє і групі не потрібно рухатися далі.

Спосіб «діагональ»

Відпрацювання кутків

Пам'ятайте про те, що носок взуття, частина плеча, лікоть, ствол зброї, тінь і т.д. є демаскуючими ознаками. Крім того, в плече, лікоть чи носок взуття може вистрелити і влучити злочинець.

Основні правила відпрацювання кутків

1. Ніколи не стійте біля самого кутка впритул до стіни, оскільки обмежете себе в маневрі і застосуванні зброї.

2. Намагайтесь перебувати від кутка і від стіни таким чином, щоб побачити більшу частину сектору, зброя в готовності до застосування. Роблячи поступальні рухи праворуч-ліворуч, ви здатні побачити більшу частину сектору. Злочинець, навіть якщо він перебуває за стіною і помітив вас, встиг відкрити вогонь, не може гарантувати влучність. У цьому випадку ви маєте такі переваги (на відміну від знаходження біля стіни поряд з кутком), зокрема: готові до застосування зброї негайно, можете кваліфікувати ціль, встигаєте прийняти рішення на відкриття вогню, володієте маневром у приміщенні. Під час огляду секторів вас видно на 20 %.

3. Намагайтесь приймати положення для стрільби так, щоб перебувати до злочинця боком, а не грудьми; лікті притиснуті і закривають життєво важливі органи.

4. Ні в якому разі не вискакуйте із-за кутка в розрахунку на швидкість і несподіваність. У такій ситуації, якщо там буде злочинець, це не допоможе, оскільки неправильно оцінивши ситуацію і неправильно «зачистивши» куток, ви вже програли, не надавши собі жодного шансу. Ви не встигаєте кваліфікувати ціль (терорист, дитина, похила людина, жінка, які можуть бути звичайними громадянами, а можуть бути і злочинцями; лежить чи стоїть, має або ні засоби індивідуального захисту тощо). Тому подумайте, як правильно «зачистити» конкретний куток.

5. Якщо немає можливості сильно відриватися від стіни, то використовуйте такий варіант: пістолет у тій руці, яку будете викидати вперед за стіну. Отже, взявши пістолет у потрібну руку, одночасно сісти на коліно якомога нижче і вивести руку з пістолетом за стіну в напрямку гаданої цілі. У такій позиції у вас важко влучити.

Проходження східних прольотів

Рух по довгих коридорах

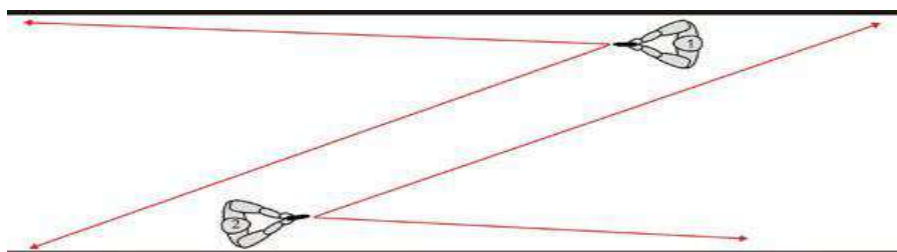
Як правило, рух здійснюється вздовж стін у готовності до ведення вогню. Спостереження здійснюється «прямо» і «хрест навхрест».

Приклад руху по довгому коридору пари у складі двох співробітників.

Особливість руху полягає у такому: співробітники рухаються вздовж стін назустріч один одному, постійно прикриваючи тил свого напарника.

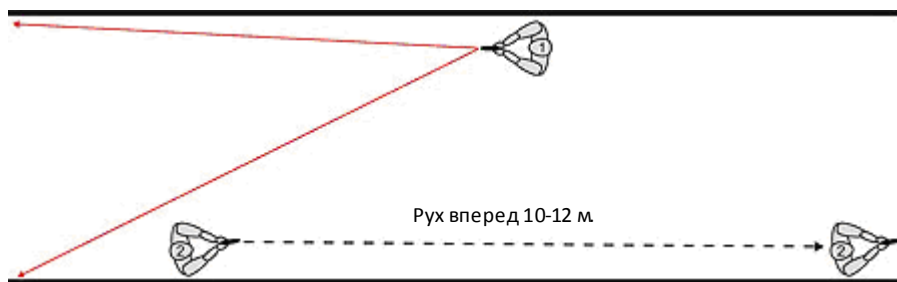
Динаміка руху

Співробітник № 1 приготувався для ведення вогню і прикриття тилу свого напарника.

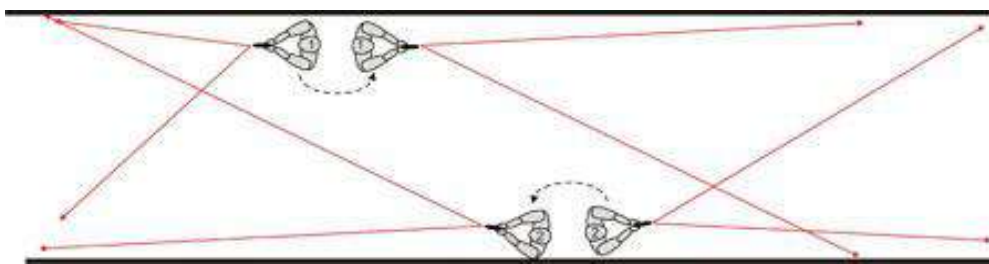
Рух по довгому коридору й прикриття тилу свого напарника

Співробітник № 2 перебуває в 5–7 метрах обличчям до свого напарника і, контролюючи його тил, здійснює рух вперед на 10–12 метрів.

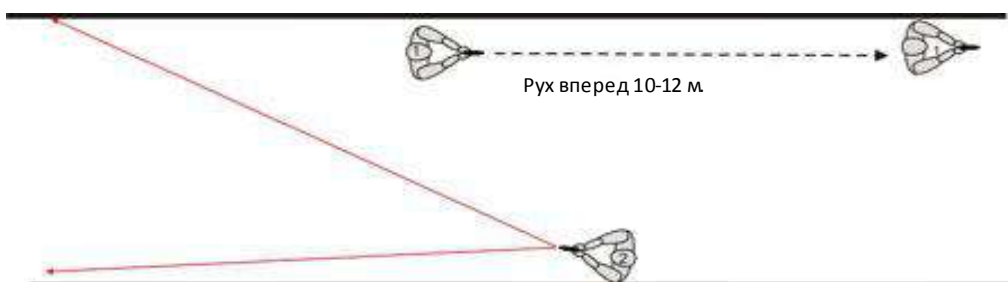
Дистанція між співробітниками в довгому коридорі

Після зупинки і готовності для стрільби подає команду «Прикриваю» або «Тримаю». За цією командою обидва співробітники одночасно розвертаються (палець контрольний, ствол опи-сує дугу через низ) і контролює тил свого напарника.

Розвертання і контроль тилу напарника в довгому коридорі

Тепер співробітник № 1 здійснює аналогічні дії.

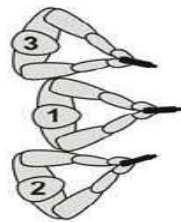

Дистанція між співробітниками в довгому коридорі у процесі руху вперед

Тактика дій групи з трьох осіб

Запропонований варіант відрізняється від способів, які застосовуються спецпідрозділами, і підходить для рядових співробітників силових структур.

Група або оперативна трійка складається з трьох співробітників – лідера, співробітника, який прикриває, і співробітника, який охороняє. На схемах вони означені номерами 1, 2 і 3, відповідно. № 1 очолює бойовий порядок, проводить огляд приміщень і «зачищає» кожену перешкоду на шляху групи. № 2 прикриває лідера і безпосередньо йому допомагає. Він асистує першому номеру там, де необхідна додаткова пара очей у ситуаціях наявності двох самостійних потенційно небезпечних зон, наприклад, «мертвих зон» по обидві сторони від дверного отвору або Т-подібного перетину коридорів. Третій член групи (№ 3) забезпечує охорону і прикриває групу з тилу.

Бойовий порядок «листок конюшини» під час огляду приміщення

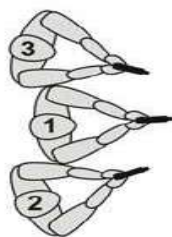
У процесі прочісування або пошуку, якщо того вимагає план будівлі, члени групи можуть мінятися ролями. Діючи у складі групи-трійки, можна порівняно безпечно оглянути всю будівлю. Група здатна одночасно контролювати всі потенційно небезпечні зони.

У випадку втрати одного з членів групи «вакантною» стає позиція співробітника, який охороняє. Група зберігає здатність продовжувати виконання завдання, але одному із співробітників доведеться нести подвійне навантаження і забезпечувати безпеку тилу.

Відпрацювання коридорів

Коли зона позаду групи небезпечна, співробітник, який охороняє, просувається разом з двома своїми партнерами, але обличчям назад, забезпечуючи прикриття з тилу. Якщо ж позаду «чисто», він також може перемістити фокус своєї уваги вперед.

Група пересувається так званим «листочком конюшини», тобто трикутником. Вершина трикутника – лідер, а співробітник, який прикриває, і той, хто охороняє, слідує впритул праворуч і ліворуч від нього. Для підтримання невербальної комунікації члени групи постійно зберігають один з одним фізичний контакт. Усі три ствола зброї спрямовані вздовж коридору. Лідер оглядає простір спереду, а осі візування його партнерів перетинаються, і сектори вогню частково накладаються один на одного, тобто той, хто йде праворуч, контролює ліву частину коридору, а той, хто йде ліворуч – праву. Кожний може вести вогонь безпечно для інших членів групи.

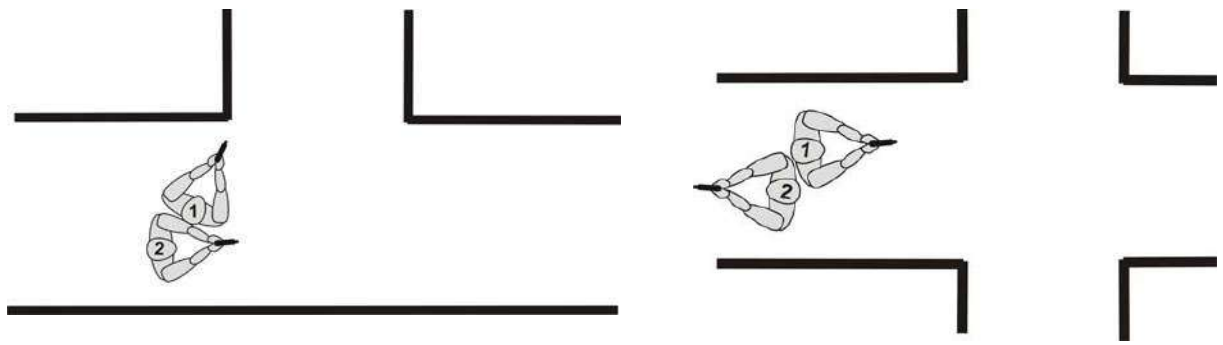

Бойовий порядок «листок конюшини» під час руху у приміщення

Зброя тримається «мисливським положенням», тобто кінець ствола опущений так, щоб не затуляти видимість, але й не спрямована в підлогу. У процесі прочісування ствол тримається вище, зазвичай спрямований на зону, яка оглядається.

Відпрацювання кутків у приміщенні

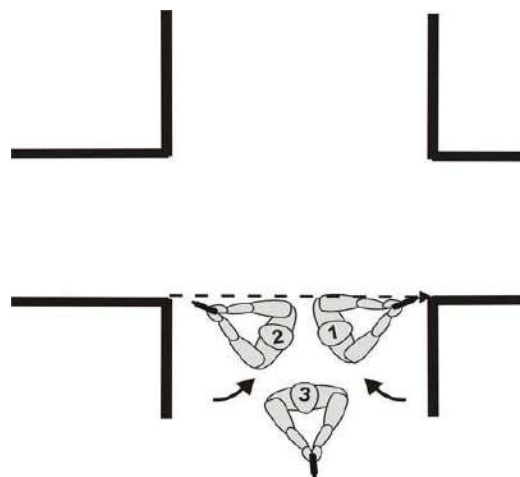
Лідер наближається до кутка разом зі співробітником, який прикриває. Співробітник, який охороняє, забезпечує безпеку їх обох. Лідер знову ж таки має більш низьку стійку, залишаючи співробітнику, який прикриває, достатньо простору для ведення вогню. Співробітник, який прикриває, пересувається впритул до лідера, безпосередньо позаду нього. Після зачистки вершини кутка група знову шикуються трикутником і продовжує огляд приміщень.

Відпрацювання кутків у приміщенні

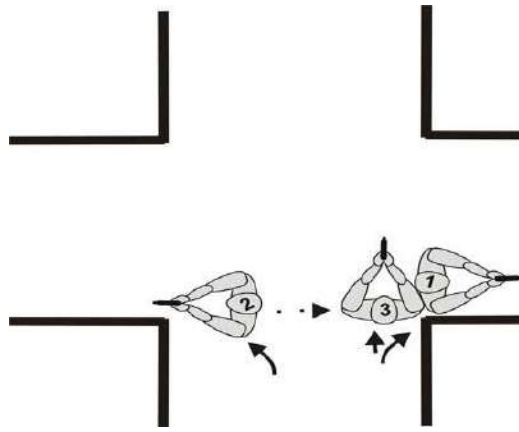
Т-подібні перетини

Під час наближення групи до перетину коридорів лідер і співробітник, який прикриває, займають положення спина до спини. Спілкування між ними здійснюється через фізичний контакт. Пам'ятайте, що будь-яке переміщення ініціюється лідером. Саме він починає рух у той чи інший бік. У випадку необхідності співробітник, який охороняє, прикриває ведучу пару з тилу. Якщо перетин наскрізний і зона позаду групи безпечна, співробітник, який охороняє, переключається на простір коридору по ходу руху групи.

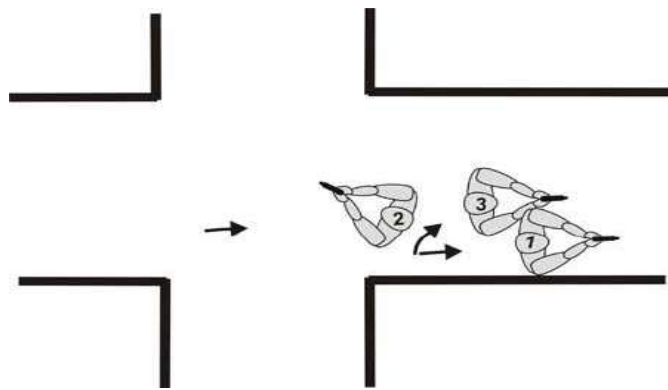
Т-подібні перетини коридорів у приміщенні

Після секторного огляду поперечного коридору лідер і співробітник, який прикриває, одночасно з центру свого коридору перетинають площину отвору і кожний зі свого боку зачищає «мертві зони» поперечного коридору. Вони завчасно вирішують, у який бік (праворуч або ліворуч) група продовжить рух, і лідер, звичайно, зачищає коридор саме в цьому напрямку.

Зачистка «мертвих зон» поперечного коридору

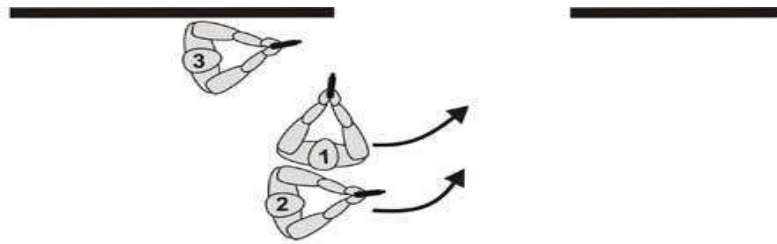
Після зачистки «мертвих зон» співробітник, який охороняє, займає місце позаду лідера і починає йому асистувати, тоді як співробітник, який прикриває, продовжує контролювати свій напрям. З продовженням руху групи вздовж коридору співробітник, який прикриває, забезпечує охорону з тилу.

Дії бійців групи в коридорі

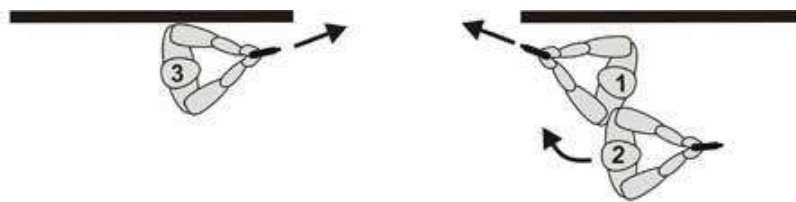
Наближення до дверей і їх відчинення

Усі члени групи наближаються до дверей з однієї сторони. Якщо дозволяє планування, вони розташовуються з боку дверної ручки. Лідер і співробітник, який прикриває, займаються дверми, а співробітник, який охороняє, контролює коридор, у якому перебуває група. Таке розташування іменується «пакетом». З початком секторного огляду кімнати із-за дверей лідер переміщується до протилежної стійки отвору. Співробітник, який прикриває, переміщується разом з ним, постійно зберігаючи фізичний контакт із лідером. Доки лідер проводить секторний огляд, то співробітник, який прикриває, забезпечує його безпеку з флангів і тилу, оберігаючи від можливої загрози з коридору.

Наближення і відчинення дверей у коридорі

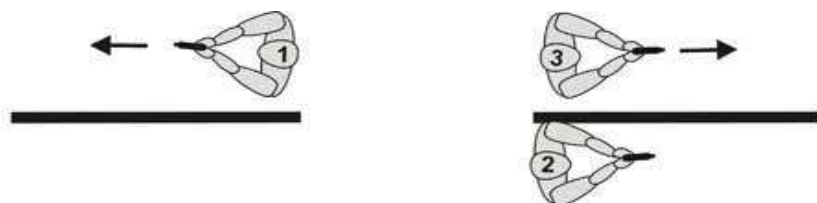
Важливо, щоб усі члени групи чітко знали, хто за які зони відповідає. Якщо співробітники, який прикриває і який охороняє, контролюють одну й ту саму зону, один з них повинен переключитися на іншу. З часом співробітник, який прикриває, повністю переключиться на спостереження за коридором з боку дверей по ходу руху. У цей час співробітник, який охороняє (перебуває біля протилежної від лідера стійки дверей), займається виключно допомогою лідеру в його проникненні через двері. На цьому етапі співробітники, який прикриває і який охороняє, по суті, обмінялися ролями.

Проникнення через двері

Висунення через плоскість отвору починає лідер. Співробітник, який охороняє (діє як співробітник, який охороняє), чітко координує свої дії з діями лідера. Останній у низькій стійці проникає в кімнату, рухаючись через отвір по діагоналі, і негайно перевіряє «мертву зону» прямо по ходу свого руху. Співробітник, який охороняє, також по діагоналі перетинає отвір практично одночасно з лідером і рухається в бік протилежної «мертвої зони». На відміну від лідера він тримається прямо, а тому проникає в кімнату, буквально нависаючи над лідером. У результаті обидві «мертві зони» зачищаються майже одночасно. Кожний із цих двох в першу чергу вдивляється в дальній кутку вздовж ближньої стіни, а потім проводить зброєю і поглядом по стіні (яка примикає до зони), розташованої по осі отвору.

Після проникнення в кімнату перших двох членів групи співробітник, який прикриває коридор, не припиняючи контролювати свою зону відповідальності, також просувається до кімнати. Уся його увага зосереджена на коридорі, і він займає місце спереду отвору в низькій стійці (або у положенні для стрільби з коліна). Коли перші двоє закінчують огляд кімнати, вони групуються позаду нього один за одним.

Проникнення й огляд кімнати

Потім група залишає кімнату і рухається далі по коридору. Тепер той, хто у процесі зачистки кімнати контролював коридор, стає лідером, а співробітник, який йде за ним слідом, стає тим, хто прикривав. Останній автоматично бере на себе функції бойової охорони.

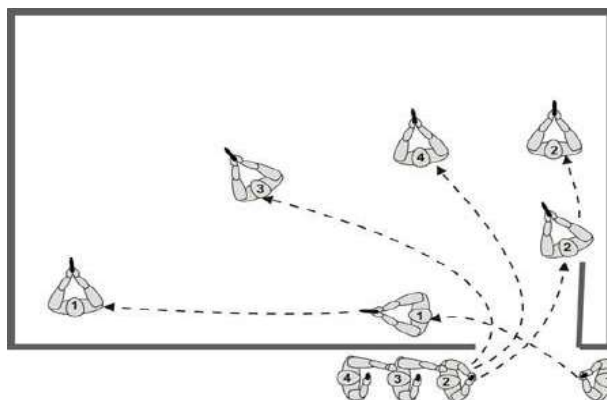
Основні принципи дій штурмової групи з чотирьох осіб

Дію штурмової групи з чотирьох осіб можна розглядати як дію двох двійок, що і відпрацьовується на початку занять із подальшим переходом до роботи у четвірці, за принципом «від простого до складного».

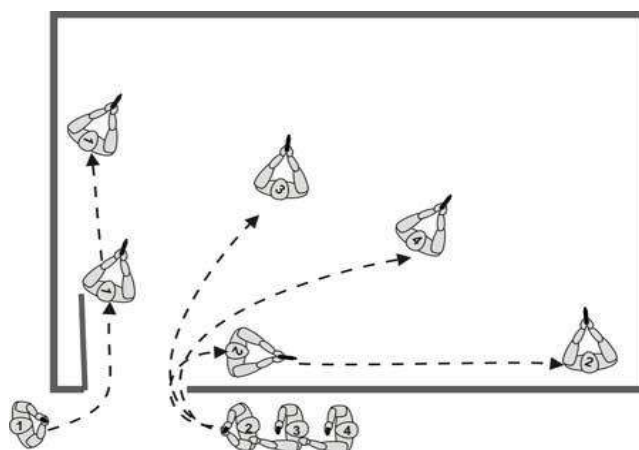
Тактика штурмової групи може бути умовно означена як: *швидкість* → *агресія* → «сюрприз». Ця тактика застосовується при будь-якому штурмі, коли головне завдання полягає у нейтралізації злочинців за рахунок раптовості, стрімкості (швидкості) і вогневої потужності.

При динамічному штурмі найбільш доцільна тактика «масованої атаки», коли для набуття контролю над об'єктом у нього вривається якомога більше штурмуючих. Але чотири особи – це оптимальний варіант, оскільки більша кількість штурмуючих в одній кімнаті можуть створити перешкоди (завади) самі собі.

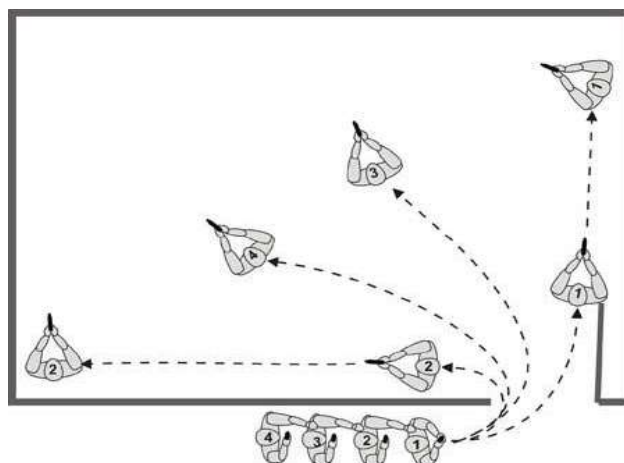
Під час стрімкого проникнення чотирьох бійців у приміщення важливо правильно організувати «сектори обстрілу». На схемах видно, що № 1 і № 2 заходять в кімнату, застосовуючи способи проникнення для двійок, а № 3 і № 4 виходять у центр, в сторону № 1 і № 2, відповідно.

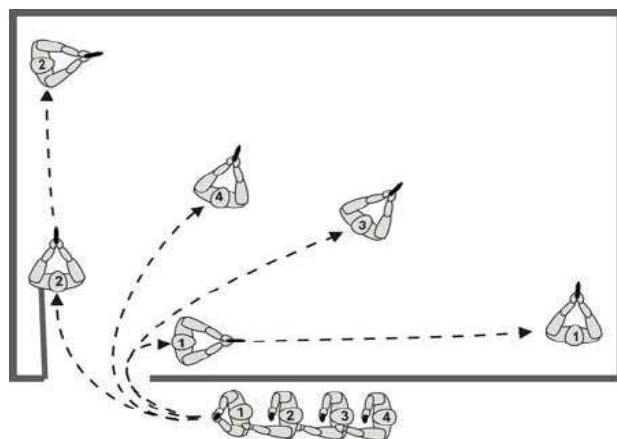
Проникнення бійців у приміщення способом «хрест»

Проникнення бійців у приміщення способом «гачок»

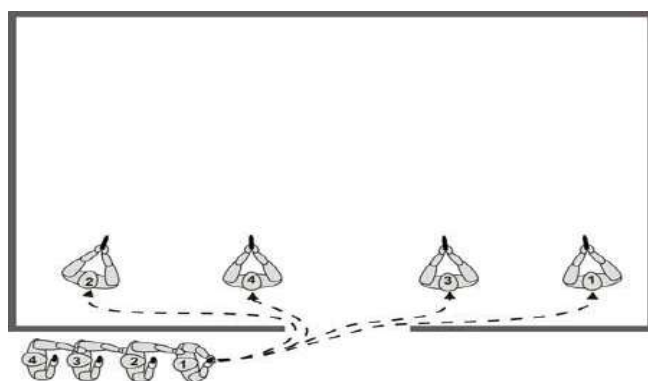

Проникнення бійців у приміщення способом «кут» (варіант 1)

Проникнення бійців у приміщення способом «кут» (варіант 2)

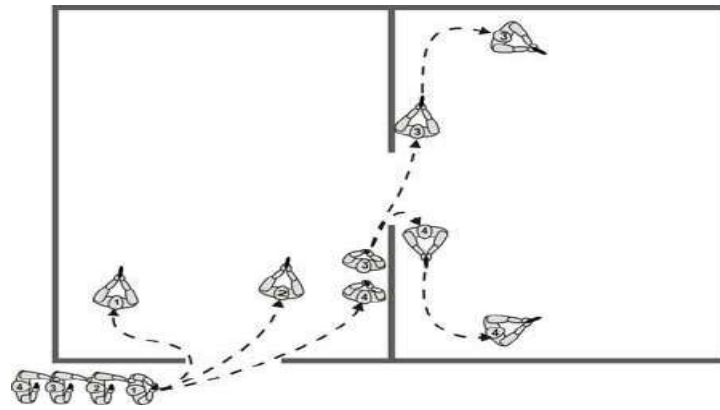
У деяких групах зачистка приміщень виконується з використанням варіанта так званого «розтікання по стінах». Перші два бійці, які увірвалися у приміщення, так само «зачищають» кутки, слідом за ними у кімнаті з'являються ще два бійці і встановлюється контроль над усім приміщенням.

Зачистка приміщень з використанням варіанта «розтікання по стінах»

Варіант входу чотирьох бійців у дві кімнати

Якщо під час штурму необхідно захватити приміщення із суміжними кімнатами, то можливе застосування наступної тактики. Штурмова група займає вихідну позицію перед дверима, яка веде в першу із суміжних кімнат. Після команди «Штурм» група захоплення, а саме № 1 і № 2, вривається через двері й уражає злочинців, які перебувають поблизу. Останні бійці, які увірвалися до кімнати, тобто № 3 і № 4, закидають світлозвуковими гранатами суміжну кімнату, і негайно після вибуху група захоплення вривається в кімнату зі злочинцями. Знову можна побачити, що бійці, які входять у кімнату, використовують різні варіанти способу «кут».

Зачистка чотирма бійцями двох кімнат

У цьому матеріалі розглянута лише основа технічних дій усієї групи, але головне, як завжди, – у «дрібницях», тобто в тонкощах індивідуальної роботи: положення зброї, безшумне пересування, індивідуальна техніка проникнення, а також комунікація в групі.

Сектори дій бійців групи захоплення

Для швидкого і безпечного штурму кожному співробітнику групи захоплення визначаються сектори – зони відповідальності. У підрозділах спеціального призначення використовується методика, згідно з якою кожному співробітнику завчасно вказується напрям руху і розташування його сектору після проникнення у приміщення. Наприклад: співробітник № 1 рухається вліво і бере під контроль лівий бік кімнати, співробітник № 2 – вправо і контролює правий бік тощо.

Однак найбільш доцільною є методика, відповідно до якої перший співробітник, увірвавшись у кімнату, сам визначає і бере під контроль певний сектор, виходячи із ситуації (або ступеня загрози). Після цього його напарник бере під контроль протилежну сторону.

Необхідно знати, що сектори у приміщенні діляться чітко посередині кімнати.

Сектор співробітника, який перебуває праворуч – права стіна – центр кімнати, тобто все, що знаходиться від центру праворуч. Цілі (злочинці, які намагаються чинити озброєний опір), які з'являються в секторі справа, має право уражати співробітник, який перебуває праворуч.

Сектор співробітника, який перебуває ліворуч – ліва стіна – центр кімнати, тобто все, що перебуває від центру ліворуч. Цілі, які з'являються зліва, має право уражати співробітник, який перебуває ліворуч.

Цілі, які з'являються в центрі кімнати, уражаються обома співробітниками. Якщо ж злочинці здаються, то контроль приміщення здійснюється за вищевказаною методикою без вогневого контакту.

Сектори дій бійців у приміщенні

Необхідно враховувати, що будь-який співробітник може перенести вогонь у сектор свого напарника лише у виключних випадках, наприклад:

- напарник поранений або вбитий;
- у напарника відмовила зброя, а його життя загрожує небезпека;
- у приміщенні перебуває один злочинець у секторі напарника і намагається чинити опір.

До самого закінчення операції кожний співробітник повинен повністю контролювати обстановку у своєму секторі, і таким чином все приміщення буде під контролем.

Типовий порядок дій груп захоплення

Варіант: «Швидке заповнення»

Цей варіант застосовується у тому випадку, коли опір з боку затримуваних осіб малоімовірний. Крім того, необхідно якомога швидше взяти під контроль все приміщення і людей, які в ньому перебувають (коли відсутня або змінюється мінімальна інформація про злочинців, наявність у них зброї, кількість сторонніх осіб, заручників).

Перед початком проведення операції старший групи захоплення зобов'язаний уточнити обстановку, провести рекогносцировку і розвідку (за наявності часу), прийняти рішення на проведення операції, визначити загальне завдання і організацію роботи групи, поставити конкретні завдання кожному співробітнику:

- об'єкт (приміщення);
- якими силами;
- порядок застосування зброї і дотримання заходів безпеки;
- порядок дій після виконання завдання;
- місце збору;
- основні сигнали і порядок користування радіозв'язком;
- своє місце і місцезнаходження.

Бойовий порядок:

№ 1 – очолює бойовий порядок;

№ 2 – напарник першого співробітника;

№ 3 – той, хто прикриває;

№ 4 – командир групи;

№ 5 – той, хто прикриває;

№ 6 – той, хто замикає групу;

№ 7 і № 8 – відповідальні за відкривання дверей (вони ж контролюють вхідні двері і коридор).

У першу пару визначаються найбільш підготовлені і досвідчені співробітники групи. У складі другої пари, як правило, – старший групи захоплення. Озброєння співробітників залежить від конкретно поставленого завдання.

Завдання групи – швидкими, рішучими діями в короткий проміжок часу взяти під контроль усе приміщення і людей, які в ньому перебувають. Після цього група підтримки і оперативні працівники здійснюють детальний огляд, пошук схованок і речових доказів, допит затриманих та інші необхідні заходи.

Група захоплення займає вихідне положення у безпосередній близькості від вхідних дверей у приміщення. Співробітник групи забезпечення відкриває (вибиває) двері і відступає під прикриття стіни. Після команди *«Штурм»* перша пара просувається в дальню кімнату, нейтралізує злочинця і тримає обстановку під своїм контролем. Основна команда: *«Не рухатись, руки за голову, обличчям до стіни»*.

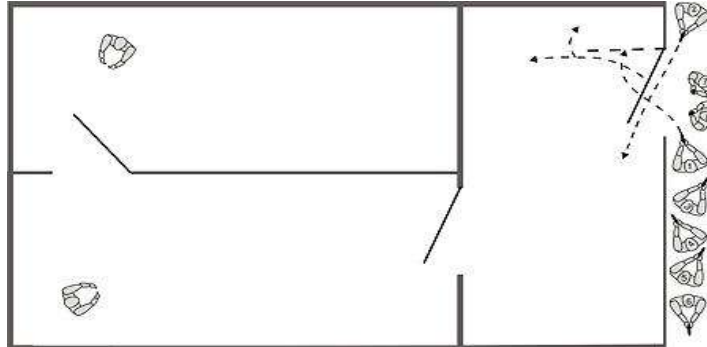
Решта пар вривається у приміщення за першою і здійснюють аналогічні дії, тим самим контролюючи повністю приміщення. За рішенням старшого від підрозділу, у «двійках» співробітники можуть використовувати балістичний щит «БЗТ-75С». З моменту входу групи у приміщення і до моменту подачі команди старшим біля вхідних дверей перебуває співробітник, який обмежує прохід у приміщення всіх осіб без виключення з метою уникнення нещасних випадків і внесення плутанини своїми діями у роботу підрозділу.

Після команди старшого групи захоплення: *«Чисто, приміщення під контролем»* оперативні працівники пропускаються у приміщення для виконання своєї роботи. Вихід здійснюється за командою: *«Відхід»* і нумерацією пар. Наприклад: *«Відхід: 2-а пара, 1-а пара, 3-я пара»*. Як правило, першою уходить пара, яка перебуває подалі всіх у глибині приміщення, а останньою – пара, яка знаходиться ближче всіх до виходу.

У випадку виводу затриманих старший групи голосно подає команду: *«Увага! Виводимо через вхідні двері»*. Команда необхідна для концентрації уваги всього особового складу і готовності груп підтримки прийняти затриманих.

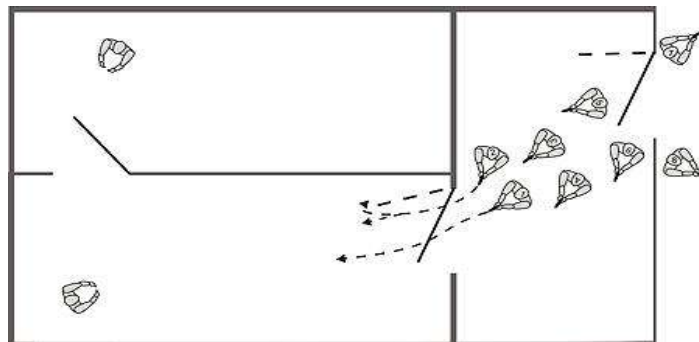
Схема дій

Група захоплення у вихідному положенні біля дверей. Співробітники групи забезпечення вибивають двері, відходять у бік, пропускаючи групу захоплення, і контролюють вхідні двері, а також прилеглу територію.

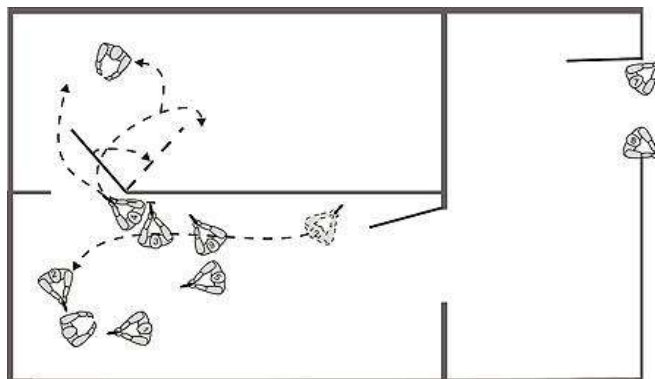
Дії бійців групи захоплення у приміщенні

Працівники 1-ої пари групи захоплення вриваються у приміщення і рухаються до наступних дверей. Уся група захоплення рухається за ними.

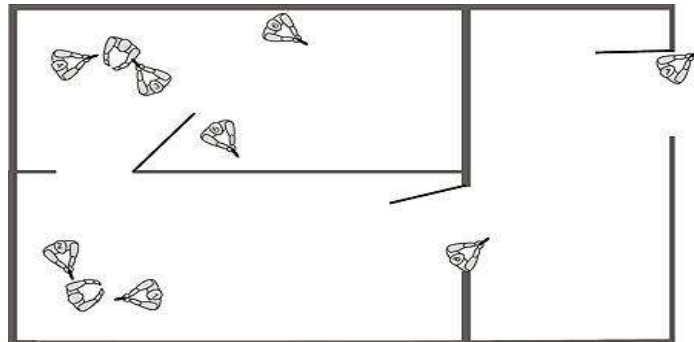
Дії першої пари бійців групи захоплення у приміщенні

Працівники 1-ої пари контролюють затриманих у кімнаті, решта співробітників групи захоплення продовжують рух у наступну кімнату.

Контроль затриманих у кімнаті силами першої пари бійців групи захоплення

Після встановлення контролю над усім приміщенням всередину входять співробітники групи забезпечення й оперативні працівники.

Встановлення повного контролю бійцями групи захоплення над усім приміщенням

За рішенням керівника операції група захоплення може залишити приміщення. У випадку коли у процесі руху групи з кімнати в кімнату у приміщенні зустрічаються невідомі особи, 1-а пара негайно нейтралізує цих людей, тобто працює на їх затримання: *«Не рухатись! Руки за голову, обличчям до стіни»*. Решта співробітників групи захоплення, не відволікаючись на зміну обстановки, продовжує рух у наступну кімнату. Якщо у приміщенні все-таки є заручник, то необхідно прийняти міри після входу у приміщення на його виявлення і *«відокремлення»* від злочинців.

Варіант: «Послідовний штурм»

Основна відмінність від динамічного штурму – в кімнаті перебуває лише злочинець, готовий здійснити озброєний опір. Варіант менш стрімкий, однак більш безпечніший, і найбільше підходить для груп, які володіють недостатнім досвідом у проведенні подібних операцій.

Співробітники № 1 і № 2 займають вихідні позиції біля вхідних дверей, укриваючись за стінами. Після пророблення проходу вони ведуть вогонь із-за укриття по виявлених у своїх секторах злочинцях, які чинять опір. Вхід пари у приміщення лише після кидка гранати і її вибуху. Після того, як злочинець нейтралізований, 1-а пара проникла в кімнату і контролює обстановку у своїх секторах. Після команди: *«Чисто, вперед!»* 2-а і 3-а пари рухаються до дверей іншої (другої) кімнати. Далі 2-а пара працює в іншій (другій) кімнаті, повторюючи вищевказані дії 1-ї пари.

3-я пара повторює всі дії 1-ї і 2-ї пар. Необхідно пам'ятати, що кожна пара повинна бути готова за командою командира надати допомогу попередній парі.

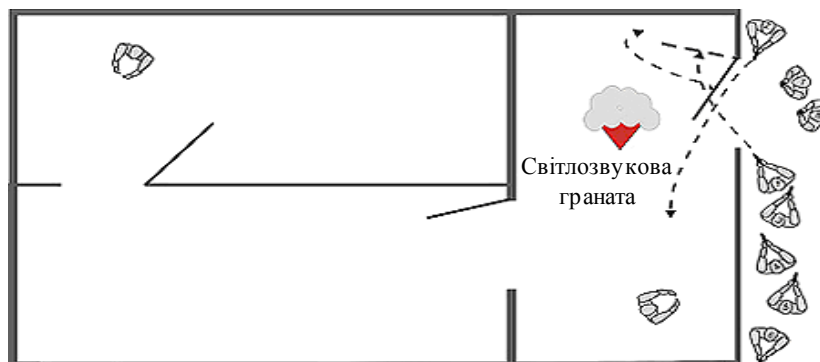
У кімнаті, враховуючи щільність вогню, може діяти лише обмежена кількість співробітників, щоб, в першу чергу, не перестріляти один одного, не задіти рикошетом від стін, не потрапити під осколки гранат.

Не варто посилати вперед одного й того ж співробітника. Потрібно берегти психіку підлеглих. Не треба також забувати, що командир ніколи не ходить перший, його місце в середині бойових порядків, або ж в місці, зручному для керівника підрозділу. Гарний командир воює своїм підрозділом, поганий – воює сам.

Важливий момент при проведенні штурму – це потужні відволікаючі дії. Деякі підрозділи спецпризначення із-за слабкого забезпечення застосовують 1–2 сильних вибухи, вважаючи, що цього достатньо для того, щоб відволікти увагу злочинців. Однак практика показує, що в момент першого вибуху людина відволікається рівно настільки, скільки потрібно пролетіти осколкам, тобто на 1 секунду, у момент другого вибуху ще на 1 секунду. Тому необхідно саме приголомшити, ввести в шок, змусити діяти на рівні інстинкту самозбереження – тоді успіх вже буде на 50 %. Сапери, які не вміють робити вибухи і обмежуються «дешевою імітацією», ставлять під загрозу зриву виконання завдання, оскільки, згадуючи «людський фактор», співробітники повинні, крім особистої відваги і мужності, отримати ще технічний шанс.

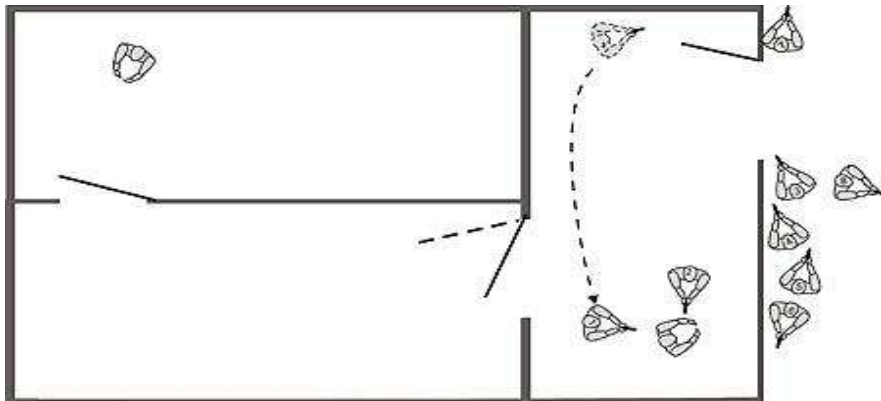
Схема дій всередині кімнат

Початок штурму (вибивання дверей, закидання світлозвуківих гранат).

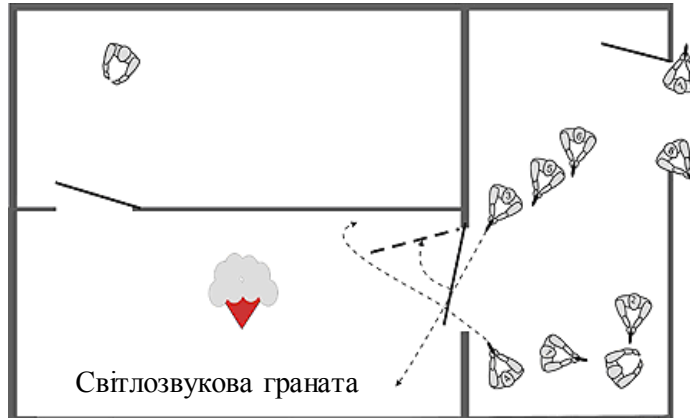
Штурм приміщення групою захоплення

Співробітники 1-ої пари вриваються у приміщення після вибуху, нейтралізують злочинця і беруть під контроль кожний свій сектор.

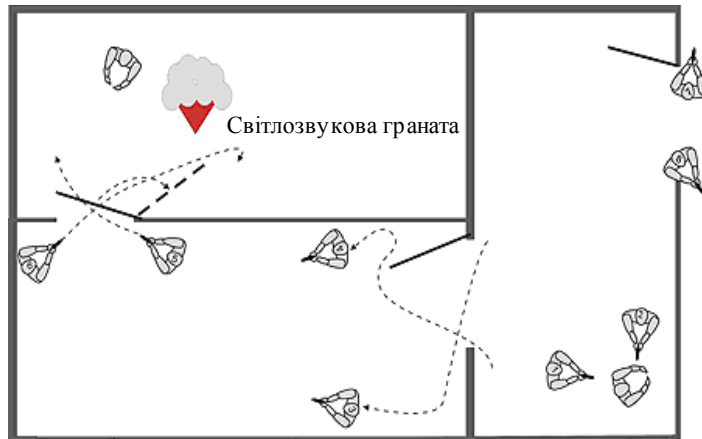
Нейтралізація злочинця після вибуху і контроль секторів приміщення

Після отримання сигналу «*Чисто, вперед!*» 2-а (працівники № 3 і 4) і 3-я (працівники № 5 і 6) пари висуваються до входу в наступну кімнату.

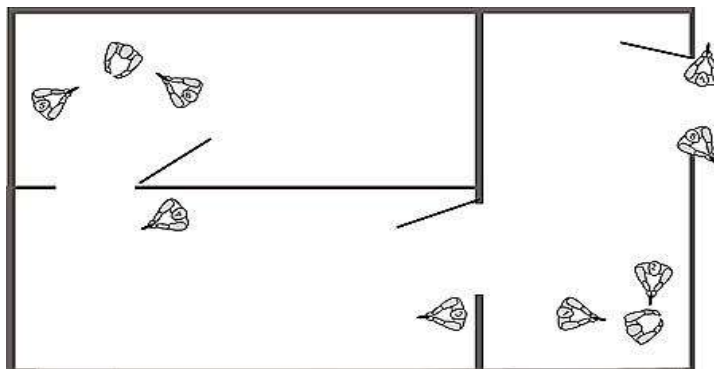
Просування бійців групи захоплення до входу у наступну кімнату

Після кидка світлозвукової гранати і вибуху співробітники 2-ї пари беруть під контроль другу кімнату, подають сигнал «*Чисто, вперед!*» співробітникам 3-ї пари, які висуваються до наступних дверей.

Контроль бійцями групи захоплення другої кімнати

Співробітники 3-ї пари, висунувшись до наступної кімнати, нейтралізують виявленого злочинця і контролюють обстановку кожний у своєму секторі.

Нейтралізація злочинця і контроль секторів кімнати

У приміщенні між парами повинен бути, крім радіозв'язку, візуальний контроль один одного, доцільно одному працівнику займати позицію біля дверей кімнати.

Вимоги безпеки:

- ні в якому разі не скупчуйтеся;
- тримайте встановлені інтервали;
- не розслабляйтесь до кінця операції.

Пам'ятайте, що всі біди трапляються, як правило, в кінці операції, коли, здавалося б, все вже позаду;

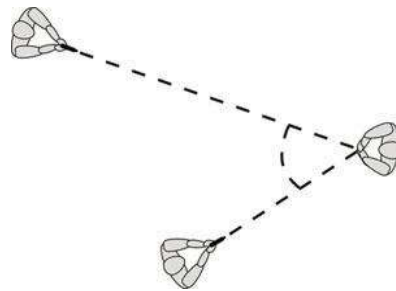
- чітко виконуйте кожний своє завдання;
- пам'ятайте про дисципліну, вогневу і службову – це допоможе уникнути втрат.

Тактичні особливості під час обшуку затриманого злочинця

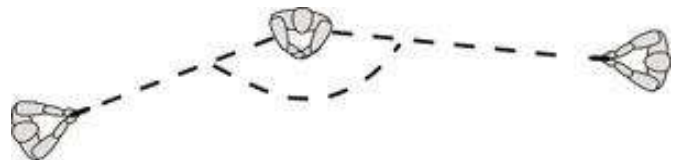
При роботі в парі із затримання злочинця і його обшуку підхід до останнього повинен бути при 90 градусів, і ні в якому разі не один проти одного. Під загрозою зброї треба примусити підозрюваного повернутися до вас спиною з піднятими руками або стати на коліна з руками за голову, тим самим убезпечивши себе від можливого нападу з його боку. Співробітник, який обшукує затриманого, прибирає автомат за спину, залишаючи руки вільними. Напарник знаходиться позаду на відстані 3–4 метри під кутом 90 градусів до свого товариша і працює відносно його місця знаходження. Необхідно пам'ятати, що при переході напарника перед вами ствол вашої зброї опускається вниз, палець контрольний, після переходу напарника ствол піднімається, ви контролюєте протилежну сторону.

Підходи і затримання злочинця

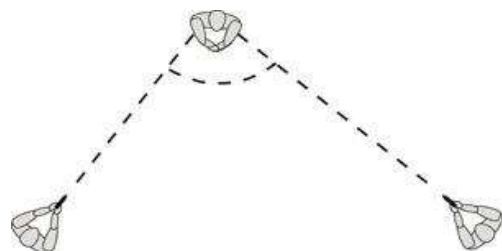
Схеми підходу і затримання злочинця

Кут стрільби не є безпечним

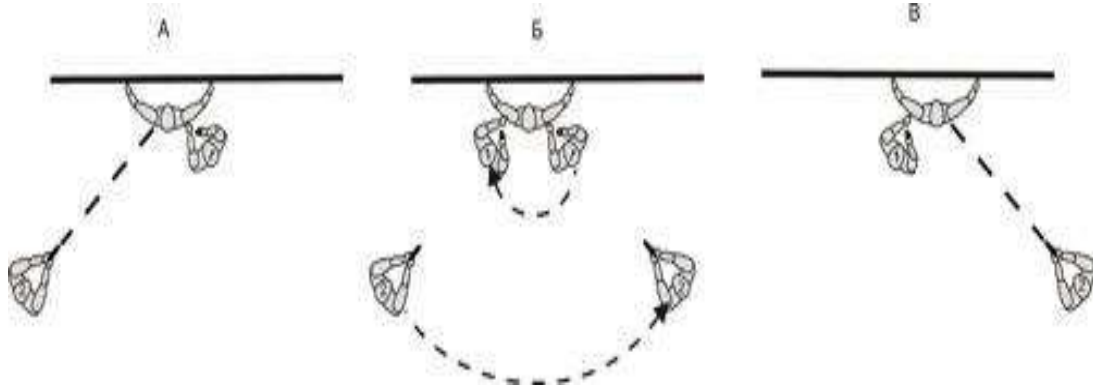

Кут стрільби небезпечний

Кут стрільби безпечний

Схема проведення обшуку і робота пари

Проведення обшуку двома бійцями
«А» – початок обшуку, «Б» – одночасний перехід,
«В» – закінчення обшуку

При переході перед напарником ствол опускається. В усіх випадках палець контрольний. Палець кладеться на спусковий гачок лише для виконання пострілу.

Контрольні питання до теми

1. Які існують види груп, їх відмінність та призначення?
2. Призначення членів групи, порядок дій та схема розміщення у просторі.
3. Типові помилки під час здійснення захоплення будівлі та можливі варіанти їх уникнення для збільшення ефективності?

Тестові завдання до теми

1. До способів входу у приміщення відносять:
 - а) «гачком» та «хрест навхрест»;
 - б) «прямий» та «альтернативний»;
 - в) «гачком» та «альтернативний»;
 - г) «імпровізований» та «прямий».

2. Цей спосіб застосовується у том випадку, якщо співробітники озброєні короткоствольною зброєю і дозволяє ширина дверей:
 - а) «гачок»;
 - б) «кут»;
 - в) «імпровізований»;
 - г) «хрест навхрест».

3. Цей спосіб застосовується у тому випадку, коли ширина дверей немає значення, оскільки співробітники входять один за одним:

- а) «хрест» або «хрест навхрест»;
- б) «гачок»;
- в) «діагональ»;
- г) «альтернативний».

4. Спосіб, що застосовується, коли двері розміщуються біля стіни і бійцям доводиться розпочинати рух з протилежних від стіни сторони дверей, але можливий до застосування і в інших ситуаціях:

- а) «кут»;
- б) «діагональ»;
- в) «гачок»;
- г) «хрест».

5. Спосіб, коли співробітники стають спиною до однієї зі стін, контролюючи все приміщення кожний у своєму секторі під час проникнення у кімнату:

- а) «діагональ»;
- б) «кут»;
- в) «гачок»;
- г) «хрест».

6. Група або оперативна трійка складається з трьох співробітників – це:

- а) лідер, співробітник, який прикриває, і співробітника, який охороняє;
- б) лідер, співробітник групи «штурму» і співробітник групи «захисту»;
- в) лідер, співробітник, що здійснює штурм, і співробітник, що здійснює захист інших;
- г) лідер, штурмовий, захисник.

7. Типові порядки дій груп захоплення поділяють на такі варіанти:

- а) «швидке заповнення» та «послідовний штурм»;
- б) «оперативна зачистка» та «імпровізована гра»;
- в) «оперативна зачистка» та «швидке заповнення»;
- г) «імпровізована гра» та «послідовний штурм».

8. Варіант порядку дій менш стрімкий, однак більш безпечніший, і найбільше підходить для груп, які володіють недостатнім досвідом у проведенні подібних операцій:

- а) «послідовний штурм»;
- б) «оперативна зачистка»;
- в) «швидке заповнення»;
- г) «імпровізована гра».

9. Цей варіант застосовується у тому випадку, коли опір з боку затриманих осіб малоімовірний:

- а) «швидке заповнення»;
- б) «імпровізована гра»;
- в) «послідовний штурм»;
- г) «оперативна зачистка».

10. Типовою ситуацією під час входу є те, що злочинець (ці):

- а) перебуває (ють) у правій та лівій частині;
- б) перебуває у лівій частині;
- в) перебуває у правій частині;
- г) розташований у центрі кімнати.

ТЕМА 7

ТАКТИКА ЗАРУБІЖНИХ СПЕЦПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ЗВІЛЬНЕННЯ ЗАРУЧНИКІВ В АВТОМОБІЛІ

Одне з основних правил проведення операцій зі звільнення заручників полягає в необхідності блокування або «знерухомлення» інциденту. Заручниками в автомобілі можуть стати як пасажери транспортного засобу при його захопленні, так і вже захоплені злочинцями заручники, яких вони садять у наданий їм автомобіль. Автобуси можуть також, і захоплюватися, і надаватися злочинцям при значній кількості заручників і/або злочинців.

Надання злочинцям транспортного засобу

Насамперед необхідно розуміти, якими міркуваннями керується керівник операції, коли злочинці вимагають надати їм той чи інший транспортний засіб.

Його має перш за все цікавити, легше чи важче врятувати заручників при позитивній відповіді. Якщо, скажімо, вони містяться в будівлі, успішний штурм якої вельми сумнівний, надання транспорту може бути виправданим кроком. Можливо також, що в разі надання їм автомобіля злочинці не зможуть забрати з собою всіх заручників і тому змушені будуть частину їх відпустити.

Наприклад, якщо двоє злочинців захопили десять заручників і вимагають надання звичайного легкового автомобіля, резонно припустити, що сім-вісім з них можуть опинитися на волі. Керівник операції може затіяти торг і домогтися їх звільнення. Реалізує ж задум керівника й обговорює деталі парламентар.

Попередньо підготовлений автомобіль

Ще один варіант дій передбачає підготовку автомобіля до майбутнього штурму.

Коли злочинець вимагає надати йому автомобіль, у ряді підрозділів підготовка машини включає п'ять таких операцій:

- блокування бічного скла в нижньому положенні;
- виведення з ладу системи блокування дверей;
- зняття дзеркал заднього виду;

- установка системи дистанційного вимикання двигуна;
- розміщення в автомобілі шоккових або хімічних зарядів з дистанційним управлінням.

Непрацюючі склопідйомники і блокування дверей дозволять бійцям швидко проникнути в салон. Відсутність дзеркал допоможе непомітно наблизитися до автомобіля. Дистанційне виключення двигуна дасть можливість зупинити автомобіль у найбільш зручному для групи захоплення місці.

У деяких підрозділах є готові блоки дистанційного вимикання двигуна, які можна встановити буквально за хвилину, а з їх використанням досвідчений оператор здатний разюче точно знерухомити автомобіль саме в тому місці, де його чекає група захоплення. Інші способи, зокрема заправка невеликою кількістю пального, набагато менш ефективні.

Штурм автомобіля

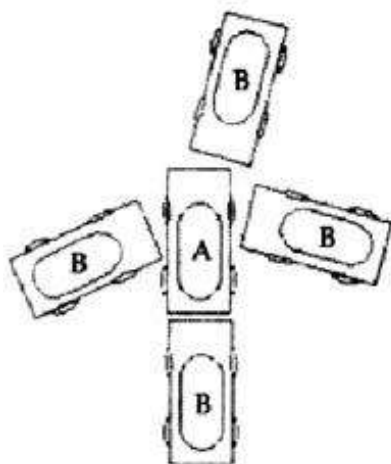
Якщо заради порятунку заручника необхідно штурмувати автомобіль, в якому той перебуває разом із загарбником, можна скористатися рядом базових прийомів, які довели свою ефективність.

Примусова зупинка і блокування автомобіля із заручником

Насамперед машину потрібно зупинити. Про можливість використовувати систему блокування двигуна з дистанційним управлінням вже зазначалося. Хоча існує варіант стрільби по колесах, це не виключає аварії, в якій може постраждати і заручник. До того ж немає гарантії, що автомобіль дійсно зупиниться. Стрічки з шипами, що укладаються поперек полотна дороги для примусової зупинки автомобілів, можуть вважатися ефективною альтернативою, але і з цим не все так просто і однозначно.

Деякі команди планують штурм у тих місцях, де водій змушений зупинитися, проте краще, ймовірно, блокувати дорогу вантажівкою або іншим транспортним засобом. Зупиняти машину зі злочинцем бажано безпосередньо перед підйомом або там, де поруч з дорогою є маскуюче укриття для групи захоплення. Під час блокування машини, в якій перебуває заручник, кількома автомобілями бажано перекрити дорогу не тільки спереду, але і ззаду, а також заблокувати двері, щоб злочинець не зміг покинути машину.

Автомобіль (А), в якому перебуває заручник і злочинець (і), повністю блокований чотирма, що змусили його зупинитися, машинами (В). Автомобіль не може рухатися ні вперед, ні назад, а злочинець або злочинці не можуть його покинути. Ситуація аналогічна блокуванню будівлі, відповідно до неї група захоплення і може реалізувати свою мету.

Штурм

Як тільки автомобіль зупинений, група захоплення повинна діяти швидко, щоб не дозволити заподіяти заручникам шкоду. Якщо снайпери завчасно зайняли позиції поблизу місця примусової зупинки автомобіля, за необхідності вони можуть негайно ліквідувати злочинця або інформуватимуть групу захоплення про розташування людей у машині.

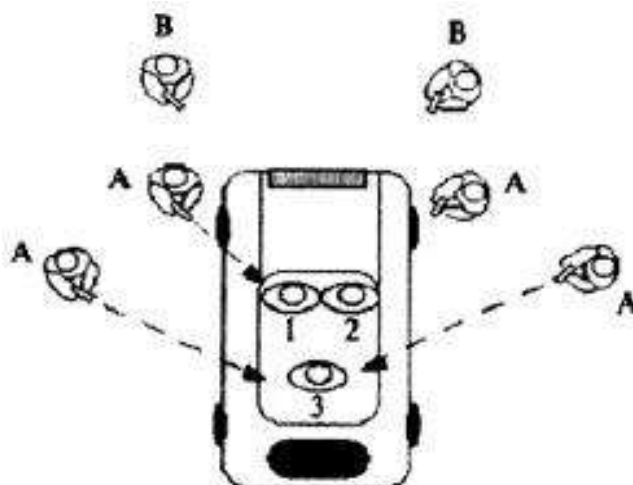
Зазвичай штурм виконується силами як мінімум шести бійців: чотирьох власне штурмуючих і двох допоміжних учасників, які допомагають проникнути в машину, витягти з неї злочинців або заручників. Варто зауважити, що перш ніж допомагати вибратися з машини заручникам, необхідно витягнути із салону або знищити злочинців.

Оскільки розбити автомобільне скло не просто, допоміжні учасники штурму повинні бути оснащені відповідними знаряддями, наприклад монтуванням, яке дозволить спочатку розбити скло, а потім швидко очистити отвір від осколків, хоча можна скористатися і пружинним пробійником.

У деяких групах пробійники кріплять прямо до стовбурів пістолетів-кулеметів, що дозволяє, розбивши скло, негайно брати злочинців під контроль.

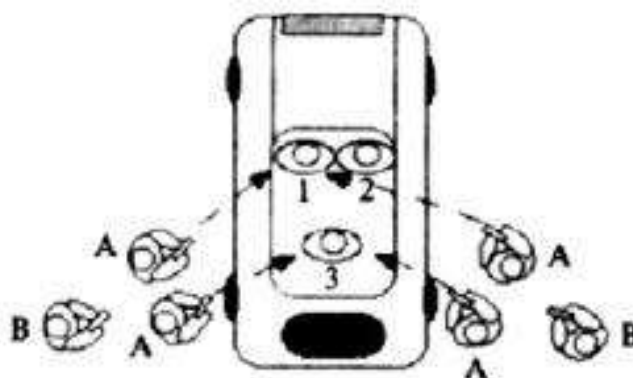
Штурм автомобіля спереду

Штурм автомобіля спереду командою з шести бійців. У деяких спецпідрозділах воліють робити те ж силами восьми чоловік. При роботі шістки чотири бійці (А) діють як ударна бойова, а двоє (В) – група забезпечення. Дія полягає у використанні спецзасобів і/або інструментів для розтину автомобіля (вікон і дверей). На малюнку злочинці позначені цифрами 1 і 3, а заручник – цифрою 2.

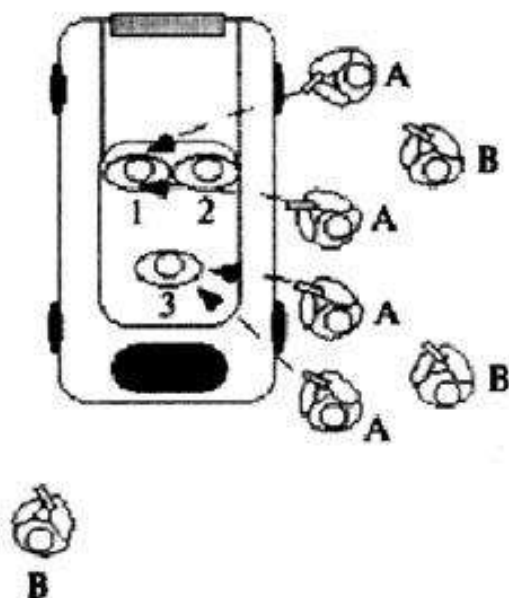
Штурм автомобіля ззаду

Застосовується, коли для вилучення злочинців або заручників з автомобіля потрібно перш розкрити його. При цьому бійці ударної групи уважно контролюють дії зловмисників і готові відкрити вогонь за найменшим проявом їх агресії.

Штурм автомобіля збоку

Ведеться, коли одна сторона машини блокована будівлею або чимось ще. Якщо потрібно витягти злочинців або заручників з машини, це робиться з тієї ж вільної сторони. Зауважте, що в цьому випадку до штурму підключається ще один борець групи забезпечення, що контролює заблоковану сторону автомобіля.

Знищення злочинця

Ведення вогню по тих злочинцях, що перебувають всередині машини, може бути пов'язаний з труднощами. Наприклад, тоновані бокові вікна потребують виконання пострілу через лобове, хоча існують спеціальні прицільні пристосування, що дозволяють стріляти і через затемнене скло. Заручник може сидіти між двома злочинцями, що робить практично неможливим постріл збоку.

З практики груп захоплення ФБР відомий прийом ведення вогню через дах автомобіля: борець схоплюється на неї і стріляє в злочинця зверху вниз з дробовика кулею.

У певній ситуації прийом може виявитися дуже ефективним, але місце розташування цілі повинне бути виявлено з граничною точністю. Крім того, наближаючись до автомобіля, члени штурмової групи повинні виключити можливість потрапляння під перехресний вогонь.

Варіант з підключенням снайпера

Якщо терорист збирається посадити заручника або заручників в автомобіль, варто розглянути можливість завершення інциденту точним пострілом у нього снайпера або штурмом у момент їх переміщення. Навіть якщо снайпер отримує «добро» на знищення злочинця, група захоплення повинна бути напоготові.

При цьому не варто забувати, що в процесі маневру противник буде особливо уважним. Усвідомлюючи це, спецпідрозділи часто роблять маневри, що спрощують задачу його знищення. Наприклад, автомобіль може бути залишений перед будівлею з вимкненим двигуном і ключами на даху з боку водія. Можливо, снайперу вдасться зробити прицільний постріл, коли злочинець потягнеться за ключами. Машина може бути поставлена так, щоб снайпери могли вразити його через лобове або заднє скло.

Контрольні питання до теми

1. Характеристика типових тактичних прийомів під час звільнення заручників з автомобіля.
2. Які існують небезпечні фактори під час проведення спецоперації зі звільнення заручників з автомобіля?
3. Алгоритм дії працівників штурмової групи під час звільнення заручників з автомобіля.
4. Спеціальні заходи та засоби, що можуть бути застосовані перед початком звільнення заручників.

Тестові завдання з теми

1. **Коли злочинець вимагає надати йому автомобіль, в ряді підрозділів підготовка машини включає в себе певну кількість операцій, а саме:**
 - а) п'ять операцій;
 - б) сім операцій;
 - в) дві операцій;
 - г) дев'ять операцій.

2. Коли злочинець вимагає надати йому автомобіль, в ряді підрозділів підготовка машини включає в себе такі операції:

а) блокування бічного скла в нижньому положенні; виведення з ладу системи блокування дверей; знаття дзеркал заднього виду; установку системи дистанційного вимикання двигуна; розміщення в автомобілі шоккових або хімічних зарядів з дистанційним управлінням;

б) виведення з ладу системи блокування дверей; знаття дзеркал заднього виду; установку системи дистанційного вимикання двигуна; розміщення в автомобілі шоккових або хімічних зарядів з дистанційним управлінням;

в) блокування бічного скла в нижньому положенні; виведення з ладу системи блокування дверей; знаття дзеркал заднього виду; розміщення в автомобілі шоккових або хімічних зарядів з дистанційним управлінням;

г) блокування бічного скла в нижньому положенні; виведення з ладу системи блокування дверей; знаття дзеркал заднього виду.

3. Непрацюючі склопідйомники і блокування дверей необхідні для:

а) швидкого проникнення в салон задля нейтралізації супротивника;

б) створення умов, за допомогою яких є можливість використання снайпера для нейтралізації супротивника;

в) полегшення умов затримання супротивника;

г) виведення супротивника на нервовий зрив, на нероздумливі дії та створення у нього паніки.

4. Дистанційне виключення двигуна необхідне для:

а) зупинки автомобіля в найбільш зручному для групи захоплення місці задля нейтралізації супротивника;

б) негайної зупинки автомобіля для прийняття певних мір;

в) можливості у певний момент здійснити зупинку автомобіля, щоб вести супротивника у паніку;

г) виведення автомобіля зі строю, щоб використати ситуацію на свою користь.

5. Найбільш поширеною комбінацією для штурму автомобіля є:

- а) примусова зупинка і блокування автомобіля;
- б) дистанційне вимкнення двигуна та блокування склопідйомників;
- в) виведення з ладу системи блокування дверей та знаття дзеркал заднього виду;
- г) дистанційне вимкнення двигуна, виведення з ладу системи блокування дверей та знаття дзеркал заднього виду.

6. До типових штурмів автомобіля у пішому порядку відносять:

- а) штурм автомобіля ззаду, штурм автомобіля збоку;
- б) штурм автомобіля спереду, штурм автомобіля збоку;
- в) штурм автомобіля спереду, штурм автомобіля ззаду;
- г) штурм автомобіля із застосуванням техніки, штурм автомобіля.

7. Штурм автомобіля ззаду застосовується:

- а) коли для вилучення злочинців або заручників з автомобіля потрібно першим розкрити його;
- б) коли одна сторона машини блокована будівлею або чимось ще;
- в) коли необхідно нейтралізувати злочинців, перш ніж вони дізнаються про це;
- г) коли є ймовірність вбивства заручників і необхідно нейтралізувати злочинців, перш ніж вони здійснять ліквідацію заручників.

8. Штурм автомобіля збоку застосовується:

- а) коли одна сторона машини блокована будівлею або чимось ще;
- б) коли для вилучення злочинців або заручників з автомобіля потрібно перш розкрити його;
- в) коли необхідно нейтралізувати злочинців, перш ніж вони дізнаються про це;
- г) коли є ймовірність вбивства заручників і необхідно нейтралізувати злочинців, перш ніж вони здійснять ліквідацію заручників.

9. Цей варіант застосовується у тому випадку, коли опір з боку затримуваних осіб малоймовірний:

- а) «швидке заповнення»;
- б) «імпровізована гра»;
- в) «послідовний штурм»;
- г) «оперативна зачистка».

10. Перш ніж допомогти вибратися з машини заручникам, необхідно:

- а) зупинити автомобіль та витягнути з салону або знищити злочинців;
- б) зупинити автомобіль, в якому перебувають заручники;
- в) ліквідувати злочинців, що утримують заручників;
- г) заблокувати злочинцям вихід з авто.

ТЕМА 8

ТАКТИКА ЗАРУБІЖНИХ СПЕЦПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ЗВІЛЬНЕННЯ ЗАРУЧНИКІВ В АВТОБУСІ

Захоплення заручників може статися в рейсовому міському, шкільному або міжміському автобусі. Ареною драматичних подій можуть стати як курсуючі між терміналами аеропортів, так і тюремні автобуси, на яких злочинців доставляють у будівлю суду. З огляду на високу ймовірність захоплення заручників в автобусах багато груп захоплення відпрацьовують тактику і техніку штурму цих транспортних засобів.

Надання транспортного засобу

Злочинці і їх заручники можуть виявитися в автобусі, який дала влада, як це було в період Мюнхенської олімпіади, коли терористи зажадали доставити їх разом із заручниками в аеропорт.

Якщо керівник операції приймає рішення про надання злочинцям автобуса, варто врахувати ряд важливих моментів.

По-перше, модель автобуса повинна бути досить поширеною, щоб група захоплення могла негайно приступити до відпрацювання штурму на ідентичному екземплярі.

По-друге, конструкція автобуса повинна максимально полегшувати штурмуючим виконання їх завдання.

Крім того, на автобусі не повинно бути затемненого скла, яке позбавляє снайперів можливості вести спостереження, а в разі необхідності вести вогонь по злочинцях.

Примусова зупинка

План захоплення автобуса повинен передбачати чітку координацію дій снайперів, ударної групи, тих, хто буде забезпечувати доступ всередину салону, застосовувати спеціальні засоби і блокувати машину.

Рухомий автобус потрібно насамперед зупинити. Можливі місця примусової зупинки: перед червоним сигналом світлофора, на крутому повороті, безпосередньо перед верхньою точкою підйому.

Якщо передбачається зупинити машину на перехресті, бійці групи захоплення можуть виглядати як звичайні перехожі.

Змусити автобус зупинитися можна з використанням іншого автомобіля, який повинен бути досить великим, щоб надійно заблокувати перший. Група захоплення може слідувати за ним у фургоні і в повній готовності розпочати діяти, як тільки він зупиниться.

Є і більш витончені способи примусової зупинки. Більшість міських автобусів оснащені додатковим пультом запуску та вимикання двигуна, розташованим поблизу нього. Пульт користуються механіки для перевірки роботи мотора в процесі його обслуговування. Проконсультуйтеся з механіком, що знає, який цікавить вас тип автобусів, на предмет можливості дистанційного вимикання двигуна.

Вивести машину з ладу можна і пошкодженням гальмівної системи або електрообладнання. Як правило, розрив гідравлічної системи зумовлює автоматичне блокування задніх гальм і, відповідно, зупинку автобуса, не дозволяючи йому рушити з місця. Знерухомити машину можна, наприклад, у разі червоного сигналу світлофора, якщо один із членів команди забереться під автобус і перереже шланг гальмівної системи. Зрозуміло, що команда повинна мати у своєму розпорядженні заздалегідь протестований, досить потужний інструмент, щоб можна було швидко виконати операцію.

Важливо також, щоб група захоплення була готова почати штурм негайно після знерухомлення автобуса і могла повною мірою скористатися розгубленістю злочинців, викликаною раптовою несправністю.

Забезпечення доступу в автобус

Наступний важливий етап операції – потрапляння всередину автобуса.

У більшості моделей пульт управління дверима розміщується поруч з вікном водія, яке зазвичай не замикається (щоб водій міг скористатися пультом, перебуваючи зовні). На міських автобусах передні двері приводяться в дію гідравлікою, а задні – електронікою.

Оскільки гідравлічна система може бути навмисно пошкоджена, потрібно точно знати, чи не виявляться передні двері заблокованими або для їх відкриття лише потрібно докласти додаткове зусилля.

Так чи інакше, хтось із членів команди повинен бути озброєний тараном, щоб за необхідності можна було просто зламати двері.

На шкільних автобусах задні двері зазвичай відкриваються назовні – досить повернути ручку. Якщо передбачається штурм через задні двері, необхідно уточнити в транспортній компанії, чи можна блокувати замок зсередини. Якщо це можливо, але є зовнішня поворотна ручка, двері можна швидко відкрити за допомогою потужних плоскогубців.

Обмеження огляду

Одна з проблем, з якою доводиться стикатися під час планування штурму автобуса, обумовлена тим, що досить часто скло машини забезпечує злочинцю круговий огляд. Як наслідок, якщо він діє самостійно, оптимальний спосіб його нейтралізації – постріл снайпера.

Снайперським вогнем можна нейтралізувати і декількох злочинців, які захопили заручників, але тільки якщо по кожному «працюють» два снайпера і за умови, що всі злочинці будуть знищені одночасно.

Якщо вікна автобуса тоновані, завдання снайпера значно ускладнюється.

Крім того, злочинці можуть закрити вікна газетами або розставити перед ними заручників. Але тоді вони самі обмежать собі огляд, що спростить групі захоплення завдання наближення до автобуса.

Використання спецзасобів

Засоби відволікаючої і шокової дії зазвичай більш ефективні, якщо вкидаються всередину автобуса безпосередньо перед початком штурму, причому в ту частину салону, де штурму не буде.

Можна використовувати їх і поза автобусом.

У разі спрацювання пристроїв в салоні необхідно враховувати, що в замкненому просторі пристрої можуть становити небезпеку і для заручників, особливо для дітей і хворих людей, як і те, що вплив на злочинців може виявитися меншим, ніж очікувалося, якщо пристрій виявиться під сидіннями або за спинками крісел.

Іноді хімічні боєприпаси можна привести в дію під днищем автобуса, де є виходи системи вентиляції.

Техніка штурму

Відомі різні варіанти штурму автобусів, зазвичай групами чисельністю від п'яти до десяти бійців. Як правило, безпосередньо в салоні повинно виявитися не менше чотирьох штурмуючих: два бійця контролюють пасажирів, два інших рухаються по проходу в пошуках злочинців і зброї. Завдання спрощується, якщо вони заздалегідь ідентифіковані і можуть бути розкриті. Хоча і тоді всіх пасажирів варто закувати в наручники і вивести з автобуса, щоб переконатися у відсутності серед них спільників злочинців. Зрозуміло, що чим пасажирів менше, тим краще. Однак, наприклад, шкільний автобус вміщає до 65 дітей, відповідно, і число заручників може бути значним.

Початкові дії всередині салону

Перша четвірка швидко оглядає простір під сидіннями, щоб переконатися, що ніхто не сховався там зі зброєю в руках, і лише потім пара бійців починає рухатися по проходу.

Увійшовши в салон першим, голосно і чітко кричить: «Поліція (ФБР тощо), Всім руки вгору!» Можливо, буде потрібно відразу вивести з салону водія і пасажирів з передніх сидінь, щоб бійці на початку салону могли вільно користуватися зброєю і контролювати кожен ряд сидінь, не піддаючи другу пару небезпеці попадання під перехресний вогонь.

Краща зброя для прикриваючих – пістолети-кулемети, хоча тільки добре треновані бійці можуть дозволити собі в цій ситуації перевести зброю на режим автоматичного вогню.

«Зачистка» салону»

Існує два основних способи зачистки.

Перший полягає в швидкому проході пари бійців через автобус з метою виявлення зброї, зазвичай це робиться після наказу усім, хто перебуває в салоні, покласти руки на голову. Потім у салоні з'являється група, яка попарно (з одного сидіння) виводить пасажирів з автобуса, попередньо скувавши їх руки пластиковими наручниками.

Після цього людей перевіряють на предмет причетності до злочину. Якщо пасажирів мало, група, яка виводить, може слідувати за першою парою бійців і виводити пасажирів відразу після перевірки їх сидінь. Однак при цьому способі зачистки, якщо почнеться стрілянина, в проході виявиться занадто багато людей, що ускладнить парі, яка контролює салон спереду, завдання прикриття колег, що займаються перевіркою пасажирів.

Прикриваючі

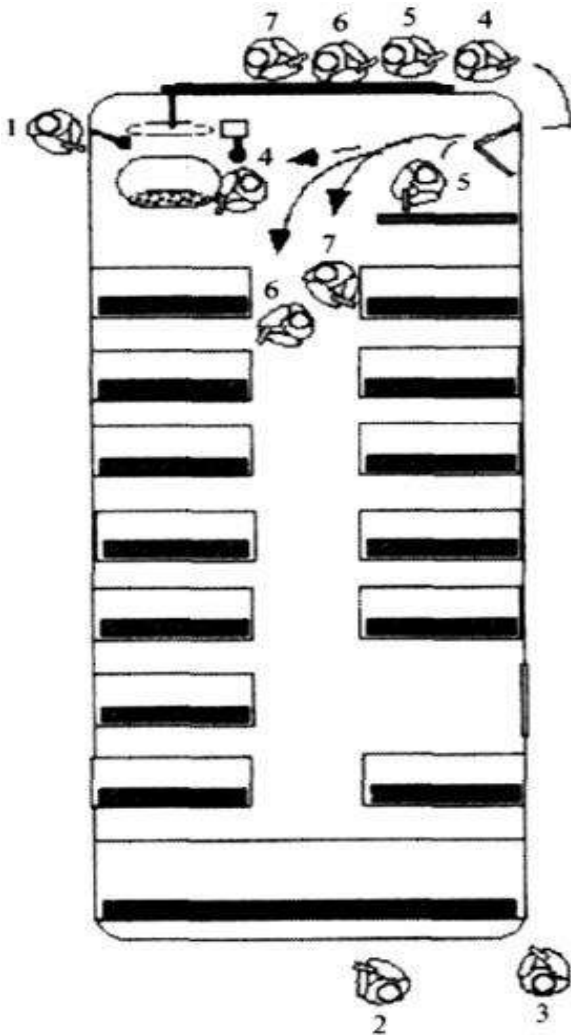
Один боєць зазвичай прикриває (контролює) водія, перебуваючи або перед автобусом, або біля вікна з боку водія. Друге краще, оскільки одночасно дозволяє відкрити передні двері. У деяких групах ті, що прикривають, розташовуються по бортах автобуса і контролюють салон через бічні вікна, стоячи на підставках або низьких драбинках. У цілому двоє тих, що прикривають, які швидко вриваються в автобус, здатні більш ефективно виконувати свою функцію, оскільки контролюють салон по всій його глибині, тоді як тому, хто прикриває по бортах, більшу частину роботи доведеться виконувати з використанням периферичного зору.

Ще один варіант можливий під час зачистки шкільного автобуса, в який можна проникнути через задні двері. У деяких групах цим шляхом направляють двох прикриваючих, тоді як в інших через задні двері в салон потрапляють ті, кому належить проводити зачистку. Для них перевага просування із задньої частини автобуса складається в можливості оглядати сидіння з більш безпечної позиції: злочинцеві, щоб відкрити по них вогонь, доведеться спочатку розвернутися.

- Який би спосіб штурму група не обрала, головне, щоб він:
- не загрожував учасникам групи потрапити під перехресний вогонь;
 - передбачав проникнення в автобус принаймні через одні двері;
 - забезпечував можливість двом прикриваючим швидко потрапити в автобус, для контролю ситуації в салоні.

За таких обставин дозвіл інциденту за допомогою снайперів, мабуть, є оптимальним. Однак, оскільки стріляти швидше за все доведеться через скло і, можливо, під кутом, за кожним зловмисником має бути закріплено принаймні два снайпери.

Штурм міського автобуса

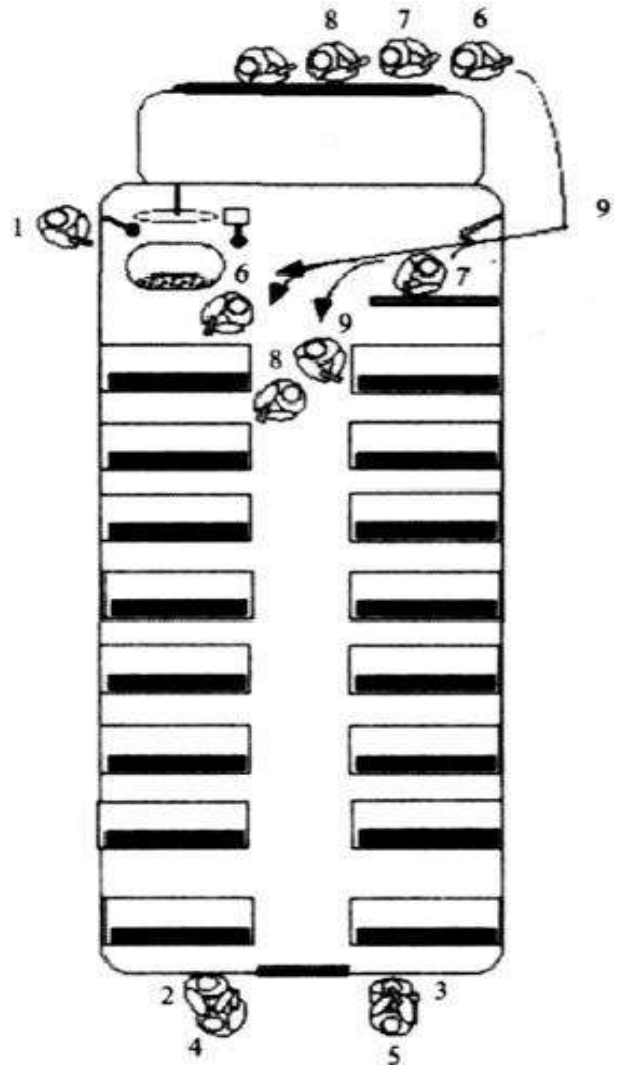

Мінімальна кількість штурмуючих – чотири, оптимальна – сім-вісім. Боець 1 контролює водія і відкриває передні двері, боець 2 готується вивести двигун з робочого стану, а боець 3 забезпечує прикриття ззаду. Він же має можливість контролювати задні двері. Бійці 4 і 5 входять у салон і беруть під контроль пасажирів. Можливо, для виконання цієї місії їм потрібно буде видалити із салону водія і пасажирів передніх рядів. Бійці 6 і 7 в положенні готовності до ведення вогню просуваються по проходу і швидко оглядають кожного з пасажирів. На зміну першій четвірці приходить група, яка буде виводити з автобуса і проводити додаткову перевірку пасажирів.

ти з автобуса і проводити додаткову перевірку пасажирів.

Штурм шкільного автобуса

Хоча штурм часто виконується силами восьми бійців, краще проводити його удев'я-тьох. Учасник 1 контролює водія і відкриває передні двері. Бійці 2 і 3 підставляють коліна бійцям 4 і 5, які швидко оглядають салон з боку задніх дверей і за необхідності можуть відкрити вогонь по злочинцях або почати пробиватися в салон через задні двері. Якщо проникнення в автобус відбувається через задні двері, бійці 4 і 5 контролюють салон, а бійці 2 і 3 починають його «зачистку». В іншому випадку порядок той самий, що і під час штурму міського автобуса через передні двері.

Контрольні питання до теми

1. Способи та засоби блокування, зупинки автобуса, їх відмінність.
2. Які існують етапи та їх послідовність у підготовці до штурму автобуса?
3. У чому полягає відмінність захоплення (штурму) автобуса від автомобіля?
4. Яка кількість осіб входить до групи штурму та призначення кожної з них?
5. Де забороняється використання засобів для зупинки автобуса?

Тестові завдання з теми

1. Якщо злочинцям надається автобус, то обов'язково враховується ряд важливих моментів:

а) модель автобуса повинна бути досить поширеною, щоб група захоплення могла негайно розпочати відпрацювання штурму на ідентичному екземплярі; конституція автобуса повинна максимально полегшувати штурмуючим виконання їх завдання; на автобусі не повинно бути затемненого скла, яке позбавляє снайперів можливості вести спостереження, а в разі необхідності вести вогонь по злочинцях;

б) модель автобуса повинна бути досить поширеною, щоб група захоплення могла негайно примусити до відпрацювання штурму на ідентичному екземплярі;

в) конструкція автобуса повинна максимально полегшувати штурмуючим виконання їх завдання;

г) на автобусі не повинно бути затемненого скла, яке позбавляє снайперів можливості вести спостереження, а в разі необхідності вести вогонь по злочинцях.

2. Під час примусової зупинки автобуса план захоплення повинен передбачувати чітку координацію:

а) дій снайперів, ударної групи, тих, хто буде забезпечувати доступ всередину салону, застосувати спеціальні засоби і блокувати машину;

б) дій снайперів, ударної групи;

в) тих, хто буде забезпечувати доступ всередину салону;

г) тих, хто буде забезпечувати доступ всередину салону, застосувати спеціальні засоби і блокувати машину.

3. Під час примусової зупинки автобуса бійці групи можуть бути:

а) замаскуватися та виглядати як звичайні перехожі;

б) створити штучні перешкоди для зупинки транспорту;

в) за допомогою спеціальних засобів та техніки зупинити автобус;

г) змінити на необхідний для успішного виконання операції маршрут злочинців.

4. У разі неможливості дистанційного вимикання двигуна необхідною мірою для зупинки автобуса є:

- а) пошкодженням гальмівної системи або електрообладнання за допомогою спеціальних технічних засобів;
- б) пробивання кулями колес автобуса;
- в) створення перешкод для зупинки автобуса у вигляді інших автомобілів перегород;
- г) використання спеціальних засобів для зупинки автотранспорту.

5. Найбільш поширеною комбінацією для штурму автотранспорту є:

- а) примусова зупинка і блокування автотранспорту;
- б) дистанційне вимкнення двигуна та блокування склопідійомників;
- в) виведення з ладу системи блокування дверей та зняття дзеркал заднього виду;
- г) дистанційне вимкнення двигуна, виведення з ладу системи блокування дверей та зняття дзеркал заднього виду.

6. Для проникнення до автобуса у випадку, коли передні двері заблоковані, використовують:

- а) спеціальний таран для відкриття проходу;
- б) спеціальні технічні засоби для відкриття дверей;
- в) працівники відкривають власноруч за допомогою сили;
- г) вибивають двері власноруч.

7. Якщо під час штурму автобуса застосовуються снайпери, то необхідні такі умови:

- а) вікна автобуса мають бути не тоновані, адже тоновані вікна унеможливають снайпера зробити постріл точно вціль;
- б) вікна автобуса повинні бути тоновані;
- в) необхідно імпровізоване прикриття вікон для обмеження видимості;
- г) снайпер повинен знайти позицію, що дозволяє зробити контрольний постріл.

8. Перед початком штурму автобуса штурмова група має можливість використати спецзасоби у вигляді:

а) сльозоточиві гази у гранатах або задуванням його безпосередньо до салону через вентиляційні механізми, димові шашки для обмеження кругового огляду злочинців та ін.;

б) спеціальний огляд та екіпірування для штурму;

в) спеціальні технічні засоби для штурму;

г) спеціальний одяг та екіпірування для штурму, спеціальні технічні засоби для штурму.

9. Цей варіант застосовується в тому випадку, коли опір з боку затримуваних осіб малоімовірний:

а) «швидке заповнення»;

б) «імпровізована гра»;

в) «послідовний штурм»;

г) «оперативна зачистка».

10. Який би спосіб штурму група не обрала, головне, щоб він:

а) не загрожував учасникам групи потрапити під перехресний вогонь; передбачав проникнення в автобус принаймні через одні двері; забезпечував можливість двом прикриваючим швидко потрапити в автобус, для контролю ситуації в салоні;

б) не загрожував учасникам групи потрапити під перехресний вогонь;

в) передбачав проникнення в автобус принаймні через одні двері;

г) забезпечував можливість двом прикриваючим швидко потрапити в автобус, для контролю ситуації в салоні.

ТЕМА 9

СУЧАСНА ТА МОДЕРНІЗОВАНА ЗБРОЯ І ТЕХНІКА

ФОРТ-14 ТП

Особливість пістолета – нерухомий ствол, що легко знімається, та збалансована конструкція. Дякуючи подовженому стволу і збільшеній лінії прицілювання, залишається точним навіть під час інтенсивної стрільби. «Форт 14ТП» активно використовують спецпідрозділи.

Комплекс складається з пістолета «Форт 14ТП», тактичного ліхтаря ЛТ-6А і пристрою для зниження рівня звуку пострілу. Пістолет може бути додатково укомплектований магазином збільшеної ємності.

Виробник: державне науково-виробниче об'єднання «Форт» МВС України.

АМЕРИКАНСЬКА ГВИНТІВКА М16 МОДЕЛІ АС47

Укроборонсервіс та американська компанія Аегозсгай запускають виробництво натівських гвинтівок М16 за стандартами НАТО моделі АС47. Американська компанія спеціалізується на виробництві інноваційних повітряних суден, сторожових веж та стрілецької зброї. Штурмова гвинтівка відповідає стандартам НАТО. Це реальний крок ЗСУ до євроатлантичних структур.

Проблема: відмінність калібрів. У Литовсько-Польсько-Українській бригаді польські бійці використовують штурмову гвинтівку Вегуї – калібр 5,56, українські бійці – автомат АКМ, калібр 7,62 мм.

Основна особливість М16 – модульність конструкції, яка дозволяє створити на її базі різноманітні версії, які найкраще відповідають потребам бійців.

Зміна калібрів, збільшення або зменшення довжини ствола дозволяє міняти цілі частини зброї від прикладу і рукояток до механізму газовідведення та ударно-спускової групи.

Піхотний снайпер може використовувати довгий 24-дюймовий ствол – це ведення прицільного вогню на 600 метрів. Короткий ствол – 10,5 дюймів краще відповідає потребам індивідуальної компактною автоматичною вогнепальною зброєю.

Модульний підхід дозволяє адаптувати М16 під різноманітні калібри: 5,45; 7,62; 5,56.

Гвинтівку вироблятимуть в Україні на основі ліцензії від уряду США. Ліцензію вже отримано.

АВТОМАТ «МАЛЮК»

Роботи над «Малюком» розпочалися 2005 р. з модернізації АКМ – 74. За ці роки від АКМ залишилася ствольна коробка і ствол.

«Малюк» сконструйований за системою «бул пап», тобто спусковий гачок переміщений уперед і розташований перед магазином і ударно-спусковим механізмом. Там же є кнопка викидання магазину.

Зброю оснащено трьома планками Пікатіні, на які можна встановити оптичні приціли або швидкознімний глушник.

У «Малюка» значно менша віддача, ним можна керувати однією рукою: знімати із запобіжника, вести вогонь, міняти магазин, перезаряджати. Автомат стріляє без затримок, ствол та корпус не перегрівається, глушник не впливає на точність стрільби.

Вага «Малюка» – 3,5 кг, прицільна дальність до 1 км.

АНТИСНАЙПЕРСЬКА СИСТЕМА

Одна група з двох снайперів, озброєних спеціальними приймачами (сіре коло на фото – передній план), здатна з високою точністю визначити місцезнаходження противника за звуком пострілу. Такі принципи використовуються в гідролокації, радіолокації, інерційних системах наведення.

Комплекс складається з двох одиниць зброї, споряджений прицілами із вбудованими балістичними комп'ютерами, які автоматично розраховують точку прицілювання залежно від даних цілі, просторового розташування зброї і даних, які снайпер отримує від переносної метеостанції.

Точне ураження цілей, які рухаються з великими кутовими швидкостями (автомобіль, катер, вертоліт). Знищення ворожих снайперів після першого пострілу.

УКРАЇНСЬКА СНАЙПЕРСЬКА ГВИНТІВКА, ЙМОВІРНО ПЕРЕРОБЛЕНА З 23 ММ ЗЕНІТНОЇ ПУШКИ

Фотографія зроблена в зоні АТО. Вага патрона такої снайперської гвинтівки 0,5 кг, швидкість польоту 1 000 м/с.

Радянська 23 мм зенітна пушка, на основі якої зібрана ця снайперська гвинтівка, має прицільну дальність стрільби до 2,5 км і здатна пробити на дистанції 1,5 км бортрадянської БМП1 та БМП2.

Ця гвинтівка з'явилася на американських військових форумах. Спеціалісти не уявляють, як можна стріляти з 23 мм пушки з такою важкою віддачею.

СНАЙПЕРСЬКА ГВИНТІВКА VPR 338

5-ти або 10-ти зарядна гвинтівка з повздовжно-ковзаючим поворотним затвором. Ствольна коробка виготовлена з нержавіючої сталі. 1 гвинтівка обладнана регульованим спусковим механізмом, регульованим по довжині прикладом і полімерним ложе з прицільною планкою Пікатіні. У багатозарядному варіанті патрони подаються з коробкового магазину. Передбачена можливість встановлення складних сошок, оптичних та нічних прицілів. Замовлена гвинтівка для Національної гвардії.

Початкова швидкість кулі VPR308Win – 830 м/с, прицільна дальність – 900 м, калібр – 7,62/51 мм.

Початкова швидкість кулі VPR338LM – 915 м/с, прицільна дальність – 1 500 м, калібр – 8,6/70мм.

КУЛЕМЕТ КМ 7,62

Розроблений на заводі Маяк згідно зі схемою кулемета ПКМ.

У КМ знижена вага на 1,5 кг. Призначений для озброєння військових підрозділів спеціального призначення.

Скорострільність – 650 пострілів у хвилину, прицільна дальність – 1 500 метрів.

АВТОМАТИЧНИЙ ГРАНАТОМЕТ УАГ-40

Веде стрільбу на дистанцію 2 200 м, ефективний засіб як проти живої сили противника, так і проти легкоброньованої техніки і захисних споруд.

Високомобільний гранатомет, не потрібно готувати позицію для стрільби, в умовах бою можна швидко міняти вогневу позицію як на відкритій місцевості, так і в урбанізованому середовищі.

ГРАНАТОМЕТ ГР-1

Призначений для знищення незахищеної живої сили противника, яка розташована як на відкритій місцевості, так і в укритті.

Використовується для ведення вогню та ураження живої сили противника на протилежних закритих схилах височин.

Встановлюється на БМП 1М, БТР – 3Е1, БТР – 4, баштовий модуль КБА-105ТВ і на інші бойові машини та модулі.

Виробництво Житомирського бронетанкового заводу.

ПЕРЕНОСНИЙ ПРОТИТАНКОВИЙ РАКЕТНИЙ КОМПЛЕКС «СКІФ»

Призначений для ураження живої сили, рухомих та нерухомих сучасних броньованих цілей, які мають комбіновану або монолітну броню, зокрема броню з динамічним захистом.

Знищує також довготривалі вогневі точки (ДВТ), танк в окопі, легкоброньовані об'єкти та вертольоти.

Особливість – наведення ракети на ціль із закритих позицій та зменшення ризику знищення навідника зворотним вогневим ударом противника.

Комплекс оснащується ракетами калібрів 130 та 152 мм. У транспортно-пускових контейнерах з тандемним кумулятивним (ЖК-2С, РК-2М-К) і осколочно-фугасними (ЖК-2ОФ, ЖК-М-ОФ) бойовими частинами. Київське конструкторське бюро Промінь (Луч).

ЛЕГКИЙ ПЕРЕНОСНИЙ КОМПЛЕКС «КОРСАР»

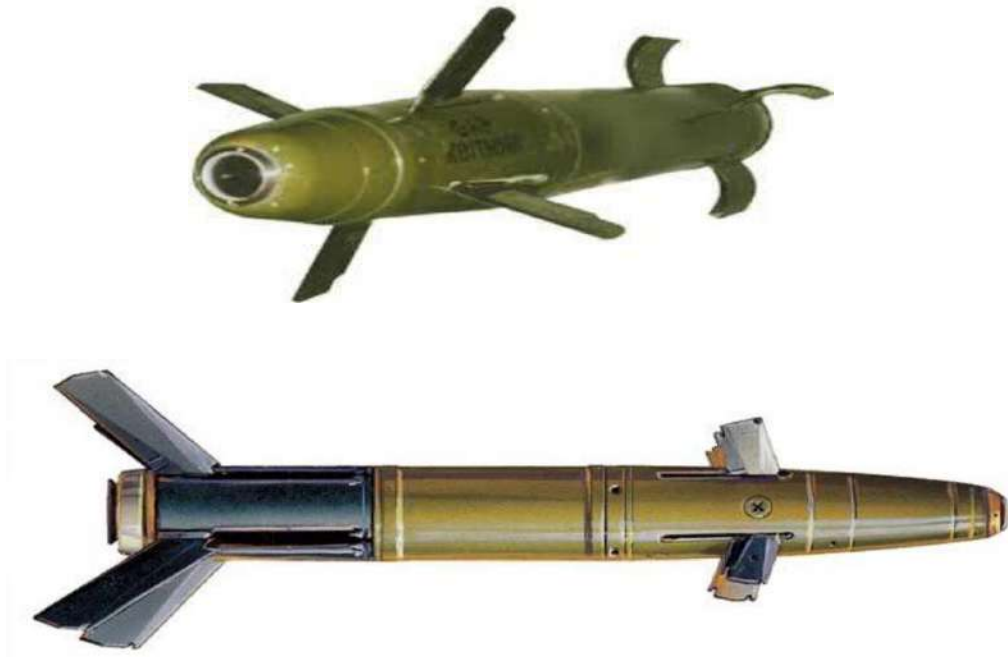

Наскрізне пробиття бронеплити товщиною 50 мм
осколково-фугасної бойовою частиною (калібр 105мм) РАКЕТИ **КОРСАР**

Комплекс «Корсар», калібр 105 мм здатний пробити броню товщиною 5 см. Призначений для знищення рухомих і нерухомих сучасних броньованих цілей. Цей комплекс здатний вражати цілі також з динамічним захистом.

«Корсар» можна використовувати проти малорозмірних цілей довготривалих вогневих точок, танків в окопах, легкоброньованих об'єктів та вертольотів.

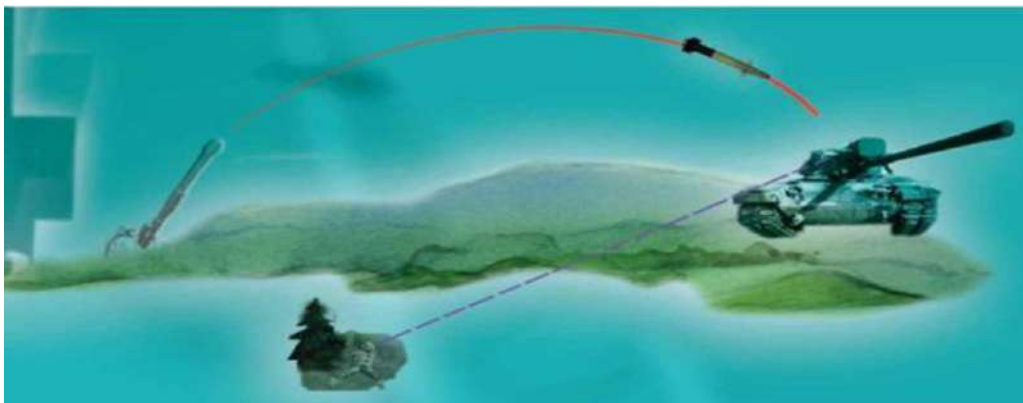
ВИСОКОТОЧНИЙ КЕРОВАНИЙ АРТИЛЕРІЙСЬКИЙ СНАРЯД «КВІТНИК» З ЛАЗЕРНИМ НАПІВАКТИВНИМ НАВЕДЕННЯМ

Снаряд «Квітник» призначений для високоточного ураження різноманітних цілей під час стрільби з артилерійських систем у складі комплексу керованого артилерійського озброєння.

Лазерна напівактивна система наведення дозволяє використовувати боезапас не тільки проти бронетехніки, але і проти інших важливих військових об'єктів.

«Квітник» у 10–15 разів скорочує виконання бойового завдання, 16 таких високоефективних боеприпасів можуть виконати «роботу» 800 звичайних снарядів.

АЛЬТА (ПТУР)

Перша протитанкова керована ракета класів «повітря-поверхня» і «поверхня-поверхня» з комбінованим наведенням, яка працює, реалізуючи принцип «зробив постріл і забув». Таке рішення дозволяє практично вражати будь-яку ціль, зокрема і ту, яка не володіє достатньою контрастністю на фоні місцевості.

Комплекс з ракетою «Альта» може встановлюватися на вертоліт, бронетехніку, катери.

Розробка КБ Луч (Промінь) та ГАХГ Артем.

БЕЗПЛОТНИЙ АВІАЦІЙНИЙ КОМПЛЕКС КЛАСУ МРЕСТРЕПЕТ-1

Використовується для розвідки, визначення координат цілей, контролю після нанесення вогневих ударів, супроводу колон, патрулювання кордонів, охорони правопорядку, аналізу надзвичайних ситуацій та стихійних явищ. Здійснення контролю за дорожнім рухом.

Чугуєвський авіаційний ремонтний завод.

УДАРНА БЕЗПЛОТНА СИСТЕМА ЗІ СПЕЦІАЛЬНИМИ БОЄПРИПАСАМИ

Безпілотні технології – важливий напрям розвитку озброєння і воєнної техніки ЗСУ. Вони дозволяють виконати широкий комплекс розвідувальних і бойових завдань, зберегти життя бійцям ЗСУ.

НОВИЙ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ БЕЗПЛОТНИК, КВАДРОКОПТЕР

Безпілотник здатний виконувати значну кількість завдань як у військовій, так і у цивільних сферах. Це великий квадрокоптер, може літати декілька годин, долати відстані в сотні кілометрів, брати на борт десятки кілограмів вантажу.

Пристрій може бути ударним безпілотником як носій різної зброї – керованих і некерованих ракет, дистанційно керованих кулеметних вогневих точок, радіолокаційних станцій, систем радіоелектронної боротьби. Може використовуватися для розмінування місцевості, доставки боєкомплекту, ретрансляції сигналів, евакуації поранених і перекидання бійців сил спеціальних операцій.

Може використовуватися у сільському господарстві, пожежогасінні, доставці медикаментів у важкодоступні місця, надавати допомогу у висотних монтажних роботах.

БЕЗПІЛОТНИК ANSER

Безпілотник може бути у повітрі без посадки від 6 до 12 год., нести корисне навантаження 5 кг, використовувати повністю зашифровані цифрові канали передачі даних. Вага апарату – 23 кг. Детально досліджувати територію дозволяє використання оптики з 32-кратним зумом.

Старт безпілотника відбувається з катапульты, посадка – парашутна. Для використання комплексу не потрібні стаціонарні злітно-посадочні смуги або площадки, можна використовувати для моніторингу великих територій, берегових ліній, позицій і переміщень противника в глибокому тилу.

ПЕРШИЙ ВІТЧИЗНЯНИЙ БЕЗПЛОТНИК – БАГАТОЦІЛЬОВИЙ АВІАЦІЙНИЙ КОМПЛЕКС «ГОРЛИЦЯ»

Комплекс здатний нести засоби ураження, відстань польоту –
1 000 км

БРОНЕАВТОМОБІЛЬ ДОЗОР – Б

Призначений для перевезення особового складу підрозділів до поля бою і вогневої підтримки їх на полі бою під час десантування, а також для перевезення вантажів в умовах використання стрілецької зброї і зброї масового ураження.

Може ефективно використовуватись для спорядження спеціальних підрозділів ЗСУ (сил швидкого реагування, воєнної поліції), під час виконання розвідувальних, дозорних, а також миротворчих операцій.

Захищає від бронебійних куль калібру 7,62 мм. Перевозить до 10 осіб. Дизельний двигун 197 к.с., швидкість до 105 км/год. Днище має протимінний захист. Бойовий модуль складається з великокаліберного кулемета та протитанкових керованих ракет.

Дозор – Б оснащується бойовим модулем «Вій», який призначений для ураження живої сили противника, транспортних засобів, наземних об'єктів, повітряних цілей на висотах до 1 000 метрів.

Модуль може керуватись дистанційно з використанням сучасних тепловізійних прицілів.

«Вій» використовує 23 мм гармату ГШ-23, у якої високий темп стрільби, 3 000 пострілів за хвилину, у ворога за секунду вилітає 50 снарядів.

БАРС-6

Головне призначення – виконання тактичних завдань розвідувальних і спеціальних операцій, транспортування особового складу і перевезення вантажів.

БРОНЬОВАНИЙ АВТОМОБІЛЬ «КОЗАК – 2М»

Характерна особливість – незалежна підвіска всіх коліс, централізована система підкачки коліс. Перевозить до 9 осіб. Автомобіль призначений для спецпідрозділів, використовується як поліцейська патрульна машина, армійська розвідувальна або командно-штабна машина, зокрема і для миротворчих сил.

Днище машини має V-подібну форму для підвищення протимінної стійкості, витримує вибух 3 кг міни. Броня корпусу – 5 мм, скла – 56 мм, витримує постріл з АК-74 з відстані 10 метрів. Потужність двигуна Івеко – 176 к.с. Встановлюється як на шасі Івеко так і на ГАЗ – 66, вага – 5,5 тонн, вартість – 2 млн грн.

Модифікації: ББМ «Козак 2М.1», ББМ «Козак 2М.2», ББ «Козак 4» та ББМ «Козак 5».

БРОНЕАВТОМОБІЛЬ «КРАЗ КОБРА»

Бронеавтомобіль з колісною формулою 4X4 на основі Toyota Land Cruiser 200 за ліцензією канадсько-еміратської компанії StreitGroup. Це поєднання бронетранспортера та бронеавтомобіля. Склад: водій, командир, 6 членів екіпажу.

Машина використовується як для розвідки, так і для ведення бойових дій у місті та сільській місцевості. Моторний відсік і бак броньовані. Діапазон температур – від мінус 20 до плюс 55 С.

САНІТАРНИЙ АВТОМОБІЛЬ «БОГДАН» 2251

Пройшов випробовування у зоні АТО, надійшов до військових частин у грудні 2016 року.

Автомобіль призначений для вивезення поранених, сформований на базі китайського пікапа Great Wall Wingle5, надбудова виготовлена з алюмінієвих сендвіч-панелей, у разі пошкодження ходової частини санітарний відсік можна встановити на другу машину.

Двохлітровий турбодизель потужністю 143 к.с., 6-ступенева механіка з повним приводом. Машина здатна перевезти 4 лежачих або 8 сидячих поранених, не враховуючи обладнання та матеріалів для надання першої медичної допомоги. Вартість машини 32 тисячі доларів.

Контрольні питання до теми

1. Заходи щодо забезпечення безпеки особового складу у разі пошуку і переслідування озброєних злочинців.
2. Заходи особистої безпеки на етапі безпосереднього проведення спеціальної операції.
3. Сутність поняття у сфері взаємин між людиною і зброєю.
4. Аналіз способів дій під час збройного нападу.

Тестові завдання з теми

1. Основне призначення автотранспорту «БАРС-6»:

- а) виконання тактичних завдань розвідувальних і спеціальних операцій, транспортування особового складу і перевезення вантажів;
- б) перевезення багатогабаритних вантажів та особового складу;
- в) перевезення багатогабаритних вантажів;
- г) перевезення особового складу у кількості до 9-ти осіб.

2. Призначення санітарного автомобіля «Богдан» 2251:

- а) перевезення, евакуація та термінова транспортація поранених;
- б) перевезення поранених;
- в) перевезення вантажів та поранених;
- г) перевезення особового складу у кількості до 6-ти осіб.

3. Призначення бронеавтомобіля «КрАЗ Кобра»:

- а) використовується як для розвідки, так і для ведення бойових дій у місці та сільській місцевості;
- б) перевезення багатогабаритних вантажів та особового складу;
- в) перевезення вантажів та поранених;
- г) перевезення особового складу у кількості до 6-ти осіб.

4. Призначення броньованого автомобіля «Козак – 2М»:

а) призначений для спецпідрозділів, використовується як поліцейська патрульна машина, армійська розвідувальна або командно-штабна машина, зокрема і для миротворчих сил;

б) використовується як для розвідки, так і для ведення бойових дій у місті та сільській місцевості;

в) перевезення, евакуація та термінова транспортація поранених;

г) використовується як для розвідки, так і для ведення бойових дій у місті та сільській місцевості, перевезення, евакуації та термінової транспортації поранених.

5. Призначення бронеавтомобіля «Дозор – Б»:

а) призначений для перевезення особового складу підрозділів до поля бою і вогневої підтримки їх на полі бою під час десантування, а також для перевезення вантажів в умовах використання стрілецької зброї і зброї масового ураження;

б) призначений для спецпідрозділів, використовується як поліцейська патрульна машина, армійська розвідувальна або командно-штабна машина, зокрема і для миротворчих сил;

в) використовується як для розвідки, так і для ведення бойових дій у місті та сільській місцевості;

г) перевезення, евакуація та термінова транспортація поранених.

6. Безпілотний авіаційний комплекс класу MREC ТРЕПЕЛ–L використовується для:

а) розвідки, визначення координат цілей, контролю після нанесення вогневих ударів, супроводу колон, патрулювання кордонів, охорони правопорядку, аналізу надзвичайних ситуацій та стихійних явищ;

б) розвідки, визначення координат цілей, контролю після нанесення вогневих ударів;

в) супроводу колон, патрулювання кордонів;

г) охорони правопорядку, аналізу надзвичайних ситуацій та стихійних явищ.

7. Переносний протитанковий ракетний комплекс «Скіф» використовується для:

- а) ураження живої сили, рухомих та нерухомих сучасних броньованих цілей, які мають комбіновану або монолітну броню, зокрема броню з динамічним захистом;
- б) ураження живої сили, рухомих та нерухомих сучасних броньованих цілей;
- в) ураження транспортних засобів супротивника;
- г) знищення бронетехніки та інших спецтранспортів.

8. Легкий переносний комплекс «Корсар» застосовується для:

- а) знищення малорозмірних цілей довготривалих вогневих точок, танків в окопах, легкоброньованих об'єктів та вертольотів;
- б) ураження живої сили, рухомих та нерухомих сучасних броньованих цілей;
- в) ураження транспортних засобів супротивника;
- г) ураження живої сили, рухомих та нерухомих сучасних броньованих цілей, які мають комбіновану або монолітну броню, зокрема броню з динамічним захистом.

9. Основна особливість М16:

- а) модульність конструкції, яка дозволяє створити на її базі різноманітні версії, які найкраще відповідають потребам бійців;
- б) зміна калібрів, збільшення або зменшення довжини ствола;
- в) зміна частини зброї від прикладу і рукояток до механізму газовідведення та ударно-спускової групи;
- г) зміна калібрів, збільшення або зменшення довжини ствола, зміна частини зброї від прикладу і рукояток до механізму газовідведення та ударно-спускової групи.

10. Багатофункціональний безпілотною КВАДРОКОПТЕР використовується для:

- а) пожежогасіння, доставки медикаментів у важкодоступні місця, може надати допомогу у висотних монтажних роботах;
- б) транспортування вантажу у важкі місця;
- в) допомоги у пожежогасінні та доставки медикаментів;
- г) транспортування вантажу у важкі місця, допомоги у пожежогасінні та доставки медикаментів.

ТЕМА 10

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ОКРЕМИХ ТЕРИТОРІЯХ ЗОН ООС (АТО) ДФС

Аналізуючи події, які відбуваються на Донеччині та Луганщині, можна стверджувати, що антитерористична операція (далі – АТО) давно переросла у відкрите збройне протистояння (неоголошену війну) між силовими структурами Української держави та терористичними організаціями ЛНР та ДНР.

Активну участь у такому протистоянні беруть військово-службовці ЗСУ та працівники правоохоронних органів України.

За цих обставин особливої актуальності набуває питання якісної та швидкої підготовки працівників правоохоронних органів до дій у таких особливих умовах.

Очевидно, що служба в зоні АТО суттєво відрізняється від виконання службових обов'язків у мирний час. Водночас варто визнати, що правоохоронні органи держави виявились неготовими до належного виконання службових завдань у таких особливих умовах. Відтак працівники правоохоронних органів змушені були швидко набувати навичок, не властивих для правоохоронних підрозділів, зокрема: загальновійськової підготовки, певних знань у галузі природознавства, тактики сучасного загальновійськового бою, саперної і топографічної підготовки, вмінь користуватись зброєю, якої немає на озброєнні в цих підрозділах тощо.

У зв'язку з відсутністю можливості здійснення державного контролю на окремих ділянках державного кордону України з Російською Федерацією, за наявності задокументованих фактів присутності на території Донецької та Луганської областей військової активності іноземних збройних формувань, з метою стабілізації економічного сектору держави, відповідно до статей 12, 13, 14, 15 Закону України «Про боротьбу з тероризмом», абзацу третього пункту 8 Положення про оперативний штаб з управління антитерористичною операцією, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 2004 року № 611-11 Державною фіскальною

службою України було створено Головне міжрегіональне управління оперативного забезпечення зони проведення АТО. Офіційною датою створення підрозділу вважається 30 січня 2015 року.

У зв'язку з фіксацією у зоні проведення АТО порушення правил перетину лінії зіткнення і, як наслідок, підвищення рівня корупційної складової у разі ведення господарської діяльності суб'єктами економічних відносин з 15 липня 2015 року за дорученням Президента України у зоні проведення АТО почали патрулювання 7 зведених мобільних груп по боротьбі з контрабандою, завдання яких – припинення нелегальних потоків. До їхнього складу увійшли співробітники ДФС, СБУ, МВС, ДПСУ, ВСП та представники волонтерських організацій. Охорону і вогневу підтримку груп забезпечують високомобільні десантні війська ЗСУ. Процесуальний супровід – представники військової прокуратури та ГПУ.

Для служби у «Фантомі» відбираються спеціально підготовлені офіцери – добровольці. Несення служби проходить за ротаційним принципом. Термін ротації становить 4 місяці.

2 лютого 2016 року Верховна Рада України ухвалила законопроект № 3206, метою якого є надання права на отримання статусу учасника бойових дій офіцерам податкової міліції, які беруть участь в АТО у складі спецпідрозділу Державної фіскальної служби України «Фантом». За ухвалення законопроекту проголосували 236 народних депутатів.

Відтак такий досвід, отриманий у процесі безпосереднього виконання службових завдань у зоні проведення АТО (ООС) і членами авторського колективу, який у повному складі здійснював походження служби в Управлінні оперативного забезпечення окремих зон ООС (АТО) на територіях Донецької та Луганської областей, є базовими для вивчення цієї теми.

Події на Сході посилили увагу суспільства до пересічних працівників територіальних підрозділів Державної фіскальної служби України, які разом з Національною поліцією, Національною гвардією, Державною прикордонною службою, Службою безпек України та ЗСУ наразі перебувають у епіцентрі зони ООС.

В Україні на обліку в органах соціального захисту населення перебувають 460 079 учасників бойових дій.

Ватро зауважити, що станом на 1 вересня 2020 року до Мін-ветеранів комісії з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій, утворених у Міністерстві оборони України, МВС, Мінюсті, Національній поліції, Національній гвардії, СБУ, Службі зовнішньої розвідки, Адміністрації Держприкордонслужби, Адміністрації Держспецтрансслужби, Генеральній прокуратурі України Управлінні державної охорони, Адміністрації Держспецзв'язку, ДСНС, ДФС України надали інформацію про 398 941 особу, що отримала статус учасника бойових дій серед осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення чи у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпечення їх здійснення.

Відрядження співробітників ДФС України у зону ООС (АТО)

Основними завданнями УОЗ є: здійснення контролю за переміщенням осіб та протидія незаконному перевезенню товарів через умовний кордон вздовж лінії зіткнення у межах Донецької та Луганської областей. А саме:

- проведення контрольних-дозвільних процедур та режимних заходів поза межами визначених дорожніх коридорів;
- унеможливлення руху через лінію зіткнення об'їзними маршрутами поза визначеними дорожніми коридорами;
- виявлення порушень встановленого порядку переміщення осіб, транспортних засобів, вантажів (товарів);

- недопущення переміщення заборонених вантажів (товарів) до або з тимчасово неконтрольованої території;
- недопущення виходу терористів з району проведення АТО та проникнення в такий район їх посібників;
- запобігання вчиненню терористичного акту та інших протиправних діянь.

У зоні проведення АТО можна виокремити такі основні групи протиправних елементів:

- особи, які беруть чи брали активну участь у терористичних організаціях ЛНР і ДНР та призначені до протиправної діяльності;
- особи, які безпосередньо чи опосередковано сприяли терористичним організаціям у їхній протиправній діяльності;
- особи, які за умов відсутності законної влади здійснювали грабежі, розбої, крадіжки та інші кримінально карані правопорушення;
- особи, які здійснюють незаконну торгівлю у зоні АТО.

а)

б)

Патрулювання у населених пунктах зони АТО:

- а) зачистка населеного пункту; б) патрулювання населеного пункту зони АТО у зимовий період**

Під час перевірки на дорогах та огляду транспортних засобів:

- підходити до зупиненого автомобіля ззаду або спереду за напрямком його руху;
- у разі освітлення автомобіля фарами службового автотранспорту ставати в смузї світла між своїм і зупиненим транспортним засобом;
- блокувати собою сектор стрільби працівника, який страхує;
- дозволяти підозрілим особам, які перебувають у зупиненому автотранспорті, тримати руки піднятими вгору, за головою; пробувати щось дістати з підлоги, з-під сидіння;
- подані для перевірки документи брати рукою, якою у разі загострення ситуації буде застосовуватися зброя.

Під час перевірки документів та особистого огляду підозрілих осіб:

- не починати огляд доти, доки ситуація для працівника, який проводить огляд, не буде повністю безпечною. Іншими словами, особа, яку оглядають, не займе положення, яке унеможливило раптовий напад з його боку;
- переносити руку через плече особи, яка оглядається;
- засовувати руку в кишеню особи, яку оглядають, якщо на неї не надягнуті наручники;
- пропускати руку біля пахви особи, яка оглядається, далі, ніж до середини її грудей;
- робити промацування обома руками;
- опускати голову вниз під час огляду;
- розмовляти з тим, хто оглядається, зі сторонніми громадянами, відповідати на їх запитання.

Тактика проведення огляду громадян та транспортних засобів на контрольних пунктах

У встановлений час особовий склад блокпоста розпочинає перевірку транспортних засобів, перевезення вантажів і людей. Зони огляду й очікування повинні бути чітко окреслені білими смугами (спеціальними інформаційними щитами тощо).

Метою здійснення контрольних заходів є:

- запобігання нелегальному обігу зброї, вибухівки, наркотичних речовин, інших речей та предметів, що отримані чи використовуються з протиправною метою;
- виявлення громадян, які розшукуються правоохоронцями або вказані в орієнтуванні;
- виявлення осіб, які мають намір вчинити злочин чи співпрацюють з терористичними організаціями;
- запобігання вчиненню нападу на блокпост.

Під час перевірки громадян насамперед перевіряються підозрілі особи, які мають незвичний одяг, поведяться неадекватно. Огляд людей здійснюється шляхом обшуку. Під час проведення обшуку доцільно використовувати металошукачі (датчики), які виявляють металеві предмети, користуватись тактичним дзеркальцем та ліхтариком.

Жінки оглядаються тільки працівниками жіночої статі. У разі коли їх немає – методом дзеркального обшуку або тільки технічними засобами в спеціально відведеному для цього приміщенні.

Під час підготовки до перевірки документів у громадян наряд повинен розділити обов'язки між собою та узгодити умовні жести для кращої взаємодії.

а

б

в

Застосування тактичного дзеркальця:

а) загальний вигляд необхідного спорядження;

б);

в) спосіб застосування дзеркальця

Під час перевірки рекомендується стояти праворуч (ліворуч) упівоберта залежно від того, якою рукою особа дістає документ, на відстані не менше 2–3 кроків від особи, яка перевіряється.

Під час перевірки документів працівники правоохоронних органів повинні дотримуватись таких вимог:

- підходячи до особи, працівник, який «страхує», і працівник, який перевіряє документи, повинні оглянути зовнішній вигляд одягу і визначити ймовірність наявності зброї під одягом особи, в якій перевіряють документи (випуклість на місці внутрішніх кишень піджака, біля пояса, нервове притискання ліктя до тулуба), а також звернути увагу на психологічний стан людини (потовиділення, тремтіння рук, опускання очей додолу, озирання тощо);

- стежити за діями особи, яка дістає документи, уважно аналізувати послідовність виконання вказівок, бути готовим до відбиття нападу з боку особи, яка перевіряється;

- не брати подані для перевірки документи рукою, якою зазвичай дістаєте зброю;

- у разі падіння документів на землю під час передачі їх працівнику правоохоронних органів не підіймати їх, а зробити крок назад, посилити увагу та запропонувати особі підняти документи;

- отримавши документ для перевірки, тримати його на рівні очей так, щоб контролювати дії особи, яка перевіряється, та прилеглої території;

- поводитися з документами обережно (не м'яти і не загортати сторінки, оберігати від дощу і снігу, не забруднити руками). Якщо в документі є гроші, будь-які записки та інші папери або цінності, запропонувати власникові самому вилучити їх;

- звертати увагу на те, щоб наявна в документі фотокартка відповідала особі громадянина, а також на правильність заповнення всіх його граф, цілісність захисної сітки, термін дії документа;

- поставити власникові документа контрольні запитання, звіряючи відповіді з даними документа, що посвідчує його особу.

У нічний час перевірка документів повинна проводитись у місцях, де є постійне джерело освітлення. При цьому наряд повинен зайняти позиції так, щоб забезпечити особисту безпеку і не дати можливості особі напасти або втекти.

Огляд здійснюється декількома працівниками: один проводить огляд особи, інші – спостерігають за особою і «страхують» колегу, який проводить огляд.

Щоб уникнути непорозумінь під час перетину блокпостів, цивільним особам РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ:

- не під'їжджати до блокпоста на великій швидкості, різко гальмувати. Необхідно повільно під'їжджати і зупинитися за першою вимогою;

- у нічний час наближаючись, вимкнути дальнє світло, напівопустити вікна, щоб чути команди з контрольного пункту, уважно стежити за жестами та командами співробітників ОВС;

- завжди мати із собою паспорт, посвідчення організації, якщо вас скерували в зону конфлікту, документи, що підтверджують мету прибуття. У водія завжди повинні бути водійське посвідчення та довіреності;

- не тримати руки в кишенях або відкритих сумках;

- не фотографувати і не проводити відеозйомку на постах.

Засоби відеореєстрації дорожнього руху повинні бути вимкнені;

- у зоні контролю не виходити з транспортного засобу без команди співробітника ОВС;

- сприймати з розумінням і спокоєм відмову пропустити вас через блокпост; на це є об'єктивні причини збереження вашої безпеки;

- забороняється ставити запитання про кількість співробітників ОВС на контрольному пункті, наявність бойової техніки та інші запитання, що стосуються службової діяльності та режиму блокпоста;

- бути ввічливими та доброзичливими, не сваритися, не кричати, не використовувати зайвої жестикуляції. Якщо на посту, на вашу думку, відбувається щось неординарне, не давати волю почуттям, бути уважним і виконувати всі вимоги та рекомендації.

Тактика дії співробітників та заходи особистої безпеки під час зупинки та огляду транспортних засобів

Під час перевірки транспортних засобів здійснюється паспортний контроль водія та пасажирів, особлива увага приділяється автомобілям, в яких перебуває одна людина. Транспортні засоби підлягають повному обшуку на предмет перевезення заборонених речей. У процесі значного руху можна перевіряти тільки кожний третій автомобіль, автомобілі тільки одного типу чи ті, які рухаються в одному напрямку.

Підозрілі автомобілі для огляду допускаються на територію блокпоста по одному. Доки перший у черзі автомобіль оглядається, інші з виключеними двигунами очікують огляду на відстані не ближче 50 метрів, під спостереженням підгрупи охорони блокпосту. За сигналом автомобіля, який перевіряється, водій наступного запускає двигун, повільно під'їжджає до зони огляду, пред'являє (пред'являють) посвідчення особи. Перш ніж відійти від автомобіля, водій повинен відкрити всі двері, капот і багажник.

Під час огляду автомобіля водій і пасажир перебувають у зоні очікування, що розташовується не ближче 5 метрів від автомобіля, який перевіряється. Ця зона також перебуває під спостереженням підгрупи охорони.

У разі перевірки автомобіля, в якому перебуває значна кількість людей, особовий склад наряду блокпоста пропонує всім вийти з машини, проводить огляд кожної людини і відводить їх убік (не ближче 10 м від машини), після цього проводиться огляд транспортного засобу на наявність зброї та вибухових пристроїв.

Перевіряти документи потрібно так:

– підійти до автомобіля необхідно ззаду, намагаючись бути збоку за півтори кроки від нього, з урахуванням амплітуди дверей, що відкриваються (підходити найліпше з боку тротуару);

– здійснювати перевірку документів необхідно з підстраховкою колеги, який перебуває в п'яти кроках і готовий до застосування вогнепальної зброї (у положенні прицілювання або тримає руку на рукоятці пістолета у відкритій кобурі);

– попросити вимкнути двигун і ввімкнути внутрішнє освітлення салону (у темний час доби). У разі відмови оглянути салон за допомогою ліхтарика, намагаючись не засліплювати пасажирів. Звернути увагу на підозрілі предмети, наказати перекласти їх поза межами досяжності. Не сідати в машину і не виходити на лінію можливої стрільби підозрюваної особи. Перевіряючи документи, не повертатися спиною до особи.

а)

б)

Розташування наряду під час перевірки громадян та автотранспорту:

- а) один співробітник спілкується з громадянином на відстані 2–3 м., інші страхують;**
- б) співробітник здійснює контроль салону транспортного засобу з протилежної від водія сторони**

а)

б)

Перевірка документів у водіїв транспортних засобів:

- а) співробітник небезпечно близько нахилився до водія. Страхуючий не має змоги контролювати поведінку та руки водія;**
- б) співробітник перебуває на безпечній відстані від водія, водійські дверцята відчинені; є можливість контролювати рухи водія**

а)

б)

Перевірка багажника транспортних засобів:

- а) співробітник небезпечно наблизився до водія, не контролює його, зосереджений на огляді, є ймовірність удару кришкою багажника по руці;**
- б) співробітник дотримується безпечної відстані, контролює водія і багажний простір**

Перевіряючи документи, працівник повинен звертати увагу на такі обставини:

– отримуючи документи, інші предмети від громадянина, не простягати свою руку в салон автомобіля і не нахилитися туди, а запропонувати громадянину вийти або подати назовні необхідний предмет;

– перевіряючий співробітник для перевірки документів підходить до транспорту не ліворуч (з боку водія), як це зазвичай робили співробітники ДАІ, а праворуч – з боку пасажирів. У цьому разі діє «лівостороннє правило». Не повертатися спиною до осіб, які перебувають в автомобілі;

– будь-які спроби пасажирів витягнути будь-що з кишень чи інших місць повинні насторожити співробітника, і він повинен віддати розпорядження, яке перешкоджатиме здійсненню цих дій. Не можна бути нахабним або надмірно суворим. Будь-яка агресія з боку громадян, які сидять в автомобілі, дає підставу для припинення перевірки документів і затримання транспорту разом з людьми. Роль страхуючого співробітника у разі загострення ситуації досить важлива. Перебуваючи на деякій відстані від зупиненого автомобіля, він повинен бути в постійній готовності, щоб вчасно зреагувати на небезпечні дії і за необхідності зробити постріл.

Огляд (обшук) транспортних засобів – одна з основних функцій блокпоста.

Послідовність огляду транспортних засобів:

– двигун (варто зауважити на електричні дроти; за допомогою дзеркала оглядаються тяжкодоступні місця);

– пасажирський салон (обшуковуються сонцезахисні щитки, спинки сидінь, під сидіннями і килимками, кишені у дверцятах, магнітофон, речова скринька водночас не торкаються перемикачів або інших підозрілих предметів (у разі виявлення останніх викликається фахівець), між сидіннями (шукати варто електричні дроти, вимикачі), під заднім сидінням, під килимками (шукати потрібно електричні дроти);

– багажник (перевіряється весь багажник, зокрема й місце кріплення запасного колеса, звертається увага на клунки, конверти, газети);

– шасі (оглядаються бампери, крила, колісні ковпаки та ніші коліс);

– вантаж (для перевірки вантажу застосовують металеві стержні) – всі мішки, пачки, сумки розвантажуються і перевіряються.

Приклади ймовірних автомобільних схованок

Завершення обшуку

Якщо заборонені предмети не знайдено.

У разі коли зброї, вибухівки, наркотиків, хімічних речовин та інших заборонених речей і предметів або підозрілих предметів не знайдено, варто подякувати водію та пасажиром за співпрацю і допомогу, після чого безпечно вивести автомобіль до транспортного потоку.

Якщо знайдено заборонені предмети:

- водія та пасажирів транспортного засобу необхідно затримати до прибуття слідчо-оперативної групи;
- відібрати усні пояснення у пасажирів та водія щодо предметів, які виявлені;
- припинити обшук транспортного засобу, у якому виявили заборонені предмети чи речовини, та відбуксирувати на спеціальний майданчик, виставити охорону;
- до детального обшуку транспортного засобу залучити спеціалістів;
- відновити пропускний режим на блокпості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 63. Ст. 2075.

3. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000 р. *Офіційний вісник України*. 2000. № 15. Ст. 588.

4. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 р. *Офіційний вісник України*. 2000. № 30. Ст. 1248.

5. Інструкція про поводження з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах внутрішніх справ України, затверджена наказом МВС України від 9 липня 2014 року № 653, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28 липня 2014 року за № 870/25647.

6. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолодженої зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ МВС від 21.08.98 № 622.

7. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю: наказ МВС України від 1 лютого 2016 р. № 70. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16>

8. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: наказ МВС України від 26 січня 2016 р. № 50. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16>

9. Про затвердження інструкції з організації і тактики проведення операції «Перехват»: наказ МВС України від 12.02.2013 № 141.

10. Гончаренко Д. В., Ковальчук В. П., Тучапець І. Б. Основи тактико-спеціальної підготовки: метод. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 584 с.

11. Дах Ганс фон. Техніка бою. Том 1, частина 2 / науковий редактор українського видання О. Фешовець; переклала з німецької К. Котюк. 2-ге опрацьоване вид. Львів: Видавництво «Астролябія», 2019. 160 с.

12. Дах Ганс фон. Техніка бою. Том 2, частина 2 / науковий редактор українського видання О. Фешовець; переклала з німецької К. Котюк. 2-ге опрацьоване вид. Львів: Видавництво «Астролябія», 2018. 224 с.

13. Бондаренко В. В. Професійна підготовка працівників патрульної поліції: зміст і перспективні напрями: монографія. К.: ФОП Кандиба Т. П., 2018. 524 с.

14. Тактичне керівництво та організація несення служби працівниками правоохоронних органів України в зоні проведення антитерористичної операції: навч. посібник / Ю. Р. Йосипів, С. М. Банах, О. І. Тьорло, В. М. Синенький та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 136 с.

Допоміжні

1. Актуальні проблеми професійної підготовки поліцейського: матеріали круглого столу, м. Одеса, 26 жовтня 2016 р. Одеса: ОДУВС, 2016. 204 с.

2. Актуальні проблеми службово-бойової діяльності ОВС України в сучасних умовах: матеріали круглого столу, м. Одеса, 29 жовтня 2015 р. Одеса: ОДУВС, 2015. 184 с.

3. Алфьоров С. М., Серета М. О. Правові та психологічні аспекти тактики захисту та затримання озброєного й озброєного злочинця: практ. посібник. Запоріжжя: Юридичний ін-т ДДУВС, 2009. 72 с.

4. Братель С. Г. Дотримання прав і свобод громадян під час затримання працівниками патрульної служби МВС України. *Митна справа*. 2011. № 2, ч. 2. С. 294–299.

5. Вогнева підготовка працівника ОВС України: навч.-метод. посібник / І. С. Винярчук, С. М. Банах, В. Р. Булачек та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 355 с.

6. Вогнева підготовка: навчально-методичний посібник / Жбанчик А. В., Комісаров О. Г., Тимофєєв В. П., Сіротченков Д. Ю., Кузнецов О. І. Дніпро: ДДУВС, 2017. 149 с.

7. Гаркуша В. С., Корнєєв Ю. В., Шамрай В. О. Особиста безпека працівників податкової служби України: навч. посіб. / за редакцією О. Л. Копиленка. К.: МП «Леся», 2005. 568 с.

8. Губарєв Г. Г. Законодавчо-організаційні та науково-технічні аспекти вирішення проблеми незаконного обігу та сертифікації електро-шочових пристроїв в Україні. *Право і безпека*. 2013. № 1 (48). С. 47–52.

9. Губарєв Г. Г. Пристрої примусової зупинки автотранспорту: сучасний стан та перспективи розвитку. *Право і безпека*. 2013. № 2 (49). С. 119–126.

10. Збірник типових екстремальних ситуацій та алгоритми правильних дій працівників міліції в таких ситуаціях під час виконання службових обов'язків по охороні громадського порядку та боротьбі зі злочинністю / за ред. М. І. Ануфрієва. К.: МВС України, 2001.

11. Зброя та безпека працівників податкової міліції: навч. посібник / Жаров А. І., Сергієнко Ю. П., Михнюк В. В., Параниця С. П.; за заг. ред. д-р юрид. наук В. Т. Білоуса. Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2012. 314 с.

12. Інструкція з організації та несення служби воєнізованою охороною на об'єктах Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій: наказ МНС України від 10.03.2005 № 82. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0342-05>

13. Класифікація та види саморобних вибухових пристроїв: метод. рекомендації / О. І. Тьорло, А. В. Ярославський, Ю. Р. Йосипів та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 87 с.

14. Корнієнко М. В. Роль органів внутрішніх справ України в охороні громадського порядку при ускладненні оперативної обстановки. Дніпропетровськ: Україна, 2001. 430 с.

15. Лаврентьев О. М., Буток О. В., Кондаурова А. О., Панасюк М. О. Особливості тактико-технічних дій співробітників правоохоронних органів України при загрозі використання холодної зброї (ніж). *Науковий Часопис. Серія 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт»*. Київ: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. Випуск 8(35). С. 74–79.

16. Лаврентьев О. М., Буток О. В., Панасюк М. О. Особливості тактико-технічних дій співробітників правоохоронних органів України при озброєному опері з використанням вогнепальної зброї – П. *Науковий Часопис. Серія 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт»*. Київ: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. Випуск 1(42)14. С. 52–57.

17. Лаврентьев О. М., Буток О. В., Панасюк М. О. Формування тактико-технічних дій співробітників правоохоронних органів України в екстремальних умовах. *Науковий Часопис. Серія 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт»*. Київ: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. Випуск 7(33), т. 1. С. 425–430.

18. Лаврентьев О. М., Сергієнко Ю. П., Антоненко С. А. Формування тактики дій курсантів з врахуванням їх розумової діяльності під час навчання у ВНЗ. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. Харків: ХДАФК, 2016. № 4(54). С. 94–94.

19. Лаврентьев О. М., Сухих В. А. Формування професійної моделі підготовки до дій в екстремальних умовах курсантів правоохоронних органів під час навчання у ВНЗ. *Вісник Чернігівського Національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія: «Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт»*. Чернігів: ЧДПУ, 2016. Вип. 139, т. 2. С. 302–307.

20. Лаврентьев О. М. Особливості тактико-технічних дій співробітників правоохоронних органів України при озброєному опері з використанням вогнепальної зброї (пістолет). *Науковий Часопис. Серія 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт»*. Київ: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. Випуск 14(41)13. С. 97–101.

21. Організація та проведення практичних занять з тактико-спеціальної підготовки із працівниками органів та підрозділів внутрішніх справ України із застосуванням ситуаційних задач та алгоритмів дій працівників ОВС в ситуаціях озброєної протидії з боку злочинців: методичні рекомендації / В. Р. Булачек, І. Ю. Землянський, Ю. Р. Йосипів та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2013. 79 с.

22. Основи тактичних дій працівників міліції з ліквідації масових заворушень: метод. рекомендації / І. Ю. Землянський, В. Р. Булачек, Ю. Р. Йосипів та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 61 с.

23. Особиста безпека працівника міліції під час виконання службових обов'язків: метод. рекомендації / О. І. Тьорло, С. М. Банах, В. Р. Булачек та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 94 с.

24. Особиста безпека працівника ОВС України: навч. посібник. 2-ге вид. зі змін. і доп. / В. Р. Булачек, С. М. Банах, О. І. Тьорло, І. Ю. Землянський та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 264 с.

25. Про затвердження Положення про порядок придбання, видачі, обліку, зберігання та застосування вогнепальної зброї, боєприпасів до неї, спеціальних засобів індивідуального захисту працівниками судів і правоохоронних органів, а також особами, які беруть участь у кримінальному судочинстві: наказ МВС України від 24.07.1996 № 523.

26. Рекомендації із заходів безпеки для попередження тероризму на стадіонах і аренах / Національне управління по боротьбі з тероризмом (Великобританія).

27. Тактико-спеціальна підготовка працівників ОВС України: навч. посібник / С. М. Банах, В. Р. Булачек, І. С. Винярчук та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 300 с.

28. Тактичне керівництво щодо несення служби на блокпостах в умовах наступу і оборони, затримання озброєних злочинців, банд та формувань: метод. рекомендації / Ю. Р. Йосипів, С. М. Банах, В. Р. Булачек та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 139 с.

29. Технології безпеки Ingersoll Rand: посібник із заходів безпеки. Версія 10. NASCAR, Inc. 2006.

30. Тьорло О. І., Булачек В. Р. Основи тактико-спеціальної підготовки: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2010. 268 с.

31. Шаповалов Б. Б., Медведєв В. С., Супрун М. О. Психологія і тактика дій працівників міліції в ситуаціях озброєної протидії з боку злочинців: метод. рекомендації. К.: ДНДІ МВС України, 2011. 75 с.

Інформаційні інтернет-ресурси

1. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/>

2. Урядовий портал (КМУ). URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>

4. Офіційний сайт МВС України. URL: <http://mvs.gov.ua/mvs/>

5. Офіційний сайт СБ України. URL: <http://www.sbu.gov.ua/>

6. Офіційний сайт МНС України. URL: <http://www.mns.gov.ua/>

7. Офіційний сайт УДО України. URL: <http://www.do.gov.ua/>

8. Офіційний сайт Національної Гвардії України. URL: <http://vv.gov.ua/>

9. Офіційний сайт ДСО МВС України. URL: <http://dso.gov.ua/>

10. URL: <http://www.fort.vn.ua/ua/produkcija/speczasobi.html>

11. URL: <http://www.teren.net.ua/ru/products/specsredstva/pno/1/index.html>

Міжнародні видання

1. Lonsdale M. Melee "a guide to hand-to-hand combat and close-range shooting. 2004. 284 p.

2. Linder I. "Armed Security" is a guide for special services personnel. 2009. 640 с.

3. Stafford Є. Night battle, technique and tactics. 2003. 288 p.

4. G. Suarez Tactical advantages. 2003. 224 p.

5. Raising Red Flags / Jonathan Ferguson, N. R. Jenzen-Jones // Examination of Arms & Munitions in the Ongoing Conflict in Ukraine. – Armament Research Services Pty. Ltd. (November 2014).

6. Spot report by the OSCE Special Monitoring Mission to Ukraine(SMM) // Shelling Incident on Olimpiiska Street in Mariupol; OSCE. (24 January 2015).

Навчальне видання

Чмелюк Василь Васильович, Грищук Віктор Леонідович,
Бухтіяров Олексій Анатолійович, Параниця Сергій Павлович,
Бадьора Сергій Миколайович, Лисеюк Андрій Миколайович

ТАКТИКА ПОВЕДІНКИ ЗІ ЗБРОЄЮ

Навчальний посібник

Відповідальний за випуск

А. В. Лавренюк

Відповідальний редактор
Редактор

*М. М. Грабарчук
Л. Б. Дьомена*

Форматування та
комп'ютерна верстка

Д. П. Завальницька

Здано до друку 18.08.2022. Формат 60 x 84/16
Папір офсетний № 1. Гарнітура «Times New Roman»
Друк. арк. 7,0
Тираж 300 примірників. Замовлення № 1016

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром
Університету ДФС України
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область,
Україна

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовлювачів і
розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 5104 від 20.05.2016*